

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 2, 3 och 4 december justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade

att *Johan Löfstrand* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2016, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Eva Lindh* (S),

att *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2016, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Ulrika Heindorff* (M),

att *Maria Ferm* (MP) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2016, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Magda Rasmusson* (MP),

att *Erik Ezelius* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2016, varigenom uppdraget som ersättare för talmannen skulle upphöra för *Ida Ekeröth* (S) samt

att *Linda Snecker* (V) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 5 januari 2016, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Torbjörn Björlund* (V).

§ 3 Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade

att *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet,

att *Maria Plass* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,

att *Finn Bengtsson* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i socialutskottet,

att *Ulf Berg* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet,

att *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i näringsutskottet samt

att *Camilla Waltersson Grönvall* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Maria Plass som ledamot i finansutskottet, Cecilie Tenfjord-Toftby som ledamot i skatteutskottet, Jenny Petersson som ledamot i socialutskottet, Jonas Jacobsson Gjørtler som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet, Ulf Berg som ledamot i näringsutskottet samt Finn Bengtsson som suppleant i socialutskottet.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet

Maria Plass (M)

ledamot i skatteutskottet

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

ledamot i socialutskottet

Jenny Petersson (M)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet

Jonas Jacobsson Gjørtler (M)

ledamot i näringsutskottet

Ulf Berg (M)

suppleant i socialutskottet

Finn Bengtsson (M)

§ 5 Anmälan om betänkande

Följande dokument anmälades:

Finansutskottets betänkande

2015/16:FiU10 Statens budget för 2016

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2015:21 It-relaterad brottslighet – polis och åklagare kan bli effektiva

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2015/16:68 till justitieutskottet

2015/16:71 till socialutskottet

2015/16:78 till justitieutskottet

Motioner

2015/16:3293 till civilutskottet

2015/16:3291 och 3292 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument

KOM(2015) 648 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 februari 2016*.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:206 om öppenhet och transparens

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat varför politikens effekter inte redovisas på ett öppet, transparent och mångsidigt vis.

Niklas Wykman påstår att budgetpropositionen för 2016 inte innehåller analyser av vilka inkomstgrupper som får lägre eller högre disponibel inkomst med regeringens politik. Detta är ett felaktigt påstående. Analysen återfinns i bil. 2 och är gjord med exakt samma metod som i tidigare budgetpropositioner och i enlighet med internationell praxis.

Liksom Niklas Wykman anser jag att det är viktigt med transparens och öppenhet när det gäller effekterna av den ekonomiska politiken. Därför redogör regeringen i budgetpropositionen också för den samlade bedömningen av hur regeringens reformer kommer att påverka tillväxten, arbetslösheten, inkomstfördelningen och jämställdheten.

Det råder dock en betydande osäkerhet om i vilken utsträckning och i vilken takt bland annat sysselsättningen och arbetslösheten ändras till följd av olika enskilda åtgärder. De effekter som den tidigare regeringen redovisade av sina reformer bygger på modellskattningar och beräkningar utifrån tumregler som får betraktas som ytterst osäkra, och de kan inge ett falskt intryck av exakthet i bedömningarna. En sådan redovisning främjar inte nödvändigtvis öppenhet och transparens.

Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Först och främst: Finansministern hävdar att jag efterfrågar en tabell om effekterna av fördelningen, och finansministern hänvisar korrekt till att en sådan tabell återfinns i budgetpropositionen, det vill säga att fördelningseffekterna redovisas precis så som finansministern beskriver det. Men det jag efterfrågar är den tabell som alltid tidigare har funnits. Det framgår också mycket tydligt av interpellationen att det är den tabellen som efterfrågas, där långtidseffekter på sysselsättning, arbetskraft, arbets-

löshet och bnp redovisas. Det är den tabellen som jag efterlyser. Finansministerns svar är därmed svar på en fråga som över huvud taget inte har ställts och dessutom en anklagelse som är felaktig.

Jag förstår att finansministern hänger upp sig på just den här fördelningstabellen, för det var ju en mycket bred diskussion i medierna om huruvida finansministern själv skulle ha intervenerat och lyft bort den tabellen, eftersom den enligt de källor som Svenska Dagbladet hade visade att åtta av tio hushåll fick sämre disponibel inkomst. Men nu var det inte den tabellen som efterfrågades, utan tvärtom handlar det om vilken effekt den förda politiken har på jobb och bnp, på sysselsättning, arbetskraftsdeltagande och arbetslöshet. Den typen av redovisningar har tidigare regeringar gjort på ett öppet och transparent sätt, där man har kunnat följa de skattningar som regeringen har gjort av de åtgärder som man har vidtagit.

Att öppet och ärligt redovisa vad de enskilda politikposterna förväntas få för effekter är demokratiskt riktigt. Det ger medierna möjlighet att granska. Det ger oppositionen möjlighet att granska. Det ger expertmyndigheter möjligheter att granska.

Framför allt är det ett viktigt verktyg för att kunna utvärdera politiken. Alla reformer blir ju inte rätt. Alla alliansregeringens reformer hade inte den effekt som de förväntades ha. Alla den här regeringens reformer kommer inte att ha den effekt som regeringen tror. Därför är det viktigt, herr talman, att kunna gå tillbaka och utvärdera vad regeringen trodde när man genomförde reformen. Annars är det näst intill omöjligt att säga ifall man har nått de mål man har med politiken eller inte.

Herr talman! Att den här regeringen döljer och mörkar den här typen av effekter är allvarligt mot bakgrund av den historia som Socialdemokraterna har på området. Men stängde ned ESO, den expertmyndighet som ska utvärdera och granska den offentliga ekonomin. Man var sluten för internationell granskning. Man har tidigare dolt politikens effekter.

Det trixande, herr talman, som tidigare socialdemokratiska regeringar ägnade sig åt med arbetslöshetsstatistiken är troligtvis bland det värsta vi har sett i Sverige. Bland annat utgick det bonus på Försäkringskassan för att förtidspensionera människor så fort som möjligt. Sedan fanns det också ett mer strukturerat sätt att göra detta på – plusjobb, friår, omfattande förtidspensioneringar och så vidare – som ledde fram till en eller en och en halv miljon människor i utanförskap.

Detta har fortsatt under den här perioden. Vi får nu se vad extrajobb med mera gör med omklassificeringen av människor. Vi har kunnat notera hur man försämrar redovisningen. Det är det som har efterfrågats i den här interpellationen. Det har varit förtäckta hot mot Finanspolitiska rådet om att de skulle ha spelat ut sin roll nu när vi har en socialdemokratisk regering. Det är omklassificering av människor i olika arbetslöshetsåtgärder och så vidare.

Det är på grund av att regeringar inte ska kunna ”fischla”, fuska och slarva som man ska ha transparens. Man ska ha transparens därför att det är viktigt i demokratiskt hänseende, för medier och medborgare. Det motverkar korruption och maktmissbruk. Det förbättrar och kvalificerar också den politiska debatten, herr talman.

Därför undrar jag, finansministern: Varför är tabellen som belyser effekterna på arbete och arbetskraftsdeltagande borttagen ur budgetpropositionen?

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag svarade även på den frågan i interpellationssvaret. Min bedömning är att det är viktigt med öppenhet och transparens. Men min uppfattning är att den tabell som användes under några år av den moderatledda regeringen – det är inget som historiskt eller traditionellt har varit med i budgetpropositionen, utan det infördes under förra mandatperioden, tror jag, av den moderatledda regeringen – inte nödvändigtvis främjar öppenhet och transparens, eftersom den bygger på mycket osäkra modelleräkningar där effekterna är väldigt osäkra. Det ger intryck av en tydlighet och säkerhet som inte finns.

Jag tycker att det är viktigt att man utvärderar politiken. Men jag tycker kanske inte att politiken ska utvärderas utifrån mycket osäkra modellskattningar utifrån vilken effekt politiken har. Det tycker jag är oerhört viktigt att göra. Men det är naturligtvis verkligheten man ska utvärdera politiken utifrån, inte i vilken utsträckning den lever upp till osäkra modellskattningar.

Sedan tycker jag att det är förskräckande att Niklas Wykman talar om plusjobb, extratjänster och traineejobb som ett sätt att trixa med statistiken. Det är förvånansvärt.

En aktiv arbetsmarknadspolitik är någonting som kan stödja människor att komma tillbaka i arbete. Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att arbetslösa människor får möjlighet att åter komma i arbete. Ett sätt att göra det är att stödja en introduktion på arbetsmarknaden.

Det visar sig att om man får utföra vanliga arbetsuppgifter under sin period som arbetslös ökar möjligheterna att komma in i arbete sedan. Här är plusjobben, traineetjänsterna och extratjänsterna ett sätt för arbetslösa att få vara i den vanliga verksamheten, stärka kvaliteten där och därmed också komma närmare arbetsmarknaden. Att kalla det för statistiktrix tycker jag är ett förvånande uttryckssätt av Niklas Wykman.

Anf. 4 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Känsloladdning kallas det i läroboken om retorik. Det är ett knep man kan ta till när fakta tryter. Då kan man spela indignerad i stället.

Självklart spelar arbetsmarknadsåtgärder roll. De kan vara viktiga för enskilda personer och för deras möjligheter att komma tillbaka på arbetsmarknaden. Men arbetsmarknadsåtgärder skapar inte några jobb. Det är det andra saker som gör. Det brukar arbetsmarknadsminister Ylva Johansson återkomma till.

Jag ska inte stå här och diskutera interna konflikter i regeringen, men jag konstaterar att jag inte har hävdat att arbetsmarknadsåtgärder inte spelar någon roll. Däremot användes denna typ av åtgärder för att massivt omklassificera människor från arbetslösa till sysselsatta för att dölja en mycket stor arbetslöshet i samhället. Detta blev sedermera välkänt som utanförskapet och som omfattade mer än 1 miljon människor när det var som störst och som nu återigen växer.

Herr talman! Den här interpellationen handlar om öppenhet och transparens. Jag tolkar ändå finansministern som att hon tar tillbaka påståendet om att jag skulle göra felaktiga påståenden om budgetpropositionen eftersom det inte är fallet.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Jag efterfrågar alltså en tabell som handlar om effekten på bnp, sysselsättning och arbetskraftsdeltagande. Jag får till svar att min fråga är fel. Finansministern säger: ”Niklas Wykman påstår att budgetpropositionen för 2016 inte innehåller analyser av vilka inkomstgrupper som får lägre eller högre disponibel inkomst med regeringens politik.”

Jag är fullt medveten om att en sådan tabell återfinns i budgetpropositionen. Problemet med denna regering är inte att man inte redovisar fördelningseffekter av politiken. Problemet är att man inte redovisar effekter av det som gör att någonting ska finnas att fördela. Det framgår inte tydligt och klart vad man tror att de olika åtgärderna har för effekter på jobb och arbetsmarknad.

Om man inte gör denna typ av bedömningar i Regeringskansliet, hur prioriterar man i så fall mellan olika typer av åtgärder? En budgetprocess ser rimligen ut på det sättet att man har en lång lista med olika reformer som man vill genomföra och som man sedermera väljer mellan därför att man har ett begränsat utrymme eller begränsade möjligheter att göra saker. På något sätt prioriteras mellan olika typer av reformer. Ett rimligt ingångsvärde är att denna prioriteringslista åtminstone kvalitativt sett kan vara känd för svenska folket. Hur prioriterar regeringen egentligen? Men när man inte redovisar den förväntade effekten av de enskilda reformerna är det okänt hur man prioriterar. Gör man detta för att köpa Vänsterpartiets stöd? Gör man detta för att hålla ihop regeringen med Miljöpartiet? Gör man detta för att det är någonting som man har drömt om sedan SSU-kursen på Bommersvik? Eller gör man detta för att det är bättre för Sverige ju högre bnp, ju högre tillväxt och ju fler sysselsatta man har?

När man inte redovisar saker, när man inte är transparent och när man inte är öppen lever vi andra i ovisshet. Det gör politiken sämre, och det ger medborgarna och medierna sämre möjligheter till insyn. Därför uppmanar jag denna regering att bli mer transparent och mer öppen.

Jag hänvisar också till den diskussion som utbröt i medierna med anledning av denna tabell som påstods saknas. Det är ytterligare ett tecken på att det, när det blir stora diskussioner i medierna och nästan drev kring huruvida en tabell finns med eller inte eller huruvida man ska redovisa på disponibelinkomst, på hushåll eller på individnivå, finns en underliggande oro om att det här ”fischlas” och mörkas. Det kommer av att man valde att ta bort redovisningen av effekterna för de enskilda reformerna.

Men om finansministern nu inte vill vara mer öppen och transparent och inte vill redovisa på detta sätt kanske finansministern kan förklara vad prioriteringsordningen är från regeringen när man gör en budgetproposition. Är det jobb och sysselsättning, eller är det andra motiv? Och hur ska i så fall vi som är utanför regeringen kunna känna till den och granska regeringen för vad den gör?

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Om Niklas Wykman inte vill att vi ska berätta för honom igen att den här tabellen finns med kanske han inte skulle formulera sig som han gör i interpellationen. När man läser interpellationen kan man tydligt få intrycket att Niklas Wykman inte har förstått att tabellen finns med eftersom han skriver: ”Finansministern har i medierna också fått kritik för vad som där beskrivs som att Finansdepartementet på ministrarnas

instruktioner strukit den redovisning som tydliggör att åtta av tio hushåll får försämrade disponibelinkomst med regeringens politik.”

Det är kanske dumt att skriva på det sättet om man inte vill bli missförstådd. Dessutom stämmer inte påståendet att åtta av tio hushåll har fått försämrade disponibelinkomst, vilket jag har tydliggjort i tidigare interpellationsdebatter. Jag är därför lite förvånad över att det återkommer och undrar naturligtvis om Niklas Wykman lyssnar på svaren i interpellationsdebatterna givet att han återkommer med felaktiga påståenden.

Regeringen tycker att det är viktigt att vi använder våra skattepengar på ett så effektivt sätt som möjligt för att stärka välfärden, för att få fler människor i arbete och sysselsättning och för att stärka skolan. Därför har regeringen också vidtagit viktiga åtgärder för att öka effektiviteten när det gäller hur vi tar ut skatt och hur vi använder våra pengar.

Den viktigaste åtgärden som regeringen har vidtagit sedan vi tillträdde är att ta bort den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar, eftersom den enligt en rad expertmyndigheter har bedömts vara mycket ineffektiv och kostsam för att den har en mycket liten effekt. Därför har vi tagit bort den och i stället satsat på mer effektiva åtgärder.

Det görs en samlad bedömning av vilka åtgärder som är mest effektiva. Regeringen redovisar också i budgetpropositionen den samlade bedömningen av effekten av regeringens politik.

Anf. 6 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Den här typen av förvirrade debatter, kanske utan något större intresse för den breda publiken, blir det när en regering försöker dölja och trixa. När finansministern dessutom försöker förvränga frågeställningen så mycket som möjligt för att undvika att svara på den blir det allvarligt.

Det står så här i interpellationen: ”Regeringen valde att plocka bort den tabell som tidigare år redovisat effekten av regeringens politik på lång sikt.”

Det är svårt att missförstå vad det är som efterfrågas. Sysselsättnings-effekter gömdes undan.

Herr talman! Det är inte jag ensam som står för denna kritik. Det finns en lång rad tunga instanser och personer som kritiserar regeringen för att ”fischla”, trixa, gömma och så vidare.

Finanspolitiska rådet sa på en pressträff den 12 maj 2015: Regeringen bör redovisa sysselsättningseffekter av sin politik.

Lars Calmfors, professor i internationell ekonomi sa den 19 maj 2015: Det är dessutom olyckligt att regeringen inte redovisar beräkningar av effekter av sina reformer.

Ekonomistyrningsverket riktade den 7 maj 2015 allvarlig kritik för att man inte gör någon utvärdering och genomgång av reformerna.

Arbetsförmedlingen och Tillväxtverket efterfrågar en utförligare redovisning av hur åtgärderna slår och vad de har för betydelse på arbetsmarknaden.

Konjunkturinstitutet, Saco och Arbetsgivarverket gör bedömningen att regeringen tydligt överskattar vad reformerna får för effekt men att man inte kan utvärdera vidare eftersom ingen specifikation ges.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen gör andra typer av bedömningar än regeringen gör.

Man kan räkna upp snart sagt vilken expert och expertmyndighet som helst i detta land som har kritik mot att öppenheten och transparensen håller på att gå förlorad. Jag hoppas att finansministern kan ta tag i detta och återkomma med mer öppna och transparenta budgetar framöver.

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det blir den här typen av förvirrade debatter när man inte skriver öppna och transparenta interpellationer. Denna interpellation avslutas med något som kanske inte ens är en fråga, nämligen: ”Med anledning av ovanstående vill jag fråga finansminister Magdalena Andersson varför hon inte vill redovisa politikens effekter på ett öppet, transparent och mångsidigt vis.”

I det tidigare stycket hänvisar Niklas Wykman just till den här tabellen över disponibelinkomster.

Niklas Wykman kanske skulle försöka skriva lite öppnare och mer transparenta interpellationer. Då blir det lättare för finansministern att svara på dem. Men det blir naturligtvis något mindre förvirrande för dem som lyssnar på debatten.

En sak är tydlig: Den här regeringen använder våra skattepengar på ett betydligt mer effektivt sätt än man gjorde på Finansdepartementet när Niklas Wykman jobbade där.

Vi vill att vi ska få ut så mycket jobbeffekter, skolsatsningar och förbättringar för klimatet som möjligt för de skattepengar vi drar in. Därför har vi avvecklat de väldigt dyra och ineffektiva skattesubventioner som den förra regeringen använde, inte minst arbetsgivaravgiften för ungdomar. I stället satsar vi nu på effektiva insatser som verkligen skapar jobb och ger möjlighet för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Det syns också i statistiken där vi ser ungdomsarbetslösheten gå ned och sysselsättningen stiga. Det är naturligtvis väldigt glädjande och välkommet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:217 om vidmakthållande av utgiftstaken

Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig om jag står fast vid den bedömning av utgiftstaket som gjordes i budgetpropositionen för 2016.

Låt mig först konstatera att sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning. Underskottet i de offentliga finanserna har nästan halverats jämfört med förra året.

Till följd av den aktuella flyktingsituationen har oförutsedda utgifter uppstått. Det pågår nu ett arbete inom Regeringskansliet för att se över åtgärder för att säkra goda marginaler. Beroende på hur de offentliga finanserna och migrationsströmmarna utvecklas kan det innebära olika sätt

att dämpa kostnadsökningar samt besparingsåtgärder i kommande budgetar.

Utgiftstakets nivå i budgetpropositionen för 2016 ligger fast, och vi agerar från regeringens sida för att bidra till att det finns goda marginaler under taket.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 9 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Efter gårdagens och den gångna veckans opinionsundersökningar är det lätt att förstå att det råder viss desperation hos regeringen och det socialdemokratiska partiet.

Det blir ändå lite komiskt, herr talman, när Socialdemokraternas partisekreterare förklarar opinionsmätningars resultat med att det beror på att Alliansens budget har gällt. Det är alltså därför det går så dåligt för partiet i opinionen. Sedan kommer finansministern och förklarar att underskotten har halverats. Det Socialdemokraternas partisekreterare uttrycker som en negativ effekt av Alliansens budget beskriver alltså sedermera finansministern som en stor framgång för svensk ekonomi.

Det är korrekt att underskotten har halverats. Det bör då understrykas att finansministern alltså inte har regerat med sin egen budget utan med Alliansens och att tidigare genomförda alliansåtgärder har haft en mycket positiv effekt på skatteintäkter. Till exempel jobbskatteavdrag, åtstramningar i bidragssystem, tydligare regler i sjukförsäkringar och så vidare gör alltså att skatteintäkterna överraskar på uppsidan. Finansministern kan ändå vara tydlig med att hon har regerat med en alliansbudget som har halverat underskotten efter den ekonomiska krisen.

Det finansministern däremot har bidragit med är att nu skapa en omfattande oklarhet kring framtiden. Fem i tolv lånas 11 miljarder kronor för att täcka utgiftsökningar under året. Det går inte att spara in 11 miljarder på några månader, men i samband med detta presenteras ingen bana för offentliga finanser. Det redovisas inte när vi ska nå balans eller överskott. Det redovisas inte heller hur finansieringen långsiktigt ska se ut. Detta möts med tystnad.

Det kom en debattartikel i Dagens Industri i dag, kanske föranledd av dessa diskussioner. Där hävdas att budgeten innehåller besparingar, men det handlar om transfereringar där man omfördelar utgifter över år i stället. Det ges inga svar när det gäller hur saker och ting långsiktigt ska finansieras och betalas för. Det ges inga svar när det gäller hur banan för offentliga finanser ser ut och när Sverige ska nå balans eller överskott. Det är tre kärnuppgifter för en finansminister, och det är miss på alla tre.

Skandinaviska Enskilda Banken, SEB, beskrev finansministerns politik som att man skickar tre heliga statsfinansiella kor till snabbslakt. Man syftade då på överskottsmålet, krona-för-krona-principen och utgiftstaket.

Herr talman! Interpellationen och frågeställningen handlar om just utgiftstaket. Finansministern har nämligen lämnat beskedet att utgiftstaket gäller för 2016, om än med mycket små säkerhetsmarginaler. Det välkomnas, men hela poängen med utgiftstaket är att det långsiktigt binder politiken, skapar trygghet och stabilitet och framtvingar prioriteringar i regeringen.

Utgiftstaken är ju beslutade även för 2017 och 2018, och preliminärt för 2019. Därför blir frågan till finansministern om hela utgiftstakspe-

rioden gäller. Gäller utgiftstaken även för 2017 och 2018? Detta är nämligen den egentliga frågeställningen och den egentliga nyttan och poängen med utgiftstak, det vill säga att det långsiktigt binder finanspolitiken vid en viss utgiftsnivå som inte kan överskridas.

Att utgiftstaken upprätthålls och gäller är väldigt viktigt för svensk motståndskraft. Vi gick till exempel in i 1990-talskrisen utan ekonomiska skyddsvallar, och då förlorade vi en halv miljon arbetstillfällen. Det tog 15 år för till exempel kvinnors sysselsättningsgrad att återhämta sig till tidigare nivåer. Under krisen 2008, som var väsentligt värre och mer omfattande, kunde jobben i stället bli ungefär 350 000 fler tack vare ramverk, reformer för jobb och stramhet i de offentliga finanserna.

Därför är frågan till finansministern: Gäller de beslutade utgiftstaken för 2017 och 2018?

Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman säger att det är små säkerhetsmarginaler under taket. På vilken grund påstår Niklas Wykman det?

Anf. 11 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Den senast gjorda offentliga bedömningen – finansministern har ju inte gjort någon eller presenterat något för svenska folket på ett öppet och transparent sätt – är den Ekonomistyrningsverket har gjort och presenterat. Där påtalar man just de små marginalerna i utgiftstaken.

Hade finansministern själv gjort och presenterat en bedömning och genomgång av banan för offentliga finanser och överskott – eller för den delen balansmål – i samband med att man lånade 11 miljarder extra hade den här interpellationen kanske inte behövt ställas. Den ställs ju mot bakgrund av att redovisningen inte är tillräckligt tydlig från regeringen. Den är det inte nu och var det inte heller tidigare. Den senaste offentliga genomgången som finns är ju den från Ekonomistyrningsverket. Om finansministern kan presentera en annan bedömning är det i sådana fall välkommet, och det är just det jag eftersöker – mer öppenhet och transparens samt en tydlig redovisning.

Sedan tycker jag, herr talman, att det ankommer på en finansminister att inte bara ställa nya frågor utan också svara på de frågor finansministern får. Det är lite det som är syftet med interpellationsdebatter. Min fråga till finansministern är: Gäller utgiftstaket så som det är beslutat för 2017 och 2018? Jag tar frågeställningen en gång till. Gäller utgiftstaket så som det är beslutat för 2017 och 2018?

Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag svarar väldigt ofta på Niklas Wykmans frågor, men trots att jag svarar på dem får jag ofta tillbaka dem. Det gäller för övrigt inte bara Niklas Wykman utan även många andra moderata riksdagsledamöter. Jag får samma frågor gång på gång, trots att jag svarar på dem.

Svaret är ja. Nu får vi se om jag får tillbaka frågan fler gånger.

Anledningen till att jag är väldigt förbluffad över Niklas Wykmans påstående att det är små säkerhetsmarginaler är naturligtvis att vi har vidtagit åtgärder för att säkerställa att vi har goda marginaler under taket, och det har vi redovisat i dag.

Vad gäller banan för offentliga finanser och den samlade bedömningen av utrymmet under taket vet Niklas Wykman mycket väl – han har ju själv jobbat på Finansdepartementet – att man ungefär runt årsskiftet gör en ny prognos för de offentliga finanserna och för den ekonomiska utvecklingen. Man redovisar detta när arbetet är klart. Niklas Wykman vet från sina år på Finansdepartementet mycket väl att det inte sker i november utan att det är klart någon gång runt årsskiftet. Självklart kommer jag att redovisa det när det är klart.

Sedan är jag något förvånad över att Niklas Wykman upprepade gånger tar upp de 11 miljarderna, eftersom Moderaterna står bakom den extra ändringsbudgeten. Inte minst mot bakgrund av att Moderaterna vid flertalet tillfällen under hösten har brutit tidigare överenskommelser man har gjort med regeringen blir jag lite undrande över om man avser att bryta även den här överenskommelsen. Nu var vi nämligen överens om att vi skulle göra den här extra ändringsbudgeten, och ändå går Niklas Wykman på den här i riksdagen.

Moderaterna har tidigare under hösten valt att bryta Decemberöverenskommelsen, som vi slöt för snart tolv månader sedan och som sas skulle gälla under åtta år. Det var en överenskommelse – vi tog i hand – men Moderaterna valde att bryta den. Regeringen och Moderaterna var också överens om id-kontroller, men man valde ändå att inte stödja det förslaget i går. Därför undrar jag naturligtvis hur det är med Moderaternas fasthet och karaktär när det gäller att stå fast vid överenskommelser. Jag blir lite orolig när de här 11 miljarderna kommer upp.

Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! En tidigare, berömd socialdemokratisk minister sa att internet var en fluga som skulle blåsa förbi. Det visade sig ju inte vara särskilt sant; det blev i stället tvärtom. Numera finns teknik som gör det möjligt för alla människor som så vill och som har tillgång till en Iphone, en dator eller någonting liknande att gå tillbaka och kolla vad som faktiskt har sagts i debatten. Man behöver inte begära ut riksdagsprotokollet.

Där framgår det mycket tydligt att jag inledde med att säga att det inte var något konstigt att man lånade 11 miljarder, för den typen av besparingar går inte att göra på några månader i slutet av ett år, det vill säga att jag står fast och tydligt bakom detta.

Det min oro gäller, herr talman och finansministern, är att man i samband med att man vidtar den här typen av krisliknande åtgärder inte redovisar den totala effekten av politiken. När man behöver intervensera, göra något exceptionellt i ekonomin och låna upp mycket pengar med kort tid kvar, då bör man redovisa vad det får för långsiktiga effekter, hur det påverkar banan för offentliga finanser, hur det påverkar robustheten och stabiliteten i ekonomin, hur det påverkar vår långsiktiga möjlighet att finansiera välfärd, göra jobbsatsningar och andra saker som en finansminister bör presentera.

Finansministern säger att allting ska ske som vanligt. Men, finansministern, allting är faktiskt inte som vanligt.

År 2008 hade vi en exceptionell ekonomisk kris i världen med det största fallet i internationell efterfrågan som vi haft sedan depressionen. Då hade vi en mycket aktiv regering som ständigt, tidigt och tydligt kommunicerade de utmaningar som fanns.

Nu har vi en annan typ av utmaningar med ett mycket stort flyktingtryck på Sverige med kostnader för migration och integration. Då går det inte att säga: Vi gör som vanligt, vi arbetar enligt mall. I allvarliga lägen måste man vara tidig, tydlig och transparent med att berätta vad det är som händer med ekonomin.

Det togs ett lån på 11 miljarder kronor. Det backade vi upp och röstade bifall till den budgeten, precis enligt den överenskommelse som gjorts. Däremot eftersökte vi en idé om hur detta långsiktigt ska finansieras och regeringens idé om hur de offentliga finanserna ska gå ihop. Finansministern skulle vid det tillfället, anser jag, ha redovisat effekterna på offentliga finanser, på överskottsmål, på balansmål, om man så vill, och på utgiftstak. Detta gjordes inte och har fortfarande inte gjorts.

Finansministern står här och berättar att i dag har hon presenterat detta, att nu är allting klart. Men så är inte fallet. Det vi har kunnat ta del av är en debattartikel i Dagens Industri.

Jag gick före denna debatt in och letade på Finansdepartementets hemsida efter en promemoria eller en powerpointpresentation. Det är möjligt att det finns där nu eller fanns där då, men jag kunde i alla fall inte på något enkelt sätt hitta det. Om jag gör det ska jag givetvis läsa redovisningen av banan för offentliga finanser, när balansmål eller överskottsmål beräknas nås och hur utgiftstaken ska se ut. Eftersom finansministern säger det tror jag givetvis att en sådan presentation finns tillgänglig någonstans för svenska folket att ta del av. Men det vi kan läsa om i Dagens Industri är en omdisponering av utgifter mellan åren, där till exempel Miljöpartiets projekt att köpa upp och förstatliga skog ska försenas eller delas upp över ett antal år och där man ska spara lite på de reformer man har lovat på skolan och andra saker. Det är förvisso tydliga indragningar på Miljöpartiets område i regeringen, men det finns ingen bana för offentliga finanser eller tidpunkt satt för när man ska nå överskott och så vidare i den debattartikel som är presenterad i Dagens Industri.

Jag hoppas, eftersom finansministern säger det, att det finns ett mer kvalificerat material att ta del av än en debattartikel i en tidning.

Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Snälla Niklas Wykman! Jag kommer naturligtvis att göra en samlad bedömning av de framtida prognoserna för de offentliga finanserna och för ekonomins utveckling, precis som man alltid gör. Det kommer jag att göra när den är klar, ungefär runt årsskiftet. Då kommer jag naturligtvis att ha en sedvanlig pressträff och visa alla diagram. Då är Niklas Wykman hjärtligt välkommen att antingen lyssna på livesändningen eller att ta del av materialet på Regeringskansliets hemsida. Jag gör, precis som man gjorde när Niklas Wykman arbetade på Finansdepartementet, en total bedömning av statsfinanserna.

Att vi lagt fram en extra ändringsbudget är ju ett bevis på att regeringen inte agerar som om allting var som vanligt. I samband med att vi lade fram ändringsbudgeten hade jag många kontakter med Moderaterna. Ingen moderat bad mig dock i det läget att göra en samlad redovisning av de offentliga finanserna. Därför är jag lite förvånad över att Niklas Wykman nu i december står här och säger att jag skulle ha gjort någonting i november när ingen moderat i november bad mig om just detta. I så fall hade vi naturligtvis kunnat resonera kring det. Det är lite märkligt.

Sedan tycker jag att det är bra att Niklas Wykman säger att man står fast vid överenskommelsen om den extra ändringsbudgeten. Jag tycker att det är väldigt glädjande att Moderaterna står fast vid i alla fall en överenskommelse.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:238 om restaurangmomsens sysselsättningseffekt

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig om Finansdepartementet har tagit del av Konjunkturinstitutets rapport om restaurangmomsen och vilka analyser jag har utgått från i min bedömning av momssänkningens påverkan.

Jag har tagit del av Konjunkturinstitutets slutrapport om effekterna av den sänkta restaurang- och cateringmomsen. Där görs bedömningen att reformen har ökat sysselsättningen i branschen med omkring 6 000 personer. Den långsiktiga sysselsättningseffekten i ekonomin som helhet bedöms dock vara avsevärt lägre – omkring 1 000–3 000 personer.

Konjunkturinstitutets slutrapport visar därför att den sänkta restaurang- och cateringmomsen inte tycks ha varit ett särskilt kostnadseffektivt sätt att öka sysselsättningen.

Anf. 16 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Till en början vill jag tacka finansministern för svaret.

Det är intressant att Magdalena Andersson så snabbt avfärdar det ändå relativt stora antal jobb som skapats – 6 000 – och en långsiktig sysselsättningseffekt på omkring 1 000–3 000.

Att den långsiktiga effekten är lägre beror på att en ökad efterfrågan på arbetskraft normalt inte har någon effekt på den totala sysselsättningen, eftersom sysselsättningseffekten i en bransch motsvaras av fallande sysselsättning i andra branscher. Det betyder alltså att de jobb som skapats tack vare reformen med sänkt matmoms i restauranger ändå till stor del lyckats pricka in dem som inte redan fanns på arbetsmarknaden, det vill säga till stor del unga och nyanlända.

Just unga utan gymnasieutbildning och utomeuropeiskt födda har relativt svårt att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Men de är samtidigt viktiga att få med, eftersom risken för långsiktigt utanförskap ökar med tiden man är utan jobb. Det är därför angeläget, både för individen och för samhället, att även dessa människor kommer in på arbetsmarknaden.

Under 2012 och 2013 gick, enligt Visita, ca 45 procent av jobben inom restaurangnäringen till personer 24 år och yngre och 45 procent till personer som inte var födda i Sverige. Av de utlandsfödda gick 60 procent av jobben till personer födda i Asien eller Mellanöstern och 12 procent till personer födda i Afrika. Träffsäkerheten är alltså stor.

Det fanns flera syften med åtgärden att sänka moms på restaurang- och cateringtjänster. Den främsta var att öka den varaktiga sysselsättningen – något som uppenbarligen har lyckats – men även att förenkla skattereglerna, något som minskar byråkratin för företagen i restaurangbranschen. Att alliansregeringen lade mycket fokus på branscher som har låga trösklar till jobb var ingen tillfällighet. Det gäller exempelvis även för RUT-tjänsterna. Här finns en relativt god möjlighet att få sitt första jobb. Att skapa kostnadseffektiva jobb för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden är i allas våra intressen, men Alliansen levererade faktiskt, vilket rapporten från Konjunkturinstitutet visar.

Efter ett drygt år i regeringsställning har S-MP lanserat två förslag, traineetjänster och utbildningskontrakt, som riktar in sig mot den ena av de två målgrupperna: unga. Resultatet hittills imponerar inte. 41 traineetjänster och 9 eller 147 platser med utbildningskontrakt har kortsiktigt tillsatts. Bägge uppgifterna, 9 eller 147, förekommer i ett reportage från Sveriges Radio, så jag vet inte riktigt vilken av dem som stämmer. Vad kostnaden är för dessa vet vi inte, och det är därför svårt att bedöma hur kostnadseffektiva de är. Inte heller vet vi om de får någon långsiktig sysselsättningseffekt över huvud taget.

Eftersom finansministern hävdar att sänkt moms på mat inte har varit kostnadseffektivt behöver vi som befinner oss utanför Finansdepartementet få ta del av informationen: Vilka är kostnaderna per plats för de av S-MP genomförda åtgärderna? Hur kostnadseffektiva bedöms traineejobben och platserna med utbildningskontrakt vara? Och, eftersom de har fokus på unga, har S-MP några förslag över huvud taget som riktar in sig på utrikes födda lättare ska komma in på arbetsmarknaden? Inte minst det senare är angeläget med tanke på det senaste halvårets utveckling.

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Självklart är såväl traineetjänsterna som extratjänsterna och alla andra tjänster på arbetsmarknaden tillgängliga oavsett var man är född, i Sverige eller någon annanstans i världen. Extratjänsterna och traineejobben är naturligtvis också tillgängliga för personer. Vi gör inte skillnad i vår arbetsmarknadspolitik på var man är född utan vilken form av stöd man behöver för att komma in på arbetsmarknaden.

Självklart är extratjänsterna och traineejobben betydligt billigare per person som är ute i arbete än de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar eller den sänkta restaurangmomsen, eftersom man gör en subvention av lönen, och den är betydligt lägre än kostnaderna för sänkningen av restaurangmomsen. Även om man skulle ta den högre siffran, som visar ökningen av sysselsättningen i branschen och inte tar hänsyn till att det blir färre sysselsatta i andra branscher, är kostnaden ändå nästan 1 miljon per jobb. Självklart kostar inte lönen i traineejobben 1 miljon per jobb.

Traineejobben är inte tänkta att vara en permanent sysselsättning utan ett sätt för ungdomar att få in en fot på arbetsmarknaden och komplettera det med en utbildning så att de sedan kan komma in i fast anställning.

Om man vill att fler människor ska gå på restaurang är sänkt restaurangmoms ett bra sätt att använda pengarna på. Men vill man att människor ska komma i arbete är det svårt att hävda att restaurangmomsen är ett effektivt sätt att arbeta på eftersom det ger väldigt liten effekt per insatt krona.

Om man i stället skulle anställa personer i offentlig sektor skulle det kunna ge uppmot 10 000 arbeten – bara som ett räkneexempel – medan den långsiktiga effekten med sänkt restaurangmoms bedöms vara mellan 1 000 och 3 000 arbeten.

Att det är särskilt effektivt som arbetsmarknadsåtgärd eller för att skapa jobb är alltså svårt att hävda. Men man kan givetvis tycka att det viktigt av andra orsaker att människor går och äter på restaurang.

Anf. 18 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det är lite besynnerligt att S-MP-regeringen har behållit den sänkta restaurangmomsen om den nu är så kostnadsineffektiv.

Jag fick inget riktigt svar på frågan eftersom svaret var att kostnaden för alliansåtgärden var 1 miljon per jobb och att traineejobben kommer att kosta mindre. Jag har alltså ännu inte fått veta hur mycket traineejobben kostar och om de är kostnadseffektiva eller inte.

De åtgärder som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har lanserat är riktade till unga, men det finns även äldre nyanlända. De är alltså delvis riktade till utrikes födda beroende på ålder.

Inom ramen för skatteutskottet har vi, kanske speciellt alliansledamöterna, gjort många besök hos krögare och branschorganisationer för att få återkoppling på de åtgärder som genomfördes. Restaurangnäringen är en viktig näring i hela landet, och bra villkor är avgörande för att hjälpa till att hålla hela Sverige levande. Dessutom är restaurangbranschen ofta en personalintensiv bransch med tuff konkurrens och små marginaler.

Krögarna uppskattade såväl sänkningen av matmomsen och arbetsgivaravgiften för unga som personalliggarna. De har kunnat utöka sina öppettider och exempelvis börjat erbjuda luncher. Många har också framfört att deras marginaler är små och att de genomförda reformerna rent krasst handlat om att vinna eller försvinna.

Partierna till vänster hävdar ofta att företagen stoppar pengarna i egen ficka. Men utredning efter utredning visar en lägre prisökningstakt trots att löner och råvarukostnader har ökat. De sänkta priserna har lockat fler kunder. Detta i kombination med att vanliga familjer har mer pengar i fickan tack vare jobbskatteavdragen har gjort att fler valt att gå ut och äta. Med fler kunder finns utrymme att skapa fler jobb. Det finns alltså ett samband mellan att fler går ut och äter och att fler jobb skapas. Det blir en god cirkel.

Man kan säga att vi alla har vunnit på den sänkta restaurangmomsen, inte endast de som fått de nya riktiga jobben. Kunderna har fått ett stort utbud till ett lägre pris, de som redan jobbade i branschen har säkrare jobb och restaurangägarna kan fortsätta att driva sina verksamheter. Vinnare är även staten och kommunerna som genom skatteintäkterna säkrar den fortsatta finansieringen av vår välfärd.

Som Niklas Wykman var inne på redovisade Alliansen tydliga sysselsättningseffekter i sina budgetpropositioner, i motsats till S och MP. Jag kan förstå att det är jobbigt när man som regering lägger fram en budget som minskar antalet jobb, men det blir ju inte bättre för att man mörkar.

De skattehöjningar som S-MP-regeringen sa skulle riktas mot höginkomsttagare vet vi nu kommer att slå brett. Åtta av tio hushåll kommer att få mindre i plånboken efter årsskiftet när S-MP:s budget börjar gälla.

Eftersom nöje inte prioriteras när man har mindre att röra sig med och eftersom till exempel momsens höjs på biobiljetter undrar jag hur man ska

tolka finansministerns utspel att den sänkta matmomsen på restaurang inte är kostnadseffektiv. Betyder det att regeringen tänker avskaffa den?

Och var är de jobbskapande reformerna i regeringens verktygslåda?

Anf. 19 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Finansminister Magdalena Andersson väljer att inte redovisa effekter av den politik hon föreslår och som regeringen bedriver.

Det kom ett anmärkningsvärt uttalande från finansministern.

Hon säger att den tidigare regeringens reformer kostade 1 miljon kronor per jobb. Det vet hon bestämt. I nästa andetag säger finansministern att det är svårt och osäkert att göra denna typ av beräkningar, så därför väljer regeringen att inte göra sådana för sina reformer. Beräkningarna är alltså tydliga och klara när det gäller sådant man kan kritisera Alliansen för, men när det gäller den egna politiken är de omöjliga att redovisa.

Den här typen av redovisningar, eller ex-poststudier som de kallas, får sin mening av att man har gjort en bedömning på förhand, en så kallad ex-antestudie. Man jämför dessa resultat med varandra för att se om reformerna fick den avsedda effekten eller inte.

Nu till det anmärkningsvärda finansministern säger. Hon säger att lönekostnaden för regeringens arbetsmarknadsåtgärder är lägre än Alliansens och alltså mer effektiva. Det uttalandet bygger på ett totalt åsidosättande av ekonomisk bedömning och kvalificerad ekonomisk analys och att den miljon eller de 500 000 eller 400 000 eller 300 000, eller vad regeringen nu betalar för dessa platser, bara finns där, att de kommer från ingestans och är gratis och att de inte har någon effekt i någon annan del av ekonomin.

Men, finansministern, man måste göra kvalificerade bedömningar utifrån bästa möjliga vetenskap på området och fråga sig: Vad hade de 300 000 eller 400 000 jag betalar för platsen annars gjort i ekonomin? Vad leder detta till i så kallad allmän jämvikt?

Dessa pengar kommer någonstans ifrån, och där har de också effekt på ekonomin. När staten har 300 000 är det 300 000 som någon annan människa i ekonomin har avstått från av sina pengar, sin lön eller sitt arbete. Dessa pengar hade kunnat leda till ett arbete, till sysselsättning eller investeringar någon annanstans i ekonomin.

Därför behöver man göra kvalificerade bedömningar utifrån bästa tillgängliga vetenskap och utifrån bästa tillgängliga metoder.

Det är precis detta finansministern inte vill göra och inte vill redovisa. Hon säger bara att regeringens åtgärder är effektiva eftersom den totala lönesumman är lägre än den utvärderade kostnaden är per jobb. Så kan man inte göra ekonomiska bedömningar, finansministern.

Det är anmärkningsvärt att vi 2015 med det mått av kunskap, insikt och aggregerad forskning som finns på området har en regering som uttrycker sig på detta sätt.

Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! I den förra interpellationsdebatten hävdade Niklas Wykman att jag inte svarade på frågor och sa att det är viktigt att jag svarar på frågor i interpellationsdebatter.

Nu fick jag en fråga från Niklas Wykmans partivän Anette Åkesson om vad traineejobben kostar jämfört med jobben i restaurangbranschen,

och då svarade jag på den frågan. Då begär Niklas Wykman ordet och är mycket arg och upprörd över att jag har svarat på frågan.

Jag blir lite förvirrad. Vill Niklas Wykman att jag ska svara på de frågor som Moderaterna ställer i interpellationerna, eller ska jag inte svara på frågorna?

När jag svarade på frågan var jag också tydlig med att det är skillnad på traineejobben, för de är inte tänkta att vara för evigt. Tanken är att man ska vara där ett tag för att sedan komma ut på den ordinarie arbetsmarknaden.

Jag svarade på frågan. Men jag vill gärna att Niklas Wykman tydliggör: Vill Niklas Wykman att jag ska svara på frågorna, eller vill Niklas Wykman inte att jag ska svara?

Niklas Wykman tycker att det är viktigt att på förhand redovisa och göra osäkra beräkningar enligt modeller om vilka effekter åtgärder har för att sedan jämföra dem med de effekter som de bedöms ha när man studerar dem i efterhand. Jag delar inte denna uppfattning.

I den rapport jag talar om studeras reformen just i efterhand. Det är bra och viktigt att man studerar olika åtgärder i efterhand. Då kan man också bedöma om de har varit effektiva eller inte. Det lämpligaste är inte att jämföra dem med vad man trodde innan, utan det handlar om vilken effekt de de facto har haft i verkligheten. Det är viktigare att förhålla sig till hur åtgärder fungerar i verkligheten och hur mycket man får ut för varje skattekrona än hur de förhåller sig till en teoretisk förhandsberäkning.

Om det var så Niklas Wykman bedrev politik på Finansdepartementet förstår jag varför resultatet efter åtta år var högre arbetslöshet, högre ungdomsarbetslöshet och högre långtidsarbetslöshet.

Det är helt korrekt att om man lägger pengar på till exempel traineejobb är det pengar som i stället hade kunnat finnas någon annanstans i ekonomin. Så är det dock även när man sänker skatten. Det är också pengar som hade kunnat finnas någon annanstans i ekonomin och göra nytta.

Man måste fundera på precis samma sak när det gäller om en skattesänkning eller en uppgift är effektiv. Där är det viktigt att göra en samlad bedömning, och det har regeringen gjort. Det är bland annat därför vi har tagit bort den nedsatta arbetsgivaravgiften för ungdomar.

Jag noterar att även Moderaterna nu tycker att det kanske inte var en helt lyckad reform. De har helt nya förslag och har närmat sig regeringen i sin budgetmotion. Det tycker jag naturligtvis är mycket välkommet.

Jag noterar också att det nu går väldigt bra på svensk arbetsmarknad. Regeringens budget – de ändringsförslag som vi lade fram i vårändringsbudgeten – har börjat gälla nu. Nu är det alltså inte bara en borgerlig budget utan också en socialdemokratisk budget.

Jag ser att det går bra på arbetsmarknaden. När man tittar på till exempel Riksbankens prognos ser det ut som att det blir väldigt bra tryck på arbetsmarknaden även nästa år, när den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringens budget gäller till fullo.

Anf. 21 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det är bra att även finansministern tycker att det är viktigt med tydlighet. Frågan är hur mycket vi får ut av de 380 miljoner kronor som är budgeterade för de 41 traineetjänsterna och de 9 eller 147 utbildningskontrakten.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Finansministerns uttalande skapar osäkerhet. Att framföra att sänkningen av momsen på restaurangmat inte är en kostnadseffektiv åtgärd i kombination med att S-MP dels bibehåller reformen, dels samtidigt inte levererar några alternativa åtgärder själva är förvånande.

Konjunkturinstitutets rapport visar på goda resultat. De av Alliansen genomförda åtgärderna, exempelvis den sänkta restaurangmomsen, är därför något att bygga vidare på, inte att kritisera. Att det skapas jobb inom branscher som anställer unga och nyanlända är en verklig utmaning, men den är viktig att ta tag i. Lyckas vi inte kommer det att få negativa effekter, inte bara för individen utan även för samhället, både på kort och lång sikt.

Jag vill tacka finansministern för debatten.

Anf. 22 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Finansministern frågar ifall jag vill ha svar på frågor. Man får väl anta att det är en retorisk fråga. Om jag frågar finansministern vilket nummer som kommer efter åtta och finansministern svarar grön är det klart att det i någon bemärkelse är ett svar, men det är inte ett svar på den fråga som har ställts.

Svaret grön i stället för det rätta svaret nio kan liknas med att jämföra vad en reform kostar i allmän jämvikt, där hänsyn tas till påverkan på hela ekonomin, och sedan, som finansministern gör, jämföra detta med den kostnad det diskretionärt innebär att betala ett jobb ur statsbudgeten.

Det är att jämföra äpplen och päron eller, om man så vill, bananer och vindruvor. Det är inte ett seriöst sätt att närma sig en ekonomisk analys, det är inte ett seriöst sätt att göra en budget och det är inte ett seriöst sätt att sköta ett lands ekonomi.

Därför, herr talman, efterfrågar vi från oppositionen och Alliansen tydlig och transparent redovisning av vilka effekter regeringen tror att politiken kommer att få. Då går det att utvärdera dem, och då går det också att utvärdera regeringen.

Herr talman! Jag är inte ett dugg bekymrad över att en del av de reformer som Alliansen genomförde inte hade den effekt som vi på förhand trodde att de skulle ha. That's life – allting blir inte precis som man har tänkt sig. Sammantaget vet vi, efter summering och utvärdering, att de reformer Alliansen genomförde hade mycket god effekt. Vi hade högst sysselsättningsgrad i hela Europeiska unionen 2014, det blev 350 000 fler jobb, trots krisen, och vi hade de starkaste offentliga finanserna.

Då var det möjligt att gå tillbaka och utvärdera reform för reform – precis den typ av granskning och utvärdering som regeringen nu tänker undvika genom att inte redovisa, inte vara öppna och inte vara transparenta. Men tiderna är annorlunda nu, finansministern. Vi har Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, internet och mer kunniga och medvetna medborgare.

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det vore bra om Anette Åkesson och Niklas Wykman kunde prata ihop sig före debatten, för nu blir jag gång på gång beskyllt när jag försöker svara på de frågor jag får.

Det var nämligen så, Niklas Wykman, att jag precis fick en fråga av Anette Åkesson som innebar att jämföra äpplen och päron. Jag svarade ändå på frågan, men jag sa samtidigt att det just är äpplen och päron. Jag

gjorde det genom att påpeka att traineejobben inte är tänkta att vara för evigt.

Niklas Wykman sa att det är viktigt att man redovisar effekter av reformer, samtidigt som Anette Åkesson sa att det skapar osäkerhet när jag redovisar effekter av reformer. Här kanske Niklas Wykman och Anette Åkesson vill tala ihop sig lite.

Niklas Wykman sa att Alliansens åtgärder haft mycket god effekt. Då blir man lite förvånad eftersom restaurangmomsreformen, som kostade över 5 miljarder kronor, bedöms ge mellan 1 000 och 3 000 jobb. Det är lite svårt att hävda att det är mycket god effekt.

Sedan har vi den nedsatta arbetsgivaravgiften, som enligt samtliga bedömare inte har någon större effekt, inte enligt Moderaterna heller längre. De har ju ändrat sig på den punkten och följer nu efter regeringen. Så det är väldigt tveksamt.

Vi kan nu se att med regeringens arbetsmarknadspolitik stiger sysselsättningen. Arbetslösheten sjunker, och ungdomsarbetslösheten är på den lägsta nivån sedan 2002, om man tar bort de som studerar.

När jag svarade på Anette Åkessons fråga sa Niklas Wykman att det inte är ett seriöst sätt att sköta ekonomin. Där kan jag lova att trygga och lugna ned Niklas Wykman. Regeringen sköter inte ekonomin utifrån de frågor vi får i interpellationsdebatter i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:242 och 245 om konsekvenser av mindre ändringar av RUT-avdraget

Anf. 24 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig om jag har några beräkningar som visar att självfinansieringsgraden ökar när RUT-avdraget halveras och om jag kan garantera att kravet från Vänsterpartiet att avskaffa RUT-avdraget inte kommer att bli regeringens politik.

Anette Åkesson har frågat mig hur jag kommenterar utvecklingen i Danmark till följd av de förändringar de gjort av sitt system, främst under år 2000, och varför utvecklingen inte blir densamma i Sverige. Hon har också frågat mig varför det är viktigare att sätta dit höginkomsttagare än att se till att öka antalet jobb för unga och nyanlända, minska svartjobben samt underlätta för kvinnors företagande.

Regeringen vill att RUT-avdraget ska vara kvar, och vi har en uppgörelse med de borgerliga partierna om insatser för att stärka mottagandet av asylsökande och etableringen av nyanlända. I uppgörelsen ingår som bekant förslaget att RUT-avdraget utvidgas till att inkludera ytterligare trädgårdsarbete, flyttjänster och it-tjänster i hemmet.

Som jag tidigare sagt är motiven bakom de förändringar av RUT-avdraget som regeringen tidigare genomfört eller föreslagit att RUT-avdraget inte ska bidra till att öka klyftorna mellan elever samt att det ska riktas mer mot vanliga hushåll. Därför har skattereduktionen för hjälp med läxor och annat skolarbete slopats, och därför vill vi genomföra de förändringar som beslutades av riksdagen i samband med budgetpropositionen för 2016.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Vidare bedöms inte självfinansieringsgraden i RUT-avdraget påverkas i stor utsträckning då få RUT-köpare förväntas påverkas av halveringen av taket.

Vad gäller Danmark genomförde de jämförelsevis stora begränsningar av sin motsvarighet till RUT-avdraget under perioden 2000–2004. Att utbetalningar av en skattereduktion minskar när begränsningar görs är helt naturligt. Utbetalningarna av RUT-avdraget bedöms inte minska i samma omfattning som i Danmark då de förändringar regeringen föreslår är mycket små i jämförelse.

Anf. 25 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! RUT-avdraget är en framgångsfaktor för svensk ekonomi. Det är en mycket stor lättnad och ett stöd för många människor, såsom de personer som genom RUT-avdraget har ett arbete att gå till, ett tydligt syfte och ett tydligt yrkesliv, där de kan utvecklas som person och förtjäna sitt eget uppehälle. Det betyder väldigt mycket att ha ett jobb att gå till.

RUT-avdraget, herr talman, var en viktig åtgärd för att pressa tillbaka det mycket stora utanförskapet som Magdalena Anderssons tidigare regering lämnade efter sig.

RUT-avdraget har därför bidragit till ökad jämställdhet och gjort det möjligt för många kvinnor att mer uttrycka sin arbetsvilja och arbetsglädje på den reguljära arbetsmarknaden. Därmed har löneskillnaderna också pressats tillbaka. Som exempel kan nämnas, finansministern, att för första gången någonsin i svensk historia arbetar en majoritet av svenska kvinnor heltid. Det skedde under Alliansens tid.

RUT-avdraget var också viktigt för att upprätthålla den inhemska efterfrågan i en mycket djup internationell ekonomisk kris – den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen. Trots det kunde 350 000 fler arbetstillfällen skapas i Sverige. Inte alla, och långt ifrån en majoritet, men många kom till tack vare RUT-avdraget.

Herr talman! Detta väcker frågor till finansministern. Vi har alltså en reform som enligt alla bedömningar som jag har tagit del av är självfinansierad. RUT-reformen bekostar alltså sig själv genom att färre lever på bidrag, fler lever på egenförsörjning, fler konsumerar och fler deltar i ekonomin genom att själva arbeta. På så sätt finansierar RUT-reformen sig själv.

Ändå är det just den som finansministern ger sig på med en halvering av RUT-avdraget, vilket enligt tidigare beräkningar från Finansdepartementet beräknas kosta ungefär 1 000 arbetstillfällen. Trots att det enligt alla bedömare inte ger en enda krona till in i de offentliga finanserna ger sig finansministern på den här reformen.

Herr talman! Jag undrar alltså hur finansministern resonerar när hon står här i talarstolen och ger sig på restaurangmomsen som en mycket ineffektiv reform, men väljer att behålla restaurangmomsnedsättningen. Sedan står finansministern här och säger: RUT-reformen är effektiv, men den ger jag mig på!

Hur ser logiken bakom det ut? Hur kan man vilja behålla reformer som man anser vara ineffektiva medan man i stället väljer att ge sig på och försämra reformer som man anser vara effektiva?

Det kan ju vara så, herr talman, att det svenska folkets rekordlåga förtroende för regeringen och Socialdemokraternas rekordlåga siffror i opinionsundersökningar bygger just på att politiken inte hänger ihop, inte är hederlig, inte har ett tydligt syfte och inte har en tydlig grund. Den verkar mer verkar vara ett lapptäcke för att köpa Vänsterpartiets och Miljöpartiets stöd och samtidigt få göra allt för att behålla makten. Då kan man stå här och tala illa om reformer och sedan behålla dem och stå här och berömma reformer och sedan halvera dem. Det är inte en politik som går hem.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 26 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret, även om jag kan konstatera att min tredje fråga inte har besvarats alls.

Under hela hösten har finansministern använt sig av tre argument för att försvara försämringen av RUT-avdraget. Det första är att det endast är ”mindre”, ”mycket små” eller till och med ”minimala” förändringar. Det andra är att det bara är 1 procent av köparna som drabbas av försämringen, och det tredje är att det bara är de rika försämringarna slår mot. Jag tänker bemöta argumenten.

Att de försämringar som S-MP inför är mindre, mycket små eller minimala, kan diskuteras. S-MP halverar summan, förändrar de tjänster man kan söka avdrag för, inför en åldersgräns och krånglar till reglerna i och med att de från och med årsskiftet inte längre kommer att vara desamma som för ROT-avdraget. Min interpellation handlar just om vilka konsekvenser även mindre förändringar får på regelverket.

I Danmark blev förändringarna år 2000 en brytpunkt då branschen vände från tillväxtbransch till en bransch i fritt fall. De förändringarna bedömdes också som små. Reduktionsgraden för trädgårdsarbete sänktes till 35 procent. Barnhämtning tillkom medan djurrastning, fönsterputsning och flyttpackning inte längre räknades till de avdragsgilla tjänsterna. Men man var inne och krånglade till det, precis som den svenska regeringen gör. Det var inte längre lika lätt att komma ihåg vad som gäller, och man gav signaler om att branschen är osäker.

Några år senare, 2002, sänktes reduktionen för städning från 50 procent till 40 procent, och mindre tjänster exkluderades. Det fick till resultat att branschen fortsätter att minska.

År 2004 infördes slutligen att endast pensionärer får göra avdrag. Det kan man naturligtvis bara kalla en större förändring, men samtidigt slog just den förändringen inte så hårt. Branschen hade redan tappat så mycket på grund av de tidigare mindre förändringarna – från knappa 500 miljoner danska kronor i omsättning per år 2000 till mindre än 100 miljoner kronor år 2004 – att detta endast innebar att utvecklingen stagnerade och kurvan planades ut på en låg nivå.

För att gå in på de andra två argumenten – att det bara är 1 procent som drabbas samt att det bara är rika som drabbas – ifrågasätter jag endast till viss del sakinnehållet, även om den största ökningen bland RUT-avdragen sker bland medelinkomsttagare. Däremot ifrågasätter jag relevansen av argumenten.

Om man ser till vilka som har tjänat på RUT-avdragen är det de som har fått de nytillkomna jobben. Det är till stor del unga och nyanlända, grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och de vars jobb tidigare var svarta och nu är vita och därmed ger rätt till avtalsenliga löner

och pensionspoäng. Det är de som har kunnat starta företag för att en ny marknad har utvecklats. Det är kunderna – både de som är rika och övriga – eftersom de minskade skattekilarna har gjort det möjligt att köpa fler tjänster av sådant man annars hade gjort själv, nu med tillgång till försäkringar. Det är även de arbetsgivare vars arbetstagare jobbar några timmar extra för att man köper hemservicetjänster. Det är dessutom samhället, som har fått ökade skatteintäkter i form av inkomstskatter och företags-skatter.

Jag missar säkert någon eller några kategorier, men detta är alltså åtminstone sex kategorier som drar nytta av RUT-avdragen, som inte kostar samhället något. Genom att vilja försämrare villkoren för de rika, som utgör en halv kategori, försämrar regeringen med öppna ögon för övriga fem och en halv kategorier.

Varför räknar inte finansministern ett jobb som serverar rika som ett riktigt jobb?

Anf. 27 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det Anette Åkesson säger är korrekt: Den sista frågan i hennes interpellation är inte riktigt besvarad i interpellationssvaret. Jag har dock svarat på frågan under flertalet gånger av de tidigare elva interpellationsdebatter vi har haft om RUT-avdraget. Det handlar om att vi vill göra denna förändring därför att vi vill rikta RUT-avdraget mer till vanliga familjer. Bakgrunden är att vi vill stärka legitimiteten i systemet.

Jag tycker inte att Danmark är en särskilt lämplig jämförelse när det gäller de förändringar som har gjorts i det danska systemet och den förändring som vi nu gör i RUT. I Danmark gjorde man en rad förändringar. Bland annat sänktes subventionsgraden på till exempel städarbete från 60 till 40 procent. Det är en betydligt större förändring än den vi gör. Man tog bort fönsterputs, precis som Anette Åkesson helt korrekt beskriver. Det var 20 procent av de RUT-tjänster som köptes i Danmark på den tiden. Man tog alltså bort 20 procent bara genom detta, och det är naturligtvis en mycket större förändring än den enprocentsförändring som vi gör.

Man har också mot slutet nu – vilket är det som verkligen har minskat subventionerna i Danmark – ändrat avdraget så att det numera enbart går till pensionärer och till ett maxbelopp på 6 000 danska kronor om året. Det går självklart inte att jämföra med den minimala förändring som vi gör i Sverige.

Niklas Wykman hävdar av någon outgrundlig anledning att detta är en halvering av RUT-avdraget. Det är det naturligtvis inte. Det är en halvering av taket, men subventionsgraden av RUT-avdraget är kvar. Det bedöms påverka ungefär 1 procent av RUT-köparna, detta givet att de har en genomsnittlig inkomst på nästan 1 miljon kronor. Bedömningen kan nog vara att de kanske kommer att fortsätta att köpa tjänsterna även när de inte längre får denna RUT-subvention.

Poängen med förändringen är som sagt att stärka legitimiteten i systemet. Men vi gör en väldigt liten förändring. Den ska jämföras med den förändring vi gör i ROT, som är betydligt större. Det handlar bland annat om att ROT är en betydligt mindre kostnadseffektiv subvention än RUT-arbetet. Det är därför vi gör en distinktion i hur vi gör förändringarna.

Självfallet finns det en logik i hur regeringen väljer att göra olika skatteförändringar. ROT-subventionen är betydligt dyrare per jobb. Där gör vi

en större förändring. RUT är betydligt mer kostnadseffektiv. Där gör vi en väldigt liten förändring. Arbetsgivaravgiften för ungdomar är kostnadsineffektiv, och den tar vi bort helt. Självklart har vi ett resonemang i regeringen om vilka skatteförändringar vi gör och om motiven bakom dessa.

Vad gäller restaurangmomsen är det väl känt att vi från Socialdemokraternas sida gick till val på att förändra restaurangmomsen medan Miljöpartiet, den andra delen av regeringen, gick till val på att inte förändra den.

Anf. 28 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Miljöpartiets inflytande i regeringen har väl märkts lite si och så på slutet. Det är säkert möjligt för finansministern att bedriva den politik hon själv önskar.

Finansministern säger att det självklart förs resonemang i regeringen om de skattereformer och reformer den genomför. Det är bra att regeringen för den typen av resonemang, men det är en återkommande logik från regeringens sida att inte tillkännage de här resonemangen för svenska folket. Man vill inte vara öppen och transparent och inte redovisa sina resonemang och sina skattningar av reformerna när det gäller vad de kan tänkas få för effekter eller hur de kan påverka ekonomin. De här resonemangen väljer regeringen att tiga om och inte tillkännage oss andra, inte berätta om, utan i slutna rum ska man sitta och resonera, och sedan försöker man politisera diskussionen så mycket som möjligt i sann SSU-anda. Det tycker jag inte är värdigt en finansminister och en regering år 2015.

Herr talman! Det är angeläget att fråga regeringen hur man resonerar. Jobbskatteavdraget har gång på gång kritiserats av Magdalena Andersson för att inte vara bra, trots att det beräknas leda till ungefär 130 000 fler arbetstillfällen. Ändå behåller regeringen jobbskatteavdragen. Man gör förvisso en försämring och avtrappar jobbskatteavdragen, vilket gör att Sverige nu får världens högsta marginalsatser. Det har vi tidigare testat, och det slutade i mer eller mindre ekonomisk katastrof för det här landet. Ändå väljer regeringen att göra på det sättet. Men i grunden behåller man jobbskatteavdragen. Man behåller de stora delarna av jobbskatteavdragen, trots att man kritiserar dem mycket.

Restaurangmomsen kritiserar man också mycket och säger att den är ineffektiv, men man behåller den. Man kritiserar den förra regeringen för att fastighetsskatten togs bort, för att rätt typ av reformer på bostadsmarknaden inte gjordes och för att människor inte beskattades mer för sina hem. Magdalena Andersson har flera gånger varit mycket tydlig med att det stora misstaget av alliansregeringen var att man tog bort fastighetsskatten och inte höjde andra skatter på boende. Ändå höjer regeringen inte skatten på boende. Man återinför inte fastighetsskatten.

När det gäller RUT-avdraget däremot, som är till gagn för många grupper som har svårt att göra sig hörda i samhället, till exempel utrikes födda med svag etablering på arbetsmarknaden, vågar regeringen sig på ett rejält hugg. Mot kvinnor, som är tyngda av att ta ett stort ansvar hemma för städning, tvätt och barn och därmed går miste om chanser i yrkeslivet, orkar regeringen slå till. Mot utrikes födda, ungdomar med svag ställning på arbetsmarknaden och kvinnor tyngda av normer att ta ansvar i hemmet vågar regeringen slå till med försämringar. Mot villaägarna däremot, nej då, där

vågar och orkar regeringen inte, utan i den frågan kastar man i stället bara floskler mot tidigare regeringar.

Är inte det lite märkligt ur en maktanalysvinkel, som vi kan kalla det, eftersom Vänsterpartiet ingår i regeringens budgetunderlag, att man agerar på det sättet? Man kan gå fram med försämringar för de grupper som har svårast att göra sina röster hörda, men när det gäller andra nöjer man sig med att kritisera tidigare regeringar.

Finansministern gör någon form av negativ beskrivning av min fråga om att man halverar RUT-avdragen och hävdar att de inte alls är halverade. Av dem som hör det och får sin möjlighet till avdrag reducerad från 50 000 kronor till 25 000 kronor skulle nog de flesta med lite enkel matematik komma på att det faktiskt är en halvering. 25 000 gånger två är 50 000 och 50 000 delat på två är 25 000, och då upplever man nog att man har fått en halvering. Så mycket kontakt med verkligheten borde en finansminister ha att hon inser det.

Anf. 29 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag har som sagt tidigare bara haft en enda interpellation på det här temat, och jag betonade när jag skrev den här interpellationen att den enbart skrevs för att jag inte fick något svar på den här frågan. Det gällde speciellt Danmark, men det har jag fått svar på nu.

Gång på gång anklagas vi moderater för att strida för de rika. Jag vill hävda att M strider för jobben och därmed unga och nyanlända som fått vita jobb, alla kunder oavsett inkomst, de, oftast kvinnor, som har startat företag som hade en god tillväxt fram till att hotet om försämringar av villkoren från S-MP-regeringen kom, de arbetsgivare som har fått lite mindre stressade arbetstagare och samhället som fått ökade skatteintäkter. Men S-MP däremot bryr sig inte om någon av dessa, bara de får sätta dit rika RUT-köpare.

Ja, det sistnämnda är såklart min egen tolkning, men eftersom jag inte får något annat svar från finansministern står det än så länge oemotsagt. Än så länge har finansministern inte kommit med något argument för varför man väljer att försämma villkoren. Det ger ju inga extra tillskott i skattektan, vilket man skulle kunna tro.

Jag kan ana i retoriken att Socialdemokraterna har ideologiska betänkligheter. Jag håller definitivt inte med, eftersom i princip alla tjänar på att RUT-avdragen är kvar, inte specifikt de med höga inkomster. Men om det nu är så, varför inte stå för det?

Det finns en uppenbar risk att även de mindre försämringarna och tillkrånglandet av systemet får samma effekter som i Danmark. Varför riskerar S-MP-regeringen det? Kurvan bröts som sagt år 2000, och då var inte förändringarna särskilt stora.

Varför riskerar S-MP att försämma för just en bransch som har låga trösklar för att komma in på arbetsmarknaden, som inte kräver någon direkt utbildning och som kan vara en bra väg för att komma in på arbetsmarknaden när man inte kan svenska och här får möjligheten att lära sig?

RUT-jobben är instegsjobb. Varför försvåra för dem? Och varför är kundernas inkomst avgörande? Vilken betydelse har det för jobbet hur mycket pengar en kund tjänar? De avgörande fördelarna med RUT-avdragen kommer till sin rätt oavsett vilken inkomst kunderna har. Inom vilken annan bransch är det avgörande vad kunden tjänar?

Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! I Danmark år 2000, när det var ett fall i hur mycket avdrag man gjorde för RUT-tjänster, var det inkörningsproblem på skattemyndigheten. Det är troligen förklaringen till att det dök i början och sedan återhämtade sig ganska snabbt när inkörningsproblemen var över.

Niklas Wykman tycker att vi på Finansdepartementet öppet bör redovisa alla våra resonemang. Det är en intressant idé. Vi kanske skulle ha direktsändningar via webben från Finansdepartementets möten för att redovisa våra interna resonemang. Det var dock inget, vad jag minns, som man hade under den tid då Niklas Wykman arbetade på Finansdepartementet. Regeringen redovisar sina resonemang i budgetpropositionen där vi motiverar varför vi gör de olika förändringar vi gör i både skatter och utgifter.

Niklas Wykman säger att RUT-avdraget är viktigt för människor, inte minst kvinnor, som behöver stöd för att arbeta och ta för sig på arbetsmarknaden. För de kvinnor som behöver den typen av stöd för att ta för sig och göra karriär görs heller ingen förändring, och jag tror nog inte att de kvinnor som har en genomsnittlig inkomst på 960 000 kronor, alltså nästan 1 miljon per år, behöver statligt bidrag för att ta för sig på arbetsmarknaden.

Anf. 31 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Vi kanske ska sänka debatten något och reflektera över vad finansministern säger. Finansministern säger att höginkomsttagarkvinnor inte behöver stöd och hjälp från politiken. Det här handlar inte bara om höginkomsttagarkvinnor. Finansministern lägger kanske här ihop hela hushållsekonomin, väljer ett genomsnitt av inkomsterna hos dem som tjänar mycket och blandar kanske in männens inkomster i kvinnornas inkomster i den här beräkningen och kan då konstatera, utifrån dessa antaganden, att de inte behöver stöd och hjälp.

Herr talman! Jag är helt övertygad om att de strukturer och normer som finns mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden, i hem och i relationer påverkar alla kvinnor. RUT-avdraget har varit viktigt för att de med svag etablering på arbetsmarknaden ska få komma in och få en chans – kanske lära sig ett språk och kanske få möjlighet att utvecklas i sina yrkeskunskaper – och för att just kvinnor ska få öka sitt deltagande på arbetsmarknaden.

Finansministern föreställer sig alltså att så fort inkomsterna är höga finns jämställdheten där. Jag är inte alls övertygad om det. Det stämmer inte, och det ser man om man kollar på våldsstatistik och brottsstatistik eller om man gör mätningar av skillnader i hur mycket som städas hemma, vem som tar hand om barnen, hämtar på förskola och så vidare. För mig är det i alla fall tydligt att det finns ojämställdhet också i höginkomsttagarfamiljer.

Menar man allvar med att man vill ha jämställdhet mellan könen kan det inte bara vara för dem som har en viss inkomst. Min ambition för jämställdhet är det ska gälla alla män och alla kvinnor oavsett vad man har i lönekuvertet, och här ger sig finansministern på en reform som skapar jämställdhet. Det är tydligen okej att inte ha jämställdhet för vissa.

Prot. 2015/16:49

18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 32 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Vad jag förstår har jag inte fått svar på mina frågor om varför ett jobb som innebär att serva rika inte räknas som ett riktigt jobb och inte heller varför kundens inkomst är avgörande, enligt finansministern. Det är beklagligt. Det riskerar tyvärr att leda till att ännu en interpellation behöver ställas. Men finansministern kanske kommer med svaret i sitt sista inlägg.

Tyvärr visar finansministern att symbolpolitiken för S-MP går före jobben. Trots att det fortfarande är tufft för unga och nyanlända att komma in på arbetsmarknaden vill man riskera att dramatiskt försämra villkoren för RUT-branschen. Redan hotet om försämringar av villkoren har stoppat tillväxten i hemservicebranschen.

Det finns inget annat argument än det ideologiska. Det är bara att beklaga. S-MP vill inte inse att ett jobb är ett jobb, även om kunden har hög inkomst och att det jobbet gör att den anställda får in en fot på arbetsmarknaden, kanske lär sig svenska, får pensionspoäng och annat som hör till de vita jobben.

Jag vill ändå tacka finansministern för debatten. Jag antar att vi är ömsesidigt glada över att slippa se varandra på ett tag, och jag önskar en god jul.

Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Nej, jag är inte alls glad över att inte få se Anette Åkesson. Jag kommer tvärtom att sakna Anette Åkesson under juledigheten och lovar att skicka henne en tanke, kanske inte på julafton men absolut på juldagen. Jag uppskattar de intressanta interpellationsdebatter vi har.

Anette Åkesson frågar om kundens inkomst är avgörande. Kundens inkomst är självklart inte avgörande. Vi har lyft upp den genomsnittliga inkomsten på dem som kommer att påverkas av detta då jag vill visa att det inte är osannolikt att de personerna kommer att fortsätta köpa RUT-tjänster, eftersom de har väldigt höga inkomster.

Niklas Wykman undrar var den här uppgiften kommer från. Det är genomsnittlig inkomst. Det är viktigt att understryka det.

Jag delar Niklas Wykmans uppfattning om att den ojämställdhet som finns i samhället finns i alla samhällsskikt. Ojämställdhet finns bland kvinnor som tjänar mycket, och ojämställdhet finns bland kvinnor som tjänar mindre. Därför behöver naturligtvis alla kvinnor stöd i olika former, för att jämställdheten i alla samhällsskikt i Sverige ska öka. När det gäller stöd för att köpa städning och andra hushållstjänster för mer än 25 000 om året är just det stödet inte lika viktigt för personer som i genomsnitt tjänar 960 000 kronor om året.

Niklas Wykman påstår att man inte får något stöd om man har hög inkomst. Så är det inte. Man får precis som alla andra ett stöd upp till 25 000 kronor om året. Ur ett internationellt perspektiv, i jämförelse med till exempel Danmark, är det oerhört generöst.

Regeringen gör mycket begränsade reformer i RUT-systemet. Det påverkar ungefär 1 procent av köparna. De har en inkomst på ungefär 1 miljon. Det är de fakta som ligger på bordet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig hur regeringen ser på kommande års ökade utgifter från statskassan och om jag planerar att täcka kommande års budgetunderskott genom att öka Sveriges statsskuld. Niklas Wykman har även frågat mig hur den uppkomna situationen påverkar banan för de offentliga finanserna.

Niklas Wykman tycks ha glömt det stora underskott i de offentliga finanserna som fanns när denna regering tillträdde och som i stor utsträckning var en konsekvens av de ofinansierade skattesänkningar som den tidigare regeringen genomförde. Sedan dess har regeringen lagt fram ekonomiska propositioner som har bidragit till att de offentliga finanserna har förbättrats. Underskottet har nästan halverats jämfört med förra året samtidigt som det strukturella sparandet har stärkts.

Just nu är det många människor som söker asyl i Sverige. Regeringen har, tillsammans med bland andra Moderaterna, tagit fram en ändringsbudget för 2015 som svar på den akuta situation vi befinner oss i. Förslagen i ändringsbudgeten finansieras med ökad statlig upplåning och innebär sammantaget att utgifterna ökar med 11 miljarder kronor. Det pågår även ett arbete inom Regeringskansliet för att se över tänkbara åtgärder för att finansiera olika utgiftsökningar som kan uppstå under kommande år. Beröende på hur de offentliga finanserna och migrationsströmmarna utvecklas kan det innebära olika sätt att dämpa kostnadsökningar, besparingar i kommande budgetar och lånefinansiering.

Jag avser att återkomma med nya prognoser innan årsskiftet, däribland en prognos över hur de offentliga finanserna utvecklas de närmaste åren. Regeringen kommer även fortsättningsvis att föra en ansvarsfull ekonomisk politik som bidrar till att det finansiella sparandet trendmässigt stärks.

För övrigt är Niklas Wykmans påstående att åtta av tio hushåll får sämre ekonomi enligt Finansdepartementets beräkningar inte korrekt, vilket jag har påtalat även vid tidigare tillfällen.

Anf. 35 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! För att börja där finansministern slutade kan man läsa detta i Svenska Dagbladet: "Finansdepartementets beräkningar visar att 80 procent av hushållen förlorar i disponibel inkomst på regeringens politik under 2016. Det erfar SvD. Men i budgetpropositionen finns siffrorna, som normalt redovisas i finansplanen, inte med. Den som har tagit beslutet att lyfta ur siffrorna är finansminister Magdalena Andersson."

Det är inte alls säkert att det som står i Svenska Dagbladet är sant. Där emot leder det trixande och mörkande som regeringen ägnar sig åt när det gäller finanspolitiken till spekulationer. Man redovisar inte på ett öppet och transparent sätt de reformer som man går fram med och deras effekter. Transparensen är viktig för att vi ska få en god och kvalificerad debatt.

80 procent av hushållen får sämre ekonomi eller sämre disponibel inkomst, men kanske inte om höstbudgetens och vårbudgetens effekter räknas med. Det är möjligt. Men eftersom det inte redovisas på ett tydligt sätt och på det sätt som man tidigare har gjort blir det också spekulationer.

Svar på
interpellationer

Min uppmaning till regeringen är därför att sluta politisera och mörka. Då blir debatten också bättre.

Herr talman! Den här debatten handlar om att finansministern påstår att underskotten halveras med den politik regeringen för. Men det är Alliansens budget som har gällt och som har halverat underskotten. Jag uppmanar finansministern att vara tydlig med hur verkligheten ser ut och vilka villkor som har gällt.

Ekonomistyrningsverket har presenterat den senaste bedömningen som gjorts av ekonomin. Där ser vi att arbetskraftsdeltagandet under åren framöver förväntas sjunka, att sysselsättningen förväntas sjunka och att arbetslösheten förväntas stiga. Detta kommer att ske efter några år av stark konjunktur, detta och nästa år. På lång sikt ser vi en mycket bekymmersam utveckling för den svenska ekonomin med lägre arbetskraftsdeltagande, lägre sysselsättning och högre arbetslöshet.

Vi är oroadе för hur regeringen väljer att använda de pengar som finns. Av de ca 150 miljarder kronor som regeringen kommer att använda under åren framöver går 45 miljarder kronor till bidrag, transfereringar och arbetsmarknadspolitik. Det är saker som inte stärker svensk ekonomi, sysselsättning, arbetskraftsdeltagande och konkurrenskraft.

Man kan jämföra de 45 miljarder som finansministern lägger på bidrag, transfereringar och Amspolitik med de 13 miljarder som läggs på utbildning eller de 10 miljarder som läggs på kommunikationer och infrastruktur. Den stora delen, lejonparten, av budgeten läggs alltså på bidrag, transfereringar och arbetsmarknadspolitik.

Ekonomistyrningsverket spår att underskotten kommer att öka de offentliga finanserna, från 42 miljarder innevarande år till 57 miljarder 2017. Totalt sett, enligt de kalkyler som regeringen presenterar, talar vi om 230 miljarder kronor i samlat underskott under åren framöver.

Det är bra att finansministern på en debattsida i dag meddelar att hon har valt att senarelägga några av Miljöpartiets allra minst effektiva satsningar i statsbudgeten. Det gäller förstatligandet av skog och andra åtgärder som inte alls gagnar jobb utan kanske tvärtom är negativa.

Däremot kvarstår faktumet att en tydlig redovisning av ekonomin saknas. Den har ännu inte gjorts. Finansministern säger att den ska komma. Vi är på allvar oroadе över att vi har ett finansdepartement som verkar ha förlorat i ställning i regeringen och att utgifter numera inte prövas och redovisas öppet i fråga om deras effektivitet.

Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Problemet med Niklas Wykmans påstående om åtta av tio hushåll är att han tolkar tabellen på ett felaktigt sätt. Jag kan förklara den felaktiga tolkningen efter att interpellationsdebatten är avslutad. Jag trodde att Niklas Wykman kanske hade lärt sig att tolka tabeller under sina år på Finansdepartementet.

Den här regeringen har tagit ansvar för statsfinanserna från den dagen vi tillträdde. Den första budgetpropositionen som vi lade på riksdagens bord hade mycket strama ramar. Vi lade fram förslag där vi kraftigt minskade underskotten. Sedan lade den förra alliansregeringen fram en gemensam budgetmotion som gick igenom. Den byggde på samma ramar som regeringens proposition.

Där hade vi förra året samma förslag till hur finanspolitiken i stort skulle utformas, naturligtvis inte när det gällde innehållet, däremot att det var ett akut läge att strama åt de offentliga finanserna. När Moderaterna styrde på Finansdepartementet lånade man för att uppfylla sina vallöften, sina stora skattesänkningar, som var helt ofinansierade och helt fel i det konjunkturläge som rådde.

Sedan lade vi fram en vårändringsbudget där vi hade en mycket stram finanspolitik, och det är likadant i den budget som vi har lagt fram och som nu har beslutats av riksdagen.

Sammantaget visar detta att den här regeringen har en mycket ansvarsfull ekonomisk politik. Vi har halverat underskotten, och en sak är tydlig: Så stora underskott som Niklas Wykman lämnade efter sig när han lämnade Finansdepartementet kommer den här regeringen inte att ha.

Anf. 37 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det gläder mig att finansministern vill förklara för mig hur man ska läsa tabeller. Jag tror inte att det är finansministerns huvudsakliga bekymmer, utan det består i att man inte på ett öppet och transparent sätt redovisar vad regeringens politik har för effekter. Det borde regeringen göra så att det tydligt framgår av de tabeller som finns. Jag hänvisar till de uppgifter som har funnits i medierna och till att man valde att gå från att redovisa per hushåll till per individ. Sedan har man flyttat tabeller, tagit bort effekter och så vidare. Det föranledde att det blev den här typen av diskussion. Om regeringen väljer att vara öppen och transparent och inte politisera sina statsdokument kommer också den här typen av diskussioner att försvinna.

Med det sagt har finansministern lämnat två väldigt positiva besked. Det ena beskedet – som skiljer sig från de besked som lämnades i den debattartikel som finansministern har skrivit – är att det är Alliansens budget som har halverat underskotten. Det är ett välkommet besked till svenska folket. Jag ser fram emot att finansministern fortsätter att upprepa det när hon talar om de halverade underskotten, att det är tack vare den budget som Alliansen drev igenom i denna kammare.

Det andra mycket positiva beskedet från finansministern är att utgiftstaken gäller som de har beslutats också för 2017 och 2018. Det ger stabilitet för svensk ekonomi. Det skapar trygghet på marknader och det gör att man kan ha större tilltro till att svensk ekonomi ska återhämta sig på ett tryggt och hållbart sätt. Nu återstår det för finansministern att också leva upp till detta när Vänsterpartiet, Miljöpartiet och vänsterfalangen inom Socialdemokraterna ropar efter större utgifter.

Det finns saker att ifrågasätta i det som finansministern säger. Vi har nu en kris, sa finansministern, så vi lånar 11 miljarder kronor. Underskotten kan stiga mer än vad vi hade förväntat oss. År 2008 var det en mycket större kris i ekonomiska, inte i humanitära, termer. Det skedde ett mycket stort fall på världsmarknaden. Då lånade givetvis alliansregeringen en del pengar eftersom man hade underskott i de offentliga finanserna. I början av 2006, 2007 och 2008 hade Alliansen mycket stora överskott, som tillsammans med de överskott som regeringen Persson hade gjorde att vi kunde möta lågkonjunkturen och krisen på ett effektivt sätt.

Nu anklagar finansministern den borgerliga regeringen för att ha bedrivit en aktiv finanspolitik under krisen för att stötta jobb och tillväxt. Nu

är det en annan typ av kris, och då ska man självklart låna pengar. Den typen av politiserade resonemang gör givetvis att allmänheten tappar förtroendet för politiken, för politiker, för Finansdepartementet och för regeringen. Man politiserar ett resonemang så till den milda grad att ingen människa kan hålla det för troligt att det faktiskt är sant.

Därför är min fråga till finansministern om hon utöver utgiftstaket kan göra en bedömning av när ekonomin kommer tillbaka till balans. Eller när kommer ekonomin tillbaka till överskott? Den typen av redovisning saknas hos finansministern, och det skapar otrygghet. Då hjälper det inte att några av Miljöpartiets mest kostnadsdrivande satsningar får vänta eller kanske till och med helt utebli. Det säkrar inte svensk motståndskraft.

Vi vet att den amerikanska ekonomin går bra, men bara ungefär hälften så bra som den brukar göra i en återhämtningsfas. Kina anpassar sin tillväxt till väsentligt lägre tal. Vad det kan betyda för svenska företag, svensk export, världsmarknad, mineralmarknad, skogsindustri och bilindustri och annat är ännu oklart.

Det finns starka skäl för att Sverige ska ha skyddsvallar i ekonomin. Vi i Sverige är skuldsatta, men omvärlden är än mer skuldsatt. Vi är ett exportberoende land, och finansministern redovisar inte hur våra skyddsvallar ska hålla till nästa gång.

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykmans främsta angrepp är nu vid vilken tidpunkt som Finansdepartementet kommer med nya prognoser. Vi kommer med nya prognoser precis vid samma tidpunkt som under den tid som Niklas Wykman jobbade på Finansdepartementet. Om Niklas Wykman inte har någon större invändning mot regeringens politik än när vi kommer med prognoser kan jag naturligtvis ta en diskussion med Moderaterna om vid vilka tidpunkter som det är lämpligt att lämna nya prognoser.

Niklas Wykman påstår att jag har kritiserat den moderatledda regeringen för hur man agerade under finanskrisen. Det är inte korrekt. Jag har aldrig kritiserat Moderaterna för att man drev en expansiv finanspolitik under själva krisen. Min kritik har riktat sig mot att man fortsatte att genomföra stora skattesänkningar när konjunkturen vände uppåt i slutet av förra mandatperioden. Det var inte en väl avvägd politik, och det är många som har kritiserat Moderaterna för att man gjorde det.

Man valde att i stället för att ta ansvar för de offentliga finanserna låna för att uppfylla sina vallöften och att skuldsätta hela svenska folket för att sänka skatten, särskilt för dem som tjänar allra mest. Det har jag kritiserat Moderaterna för, och det har också många andra gjort. Det är inte en väl avvägd politik att fortsätta att öka underskotten när konjunkturen vänder uppåt. Det är också det som är resultatet av åtta års alliansstyre.

Underskotten fortsatte att öka varje år, och det är inte konstigt att de gjorde det under finanskrisen. Men att de fortsatte att öka och blev större 2014 än under själva finanskrisen går inte att försvara. Det är oansvarigt.

Därför behövde politiken läggas om, och det gjorde vi när vi fick regeringsmakten. Då satte vi upp väldigt strama ramar. Med vår budget halverades underskotten, och eftersom den budgetmotion som Alliansen lade fram byggde på våra ramar så halverades också underskotten. Men i regeringens budget, som man utgick ifrån, hade underskottet halverats.

Resultatet av den här regeringens politik är att statsfinanserna kommer att stärkas. Jag kommer att redovisa detta när jag gör en prognosföredragning, och det kommer inte att dröja länge. Då kommer man att få se hur vi ständigt stärker statsfinanserna. Men en sak är väldigt tydlig: Den oansvariga politik som fördes med ofinansierade reformer som ökar underskotten när det inte är krisläge, vare sig i ekonomin eller någon annan tillfällig kris som man inte kan påverka, som fördes när Niklas Wykman var på Finansdepartementet kommer den här regeringen aldrig att föra. Där kan Niklas Wykman känna sig väldigt trygg och lugn. Jag kommer inte att göra som Niklas Wykman.

Anf. 39 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tack, finansministern, för ett engagerat inlägg!

Som finansministern vet är det viktigt att under hela krisen och även i krisens efterdyningar vidta åtgärder för att undvika det som kallas persistenseffekter, det vill säga att arbetslösheten kommer att bita sig fast länge.

Det fanns också en önskan från Europeiska gemenskapen att de länder som kunde skulle bedriva en expansiv politik för att lyfta hela EU-området ur den ekonomiska kris som fortfarande rådde och som i vissa länder fortfarande råder. Självklart ska Sverige vara en aktiv aktör i det internationella arbetet. Det gynnar svenska jobb och svensk tillväxt på sikt.

Jag tänkte inte vara polemisk. Jag tänkte ägna min sista minut åt att önska finansministern en riktigt god jul. Att vara finansminister är ett tufft och krävande jobb som förtjänar stor respekt av alla i den här kammaren och av hela svenska folket. Det är en institution som är mycket viktig för hela Sverige.

Jag kanske inte håller med Magdalena Andersson om allt som hon säger. Jag ifrågasätter dock inte en enda av hennes ansträngningar för att Sverige ska fungera väl. Jag vill därför passa på att önska finansministern en riktigt god jul.

Vi upplever en överflödstid kring jul, och vi och många andra länder har möjlighet att ta del av detta materiella överskott, överskott på mat och så vidare. Då kan man givetvis reflektera kring de människor som har väldigt lite. Många av dem har på sistone sökt sig till Sverige.

Jag är väldigt glad över att ha en statsminister som tar den här situationen på stort allvar. Jag hoppas att finansministern efter en skön ledighet återkommer med fler förslag och reformer som gör att de människor som nu har sökt sig från krig och elände åtminstone nästa jul ska kunna fira en riktigt god jul i världens bästa land, Sverige.

Jag vill önska finansministern god jul och gott nytt år!

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill passa på att önska Niklas Wykman en god jul och ett gott nytt år. Jag vill också tacka Niklas Wykman för alla uppfriskande debatter vi har haft i den här kammaren. Det är bra att Moderaterna har kunnat samarbeta med regeringen om migrationsöverenskommelsen. I den delen av politiken gäller fortfarande handslaget, vilket jag tycker är väldigt bra. Även i fråga om den extra ändringsbudgeten gäller fortfarande det handslag vi tagit. Den typen av samarbeten uppskattar jag väldigt mycket, på samma sätt som jag naturligtvis uppskattar de här debatterna. Och precis som jag sa att jag lovar att skicka en tanke till Anette Åkesson under

min ledighet lovar jag att också skicka en särskild tanke till Niklas Wykman vid lämpligt tillfälle under julleddigheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:246 om momsregler för flyktingboenden

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Gunilla Nordgren har frågat mig om jag är beredd att agera och verka för ett förtydligande angående uthyrning av flyktingboenden så att de ska anses som tillfälliga boenden med momsplikt och avdragsrätt för ingående moms. Gunilla Nordgren pekar exempelvis på en ändring i plan- och byggförordningen.

Uthyrning av bostäder till flyktingar kan vara sådan korttidsuthyrning av boende i hotellverksamhet, eller liknande verksamhet, som är momspliktig och ger rätt till avdrag för moms. Vid stadigvarande uthyrning av sådana bostäder är uthyrningen momsfri och det saknas därför rätt till avdrag.

Det är Skatteverkets och domstolarnas uppgift att tillämpa gällande lagstiftning och tolka praxis.

En ändring av förutsättningarna för att ta ut moms ska ske i riksdagsbeslut genom en ändring av mervärdesskattelagen. Om det blir aktuellt med en ändring av regelverket återkommer regeringen med förslag.

Anf. 42 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag får väl tacka för interpellationssvaret, som jag dock inte är särskilt nöjd med, eftersom jag inte får något svar på frågan. Jag har tidigare ställt en skriftlig fråga och fått samma intetsägande svar.

Bakgrunden till min fråga är en dom i Högsta förvaltningsdomstolen från oktober 2015 där det anges att ett boende för ensamkommande barn på HVB-hem med mera utgör stadigvarande bostad och därmed inte är berättigat till momsavdrag. Nu är oron stor ute i landet, och det kan inte ha gått finansministern förbi.

I dagens läge är det stor brist på boenden för asylsökande. Migrationsverket söker med ljus och lykta efter nya boenden. Då är det väldigt olyckligt att sådana här tveksamheter om vad som ska anses vara stadigvarande bostäder ska fortsätta. Svenskt Näringsliv, Fastighetsägarna, Företagarna, Visita, SKL och Ekonomistyrningsverket har pekat på den här frågan.

Allt fler privata företag som har stugbyar, vandrarhem, bed and breakfast med mera tvekar nu att lägga anbud. Det finns många företag som nu med anledning av Skatteverkets inställning riskerar retroaktiv återbetalning av moms.

Uthyrning av vanliga bostäder är inte momspliktig. Det är riktigt. Fastighetsägaren får då inte heller dra av moms. Det är det så kallade avdragsförbudet, en ganska förlegad regel. Det problematiska är att Skatteverket har börjat tolka HVB-boenden och asylboenden som stadigvarande bostäder. Det är ett slags utvidgning av avdragsförbudet. En tolkning är att dessa

människor inte har någon annan adress som de är skrivna på. Men i min tankevärld kan jag inte se ett asylboende som en stadigvarande bostad.

Det har också förekommit olika besked från olika skattekontor ute i landet. Skatteverket har lovat att komma med ett ställningstagande, men det dröjer. I alla fall kunde jag inte se någonting på hemsidan alldeles nyss.

I de föregående debatterna har det tagits upp att det är väldigt viktigt att man svarar på frågorna. Nu har finansministern en chans att ge mig ett svar i stället för att läsa upp hur man gör för att ändra mervärdesskattelagen. Regeringen får i så fall återkomma till riksdagen – se, det vet jag också. Det är inte det min fråga gäller.

Nu hoppas jag att jag kan få ett svar i dag från finansministern om huruvida hon är beredd att verka för detta genom att komma med förtydliganden till Skatteverket och så vidare för att få bort den här tveksamheten.

Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag önskar verkligen att det fanns ett enkelt svar på Gunilla Nordgrens fråga. I så fall skulle Gunilla Nordgren få det enkla svaret.

Problemet är att det här inte är någon enkel fråga att lösa. Det är inte heller så att jag kan ge instruktioner till Skatteverket om hur de ska tolka lagstiftningen. Det vore att utöva ministerstyre, och någon av Gunilla Nordgrens partivänner skulle omedelbart KU-anmäla mig om jag gjorde på det sättet.

Det ni gör i riksdagen är att stifta lagar. Sedan är det Skatteverket och domstolarna som tolkar de lagarna.

Enligt moms­lagstiftningen är det så att en stadigvarande bostad inte är moms­pliktig, medan hotellverksamhet är moms­pliktig. Det är domstolar och Skatteverket som tolkar vad som är stadigvarande bostad och inte.

Gunilla Nordgren hade en idé om att man skulle kunna ändra i plan- och byggförordningen för att där tydliggöra vad som är stadigvarande bostad och inte. Problemet är att lagen styr över förordningen. Det skulle alltså inte lösa det här problemet.

Det som skulle kunna komma i fråga är att ändra i moms­lagstiftningen om vilka tjänster som ska omfattas av moms och vilka som inte ska omfattas av moms. Det skulle i så fall kunna innebära en förändring för alla som hyr sin bostad, för alla hyresgäster, för alla som hyr studentbostäder. Det skulle vara en väldigt omfattande förändring.

Om Gunilla Nordgren tycker att hon inte får ett tydligt svar på frågan är problemet att det tyvärr inte finns något enkelt svar på frågan. Det hindrar inte att vi behöver titta vidare på den här frågan för att se om det går att göra någonting, men någon enkel förändring finns tyvärr inte.

Anf. 44 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Ekonomistyrningsverket har fått i uppdrag av regeringen att göra en rapport och utvärdering. De pekar på att även staten har problem med det här. Kriminalvården fick problem för att de skulle hyra ut en fängelseanstalt som asylboende och plötsligt då inte fick dra av momsen. SKL har pekat på denna fråga i sin 32-punktslista, eller hur många de nu är, som vad jag sett senast uppdaterats den 10 december. Jag tror dessutom att SKL har skickat in en hemställan till regeringen nu i dagarna. Jag har dock inte hittat den någonstans.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Det är oerhört viktigt att de här oklarheterna kommer upp. MSB och Migrationsverket har problem. Vem ska kompensera dem som riskerar att få betala tillbaka moms tio år bakåt i tiden? Det finns i min anda av landet exempel på verksamhet som varit hotellverksamhet hela tiden men som plötsligt blivit omvärderad av Skatteverket och därför eventuellt inte ger rätt att dra av moms.

Det är inte fråga om att hyra ut vanliga bostäder, vilket momsavdragsregeln syftar på, utan vi pratar om asylboenden och HVB-boenden. Nu kommer man att kunna ha de stödboenden som vi fattade beslut om häromdagen. Då måste de här sakerna vara utredda. Nu när Migrationsverket har löpande upphandlingar vet inte vissa ägare av stugbyar och så vidare huruvida de ska få lov att dra av momsen. Migrationsverket utgår från 12 procents moms, men företagarna vet inte längre om de vågar ge anbud, för då riskerar de att inte få ihop det. Dessutom lär det inte bli billigare. Det fick vi höra om i morse.

Jag tycker att det är olyckligt att man inte har tagit tag i detta tidigare. Olika intresseföreningar har drivit frågan i minst ett och ett halvt år, till exempel Visita, som hade en artikel häromdagen. Vi fick höra på *Dagens Eko* av kommunstyrelseordföranden i Gagnef att de inte fick dra av för ett HVB-boende, vilket tydligen kostar dem 2 miljoner som de hade kunnat lägga på boendet i stället.

Det här är akut. Vi vet hur det ser ut ute i landet. SKL anser att man skulle kunna göra ett förtydligande. Jag tycker att regeringen har en chans att göra det snabbt. Sedan kan man se över momsskattelagen och ta det via riksdagen, vilket tar mer tid. Om det är möjligt att göra ett förtydligande tycker jag att man ska försöka göra det.

Vad jag efterlyser är en vilja från regeringen. De svar jag fått på min skriftliga fråga och min interpellation har handlat om att detta ska beslutas i riksdagen och att man ska återkomma. Det är inte några svar som är till hjälp i en situation som vi vet är akut. Migrationsverket har jättestora problem, och så fastnar det i att Skatteverket plötsligt utvidgar avdragsförbudet och dessutom inte kommer loss med ett ställningstagande, vilket de har lovat att göra i december. Det skulle komma i dag, hette det, men nu verkar det inte komma före jul.

Detta är oerhört viktigt. Det är därför jag undrar om finansministern är beredd att ta till alla olika medel – utan att göra sig skyldig till ministerstyre, naturligtvis – för att uppmärksamma denna oerhört viktiga fråga.

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Gunilla Nordgren har helt rätt i att det skapar problem och en osäkerhet för många av dem som skulle vilja upplåta platser och sängplatser till tillfälliga asylboenden eller långvariga asylboenden och boenden för till exempel ensamkommande barn. Det är väldigt olyckligt att oklarheten har uppstått och att den riskerar att potentiella boenden inte blir boenden, vilket är särskilt angeläget i den här situationen.

Det är Skatteverket självt som bestämmer när det kommer med förtydliganden och riktlinjer. Det är ingenting som vi styr från Finansdepartementet. Det förslag SKL hade om att ändra förordning kommer tyvärr inte heller att lösa situationen eftersom lagen går före förordning. Det man då behöver göra är att titta på om man kan göra en förändring av lagen.

Som Gunilla Nordgren vet är det ganska komplicerat, särskilt som jag tror att varken²¹ jag eller Gunilla Nordgren vill att alla som bor i en hyresrätt skulle riskera att få betala moms för hyresrätten. Det är problemet med lagstiftningen.

Prot. 2015/16:49
18 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 46 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Jag är nöjd med att finansministern nu ger mig ett rakare svar än i svaren på den skriftliga frågan och frågan i interpellationen. Då är det i varje fall uppe på banan, kan man hoppas.

Problemet är att Skatteverket har ändrat inställning. Dessutom ger de olika besked på olika skattekontor. Det kanske man skulle kunna tala med dem om. Bland annat tar de ibland hänsyn till mantalsskrivningsadress. Det säger sig väl självt att om man kommer hit som asylsökande eller som ensamkommande barn eller ungdom har man ingen mantalsskrivningsadress i Sverige. Det är ganska så klart.

Naturligtvis ska det inte gälla alla hyresrätter. Det torde bero på hur tydligt man skriver i lagstiftningen att det inte ska gälla hyresrätter. Man får väl peka ut asylboenden, HVB-boenden och stödboenden, som är den nya formen, och så vidare.

Man kan inte straffa statliga myndigheter, kommuner och privata företagare som plötsligt inte vet i vilket landskap de lever. Ska de få avdrag för momsen eller inte? De kanske bygger om i sina anläggningar, stugbyar och annat, bygger ut tvättstugan eller vad det kan vara. Sedan vet de inte om de får lov att dra av momsen för den kostnaden. Det är helt otillfredsställande.

Jag hoppas att finansministern håller ett stort öga på detta och börjar fundera på att göra snabba och tydliga förändringar så att det inte gäller hyresrätterna som sådana. I övrigt vill jag stämma in i att önska en god jul. Vi ses i januari för nya debatter.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill önska Gunilla Nordgren en god jul och ett gott nytt år. Jag vill också tacka för att Gunilla Nordgren har tagit upp en angelägen fråga i interpellationsdebatten. Det är viktigt att vi riktar ljuset på den osäkerhet som finns.

Jag tror att både jag och Gunilla Nordgren hoppas på att Skatteverket blir klart med sitt ställningstagande så att vi tydliggör situationen och vad som gäller för alla som nu funderar på om de kan upplåta sina fastigheter till asylboende eller boende för till exempel ensamkommande barn. Det vore naturligtvis väldigt bra.

Vi kommer att titta på om det går att göra någonting i lagstiftningen. Men som jag påpekade är det komplicerat. Vi brukar i lagstiftning försöka att inte vara så specifika att vi radar upp exakt vilka boendeformer det ska gälla. Vi brukar försöka jobba med mer generell lagstiftning. Sedan är det upp till de rättstillämpande myndigheterna att bedöma det mer exakta innehållet i detta.

Självklart kommer vi att titta på hur vi kan gå vidare med detta. Jag hoppas att det långt innan dess har klargjorts genom att Skatteverket blir klart med sitt ställningstagande.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:250 om kustrobotsystem i behov av en kompetent radar

Anf. 48 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig hur jag resonerar i frågan om svensk kustrobot i enlighet med Förvarsberedningen. Mikael Oscarsson har även frågat mig om jag anser att det är rimligt att i dag utränga ett befintligt radarsystem som i stället kan uppgraderas och användas till ett kustrobotsystem, vilket Förvarsberedningen uttryckt ett behov av.

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Det är av vikt att Försvarsmakten fokuserar på att bygga upp och materielförsörja de krigsförband som ingår i krigsorganisationen i dag. Detta är en prioritering som vi enats om i en bred politisk överenskommelse – en överenskommelse som även Kristdemokraterna har ställt sig bakom.

Det är riksdagen och regeringen som beslutar om försvarsmaktsorganisationens övergripande utformning. Med detta som grund bestämmer Försvarsmakten den närmare utformningen av krigsförbanden för att kunna uppfylla statsmakternas krav på operativ militär förmåga.

Försvarsmaktens försvarslogistikplan revideras årligen i mars månad varvid myndigheten genomför avvägningar avseende vilka materielsystem som ska vidmakthållas alternativt modifieras för att optimera krigsförbandens operativa förmåga. I detta ingår att ta ställning till om uppdateringar av system som inte är i bruk är viktigare än åtgärder på materielsystem som ingår i dagens krigsförband.

Försvarsmaktens beslut att utränga ett befintligt radarsystem är en del av den ständiga prioritering myndigheten genomför i verksamheten. Värt att notera i sammanhanget är att beslutet om totalavveckling genom försäljning av radarpatrullterrängbilen ArtE 740/T fattades den 29 november 2012 – det vill säga under föregående regerings mandatperiod. På grund av uthyrning av systemet fördröjdes avvecklingen, och den 29 maj 2015 upphävdes totalavvecklingsbeslutet i syfte att kunna fylla telekrigsbataljonens fordonsbehov.

Jag som försvarsminister kan och ska inte styra myndigheten i enskilda ärenden. Jag har fullt förtroende för Försvarsmaktens prioriteringar, och vår gemensamma målsättning är att höja krigsförbandens operativa förmåga här och nu.

Förvarsberedningens rapport, *Försvaret av Sverige – starkare försvar för en osäker tid*, ligger till grund för utvecklingen av Sveriges försvar. Jag har ingen annan åsikt än att Försvarsmakten bör analysera och pröva möjligheten att återinföra ett markbaserat kustrobotförband. Inom ramen för det ökade försvarsanslaget, fastställt genom en bred försvarspolitisk överenskommelse, finns dock inga ekonomiska medel avsatta för återinförandet av ett kustrobotförband.

Det är viktigt att materielförsörjningen fokuserar på minskade kostnader och kortare leveranstid genom att så långt som möjligt använda och vidmakthålla befintlig materiel ingående i krigsorganisationen.

När det gäller behovet av framtida materielsystem, efter försvarsbeslutsperioden, kommer en utredning att tillsättas för att se över Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov. Materielutredningen ska vara klar 2018 och utgör underlag för regeringens och Försvarsberedningens fortsatta arbete inför nästa försvarsinriktningsbeslut.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Anf. 49 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! I juni i år beslutade riksdagen att höja försvarets förmåga. Det innebär att befintliga materiel ska behållas. I stället för att köpa nya dyra system ska man i första hand modernisera det man har. Det framgår också i ett regeringsbeslut från den 25 juni.

I Försvarsberedningens rapport säger vi att Försvarsmakten bör analysera och pröva möjligheten samt den operativa effekten av att ny sjömålsrobot blir tillgänglig som markbaserad förstärkning på Gotland i form av kustrobot.

Jag har därför intresserat mig för ett system som betecknas ArtE 740 som har kostat skattebetalarna 630 miljoner.

Försvarsministern och jag hade en debatt om det här den 12 november. Då sas det att ett av de fem systemen är intakt och att fyra är urmonterade och ligger på lastpallar.

Bakgrunden är att fyra radarstationer har varit uthyrda till Storbritannien och Australien, som har använt dem för att skydda sina trupper i Afghanistan. Till min kännedom har det kommit att de finns i ett varmgarage i örlogshamnen på Muskö.

Försvarsministern sa då också att vi i stort sett bara fått tillbaka fordon med mast. Därför tänkte jag, fru talman, att jag skulle åka ut och titta på det här. Hur ser det ut egentligen? Det var ett väldigt intressant besök, som jag rekommenderar försvarsministern att göra.

Det här är ett mycket kompetent system. När man öppnar pansardörren längst bak ser man att fordonet är fyllt av radarelektronik. Britterna har själva betalat en ombyggnad av kontrollrummet och graderat upp systemet till en modernare variant. All utrustning är fast monterad inne i vagnen. Vad som saknas för att köra igång radarsystemet i pansarfordonet är en radarantenn högst upp på fordonets mast. Den har britterna köpt och behållit för att använda själva. Enligt uppgift har det sagts att det skulle kosta runt 15 miljoner.

Det sas också i debatten att det inte hade skett något underhåll på flera år. Men det fordon som jag fick tillfälle att åka runt i kan åka på motorvägar i 120. Det är följaktligen väldigt bra. Man kan flytta på dem och använda dem på olika sätt. Vi baserade det, när vi provade det där ute, på två minuter och kunde få upp antennen. Det sas då att inget underhåll hade skett på flera år, men det som jag tittade på hade bara gått 50 mil. Och det var besiktigt så sent som i januari 2014.

I Arboga finns två liknande radarstationer som också har varit uthyrda till Australien. De levererades efter genomgång och tester, så att allt skulle vara i toppskick, så sent som den 25 september i år. Saab passade på att sätta på sina egna antenner, 3D-antenner, för att demonstrera att radarsystemet fungerar.

Experten som fanns där ute, Magnus Aronsson på FMV, säger så här: Jag bedömer personligen att det krävs relativt små åtgärder för att återställa och utveckla systemets förmåga. Det blir billigare att bygga på det system vi har i stället för att köpa ett helt nytt radarsystem, vilket troligen blir mycket dyrare och tar flera år.

Då kommer jag tillbaka till frågan. Försvarsministern säger att materielutredningen ska titta på det här. Är det inte rimligt att se till att det här inte avvecklas utan att man först tittar på om detta kan passa in i det system som vi vill ha i framtiden?

Anf. 50 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Försvarsmakten har nu officiellt, på sin hemsida, gett sin bild av läget. Jag anser inte att jag har någon anledning att ifrågasätta den. Det man skriver är:

”Uppgifter i media gör gällande att Försvarsmakten vill skrota ett ’modernt’ radarsystem för 630 miljoner kronor.”

Det är en sanning med modifikation.

Man skriver vidare:

”Det mobila radarsystemet som kallas ArtE 740 togs fram för ledning av kustartilleri, men innan det blev driftsatt beslutade Sveriges riksdag att kustartilleriet skulle avvecklas. Försvarsmakten hade därför inget behov av radarstationerna och systemet infördes aldrig i förbandsstrukturen utan blev kvar i FMV:s vård.”

Det här är alltså ett system som inte ingår i dagens krigsorganisation.

Man skriver vidare:

”Det gjordes analyser och försök i syfte att hitta nya användningsområden, men det visade sig att nyttan inte motsvarade kostnaden och i november 2012 fattades beslut om totalavveckling. Men eftersom Storbritannien och Australien då hade leasat fyra radarsystem för insatsen i Afghanistan avvaktade FM med avvecklingen.

Då det fanns ett avvecklingsbeslut fanns heller ingen anledning att installera svenska lednings- och sambandssystem eller att anskaffa radarantennar och identifieringsfunktion vid återlämnandet efter insatsen i Afghanistan. I maj 2015 upphävdes beslutet om total avveckling för att använda investeringen i fordonen i systemet – de tolv pansarbilarna har nu omfördelats till andra förband som behöver splitterskyddade fordon.

I media har antytts att ArtE 740 skulle behövas på Gotland om Försvarsmakten, efter år 2020, eventuellt uppdras att återinföra ett kustrobotförband. Media har även hävdats att systemet blir lika modernt som luftvärnssystemet UndE 23 som används idag, bara man monterar en ny antenn. Detta är en alltför förenklad bild och de prisuppgifter på anskaffning av nya radarantennar som har florerat i media är inte korrekta. Kostnaden är betydligt högre.

Radarmottagare och sändare i ArtE-systemet är i bra skick, men det är långt ifrån ett komplett system. För att kunna driftsättas och integreras i dagens förbandsstruktur eller i ett eventuellt nyutvecklat kustrobotförband i framtiden krävs att radarantennar, identifieringsfunktion samt lednings- och sambandssystem tillförs. Vidare krävs att personal avdelas, utbildas och övas. Modifieringen bedöms vara kostsam och kan inte rättfärdigas

under nuvarande omständigheter. Utveckling, materielförsörjning och bemanning av dagens krigsförband är prioriterad framför modifiering av materiel som inte ingår i krigsorganisationen.

För att summera är det Försvarmaktens bedömning att kostnaden för att driftsätta systemet inte motsvarar den operativa nyttan. Den fasta sorkedjan tillsammans med korvett typ Visby, luftvärnets UndE-23 och flygvapnets flygande radarstationer bedöms lösa det nuvarande behovet.”

Det här är vad Försvarmakten säger officiellt. Det finns på deras hemsida, så att man kan ta del av detta. När det gäller det konkreta innehållet ser jag ingen anledning att ifrågasätta substansen. Detta är väl i så fall en diskussion som Oscarsson får föra vidare med Försvarmaktens representanter.

När ArtE 740 återlämnades till Försvarmakten var det utan antenn. Således var påståendet helt riktigt: Det var ett fordon med en mast men inte med en antenn som återlämnades.

Antennen är en central del av radarsystemet, och en stor del av intelligensen sitter just i antennen. ArtE 740:s sambandssystem togs ur fordonen före uthyrningen, och det finns i dagsläget inget uppdaterat ledningssystem, ingen identifieringsfunktion eller något gränssnitt för att kunna använda ArtE 740 som målanvisning för skjutande förband.

Så är läget, som jag har uppfattat det. Det är väl där vi står nu. Och detta ingår inte i krigsorganisationen.

Anf. 51 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det är faktiskt så att det som behövs är en antenn och sambandsutrustning. Jag noterar nu att försvarsministern inte längre är inne på det som han var sist. Då lät det nästan som att det var något slags skrot på pall. Men det är faktiskt ett mycket kompetent system.

Sedan kan man påpeka att Försvarmaktens beslut går stick i stäv med det behov av sensorer som Försvarmakten har visat på i sin egen sensorstudie från 2014. Att Försvarmakten fortfarande vill skrota det som man själv förklarar är helt nödvändigt i framtiden är någonting som i varje fall bör kunna diskuteras. Så kommer att ske. Försvarsutskottet har beslutat att ta in representanter från Försvarmakten, FOI och FMV för att få information om det här och för att gå till botten med detta. Är det så att vi faktiskt kan använda det här systemet i framtiden?

Försvarsministern säger att han inte ska eller kan styra myndigheten i enskilda ärenden. Det är naturligtvis så. Men faktum är att Försvarmakten måste ha regeringens medgivande för alla materielinvesteringar som överstiger 200 miljoner kronor. Samtidigt måste man kunna diskutera om Försvarmakten har fria händer att avveckla materiel som i dag skulle kosta närmare 1 miljard att nyanskaffa. Är det verkligen rimligt?

Om det nu är fordon man behöver finns det förmodligen andra sätt att lösa det på än att skrota 740-systemet.

Om man nu skrotar ArtE 740 och den kommande materielutredningen kommer fram till, som man gjorde i sensorstudien, att rörliga skyddande sensorer behövs kommer vi ännu en gång att konstatera att det blev fort och fel, i likhet med en hel del av de tidigare avvecklingsbesluten.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Vad är då ArtE 740? Ja, det kan användas till generell sjöövervakning, under förutsättning att man implementerar ytkanal. Det kan användas till luftmål och länka luftmål – absolut. Kan det användas för att ge information till markstridsförband för luftlandsättningar och landsättningar? Ja, absolut, på samma sätt som UndE 23.

Är det ett bra komplement och en reserv? Absolut! Det innebär förtätning av sensorkedjan, ersättning vid bortfall, riktade insatser – ett multi-kompetent system. Det är alltså viktigt för sjörobotsystemet som vi säger att vi vill ha i framtiden, men det är också någonting som kan användas allsidigt.

Det har sagts lite föraktfullt att den här klarar 16 kilometer. Faktum är att i 3D-utförande på en Mod C-instrumenterad räckvidd handlar det om 120 kilometer och 20 000 meter upp i luften. Det här är ett system som har förmåga att titta på sjömål och flygplan och kan ge de underlag som man behöver.

Detta är i grunden samma system som UndE 23, vilket är samma system som skyddade Obama när han var i Sverige. Det användes också under OS i London för att skydda.

Jag vill återigen uppmana regeringen att göra halt här nu och vänta på materielutredningen innan vi slaktar ett system som med stor sannolikhet kommer att behövas i framtiden.

Anf. 52 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vet inte om Oscarsson har en framtida karriär som försäljare av artillerisystem framför sig. Han talar väldigt entusiastiskt om detta, och jag har ingen anledning att ifrågasätta engagemanget.

Det jag läste upp tidigare om Förvarsmaktens syn på detta är ingenting jag behöver upprepa. Är det sedan så att försvarskommittén vill gå djupare i frågan är det helt fritt fram. Det är inget jag har några synpunkter på eller över huvud taget i någon mening skulle försöka agera i. Det är bara att begära att Förvarsmakten och andra myndigheter kommer och redovisar sitt, och sedan får ni väl diskutera frågan då.

Jag har redogjort för det förhållande som gäller för nuvarande prioriteringar. Jag vill dock bara understryka ytterligare att detta är ett system som inte ingår i krigsorganisationen. Ska man föra in ett sådant här system behöver alltså försvarslogistikplanen justeras. Då är det rätt stora belopp som måste omfördelas från andra planerade materielprojekt, för då kommer frågan upp vad det är man i så fall måste plocka bort, senarelägga eller omprioritera.

Det här är alltså inte bara någon enkel operation, utan det har en effekt även i den delen. Man kan därför fråga sig vilka krigsförhållanden Förvarsmakten ska nedprioritera till förmån för det här ArtE 740-systemet.

Jag vill också markera att detta inte var någonting som ingick i den försvarspolitiska uppgörelse som riksdagen har ställt sig bakom. Det här är en ny fråga om ett system som inte ingår i nuvarande organisation, som i så fall kommer utifrån. Dessa saker ska man ha klara för sig när man bedömer ärendet så att inte entusiasmen gör att den typen av fakta försvinner ur resonemanget.

Anf. 53 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tycker att man i politiken måste vara ärlig och kunna säga att ibland blir det inte rätt, för vi vet inte allt. När fakta kommer upp måste man kunna ta till sig det och göra en omprövning och se att det inte blev bra.

Det var ju så, försvarsministern, att detta inte var uppe i Försvarsberedningen. Vi fick ingen information i förhandlingarna om att det här systemet skulle avvecklas eller inte kunde användas. Nu har det kommit upp på bordet, och nu ser vi också en allt tuffare miljö. Vi ser att vi behöver varje system vi kan tänka oss för att försvara Sveriges folk och ge trygghet. Då måste vi tänka till så att vi inte gör något dumt, som att vi om några år bestämmer oss för att ha ett kustrobotförband. Det första man behöver då är en sensor, och då har vi skrotat ett system som vi har lagt hundratals miljarder på.

Det duger inte! Man måste ju vara så pass öppen för att ta in fakta. Det här är alltså ett system som Storbritannien och Australien var jättenöjda med i Afghanistan. Man satsade 1 miljard. Nu är det uppgraderat. Det behövs en 3D-antenn, och det behövs ett sambandssystem, men jämför man det med att börja om på ny kula blir ju det senare alternativet oändligt mycket dyrare.

Jag tycker därför att det finns all anledning att vi tittar på det här, vilket också kommer att ske i försvarsutskottet. Min förhoppning är att vi kan göra halt med avvecklingen och se: Är det här någonting vi kan använda? Är det någonting som behövs för att få ett kustrobotsystem på plats om några år? Då ska vi inte avveckla det. Då ska vi använda skattepengarna på ett bra sätt och få ett tryggt och bättre Sverige.

Anf. 54 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tror inte att det är rimligt att påstå att det är någon som står här och är oärlig på något sätt. Det blir lite väl högstämt att börja med den typen av debatteknik.

Jag har redovisat de fakta som föreligger, de prioriteringar som är gjorda och det som är grunden för Försvarsmaktens ställningstagande i det här sammanhanget. Då måste väl även Oscarsson fundera på hur öppen han är för att ta in fakta. Det gäller ju inte bara att se det man helst vill se utan även kanske se de svårigheter som finns.

Jag kan bara säga att de här nytillverkade 3D-antennerna som fanns med var någonting som kunderna behöll efter att man avslutade leasingen, så bara det är en uppgift som man bör ha med sig inför fortsättningen.

Det här systemet ingår inte i dagens krigsorganisation. Därför är det inte bara att säga att det är någonting som man enkelt kan föra in. Det är klart att det skulle ha effekter och leda till omprioritering. Det kostar pengar, och i så fall skulle det bli andra fordon och annat som måste bekostas för att klara ut det här exempelvis med telekrigsbataljonerna.

Sedan måste man också se de kapaciteter som Försvarsmakten har i dag och som man anser fyller det här behovet. Det handlar bland annat om korvett typ Visby, det handlar om luftvärn UndE 23 och det handlar om flygande radarstationer. Detta är vad man har bedömt löser det nuvarande behovet.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Här någonstans står vi i dag. Processen får fortsätta i försvarsutskottet, så får vi väl se vad som kommer ut av det. Det finns också en möjlighet för Oscarsson att ta kontakt med Försvarsmakten centralt och fortsätta detta resonemang om intresse föreligger.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:252 om försvarsmaktsresurser till polisen

Anf. 55 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vad jag avser att göra för att skyndsamt ställa ändamålsenliga försvarsmaktsresurser tillgängliga för polisen.

Av 22 § skyddslagen framgår att det är den som äger eller nyttjar ett skyddsobjekt som ansvarar för att objektet bevakas. Av 9 § skyddslagen följer att för bevakning av ett skyddsobjekt får polismän, militär personal eller annan särskilt utsedd personal anlitas. Den som bevakar ett skyddsobjekt och som inte är polisman benämns skyddsvakt. Vilka befogenheter en skyddsvakt har följer av 10–17 §§ skyddslagen.

Försvarsmakten sköter bevakningen av militära skyddsobjekt och, enligt särskilda bestämmelser, statschefens residens.

Jag kan konstatera att det hittills inte har funnits behov i den rådande situationen att utnyttja Försvarsmaktens personal för bevakning av civila skyddsobjekt i större utsträckning än som sker.

Det ska tilläggas att Försvarsmakten har möjlighet att lämna stöd till polisiär verksamhet i enlighet med lagen och förordningen om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning och förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. I dessa författningar är det reglerat när polisen kan begära stöd från Försvarsmakten, under vilka förutsättningar stöd ska respektive får lämnas samt på vilket sätt en framställning om stöd ska ske.

Anf. 56 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack för svaret!

Bakgrunden till min interpellation är att efter regeringens beslut att införa gränskontroller samt den höjda beredskapen är polisen hårt ansträngd. Det har framkommit på många olika sätt. Inrikesminister Ygeman har sagt att gränskontrollen utgör en betydande belastning på polisens resurser och att det finns en risk att annat polisiärt arbete kommer att bli lidande. Samtidigt är det viktigt att se över om det finns andra resurser som kan nyttjas i samhället för att hjälpa till i den uppkomna situationen.

Jag har mycket kontakt med Försvarsmakten. Det vet jag att försvarsministern också har. Där råder en stor frustration, som jag är säker på att försvarsministern har känt av, bland anställda och i ledningen att de inte används i sådana här situationer.

Vi befinner oss på Helgeandsholmen, och bakom oss finns slottet. Det har stått i många hundra år. Redan på slottet Tre kronors tid fanns högvakten. Faktum är att sedan Gustav Vasas tid har Försvarsmakten ställt upp med högvakten.

I det läge som råder efter de förfärliga terrorhandlingarna den 13 november i Frankrike, det förhöjda säkerhetsläget i riksdagen, beredskapen vid Rosenbad och runt de olika departementen är det lite märkligt att vi inte använder Försvarsmakten. Det finns heltidsanställda soldater som skulle kunna få ansvaret för att hjälpa till med bevakningen av till exempel riksdagen på Helgeandsholmen samt Rosenbad.

Ibland har det sagts mig, fru talman, att det tragiska som hände i Ådalen spökar för Socialdemokraterna; polismakten får inte blandas ihop med Försvarsmakten. Men de händelserna skedde för länge sedan. De var förfärliga, men nu finns det ingen anledning att tro att sådana problem skulle uppstå igen. Nu måste de resurser som finns nyttjas. Det är därför jag har skrivit interpellationen.

Hur ser försvarsministern på denna fråga framöver? Vi närmar oss jul, och fridens högtid närmar sig. Samtidigt är det tyvärr ett dystert läge i världen och ett dystert säkerhetsläge i Europa, även i vår egen huvudstad. Vi kan påminna oss vad som hände på Drottninggatan för fem år sedan med en självmordsbombare. Tack och lov misslyckades han med vad han hade tänkt sig. Annars hade det blivit en krater i Stockholms innerstad.

Vi ser ett ökat säkerhetshot. Kan försvarsministern tänka sig att använda Försvarsmakten så att soldater kan hjälpa till med bevakningen så att det inte bara är Säpo som får uppgiften? Då kan det bli en avlastning så att gemensamma resurser används på ett bättre sätt för att skapa trygghet.

Anf. 57 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag måste förhålla mig till gällande lagstiftning. Jag tänker inte stå här och spekulera om eventuella scenarier när det ena eller det andra kan användas.

Den förordning som gäller är Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Den kallas stödförordningen. Försvarsmakten får efter begäran lämna stöd till statliga myndigheter samt kommuner. Stödförordningen gäller inte sådant stöd från försvarsmakt som regleras i särskild lag eller förordning. Exempel på sådana författningar är skyddslagen, lagen om skydd mot olyckor och författningarna om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Stöd får lämnas endast om Försvarsmakten har lämpliga resurser för uppgiften och det inte hindrar den ordinarie verksamheten eller dess medverkan i räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Försvarsmakten får lämna stödet enligt förordningen, men det finns ingen skyldighet att göra det. Det är myndigheten själv som bestämmer om stöd ska lämnas enligt stödförordningen.

När Försvarsmakten lämnar stöd får myndighetens personal inte användas i situationer där det finns risk för att den kan komma att bruka våld eller tvång mot enskilda. Det är fråga om bevakning av skyddsobjekt och medverkan i terroristbekämpning samt när det finns möjlighet för Försvarsmakten att ställa helikopterresurser till förfogande.

I de här sammanhangen ska det komma en begäran från exempelvis Polismyndigheten. Vad jag har förstått av dagsläget har polisen inte gjort

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

den typen av begäran. Det är polisen som ska göra bedömningen om polisen saknar tillgång till resurser av sådant särskilt slag som ett ingripande kräver. Det måste hanteras tillsammans med polisen, och sedan gäller det att det som ska genomföras stämmer överens med gällande lagstiftning. Jag har fullt förtroende för att myndigheterna har förmåga att hantera dessa frågor.

Anf. 58 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, försvarsministern, för svaret!

Ska jag tolka det som att om det läggs fram en sådan begäran kommer försvarsministern inte att motsätta sig den, utan han kan tänka sig att, för att avlasta Säpo, låta Försvarsmakten få ansvar för till exempel riksdagen och Rosenbad?

Det är en sak om vi kan säga att det är fråga om något tillfälligt, men tyvärr är det här något som vi får vänja oss vid. Det kommer att bli fråga om gränskontroller vid landets gränser och olika typer av bevakning. Då går alla bevakningsresurser åt.

Den socialdemokratiska kommunledningen i Märsta skrev nyligen ett brev till regeringen och framförde att man inte kan få tag på fler vakter på den privata marknaden. Kommunledningen lyfter fram beredskapspolisen. Det är en annan fråga som jag vill passa på att ta upp eftersom jag tycker att den ligger i linje med min interpellation. Hur ser försvarsministern på att återinföra beredskapspolisen? Den fanns under ett antal år och gjorde en viktig insats vid stormen Gudrun och efter 11 september. Beredskapspolisen är nedlagd, men registret finns kvar. Av de 1 500 är 750 lättillgängliga. En vecka skulle gå åt för en kurs, och sedan skulle de kunna användas igen för att avlasta vid gränskontroller.

Polisen har sagt att man behöver anställa flera tusen nya poliser. Det behöver man säkert göra. De privata vaktbolagen suger in allt som finns. Nu får vi vända på stenarna och se om riksdagen och regeringen kan göra något för att sammanvända resurserna som finns och som kan göra att vi står säkrare.

Jag har särskilt pekat på Försvarsmakten för att hjälpa till med bevakningsuppdrag. Jag förstår att det finns en öppning hos försvarsministern. Det skulle också vara intressant att höra försvarsministerns syn på att återinföra beredskapspolisen som ett viktigt komplement för att avlasta i den situation som råder och som vi tyvärr, fru talman, kan förutse kommer att vara kvar under förmodligen hela nästa år och kanske kommande år. Det gäller att bygga ett stabilt system som är robust och klarar påfrestningar. Då måste vi sammanvända de resurser som finns från statens sida.

Anf. 59 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det finns ingen anledning att hålla på och övertolka det jag säger, Oscarsson. Du söker så gärna dina öppningar och vrider och vänder på vad jag säger. Faktum är att jag bara har utgått från den lagstiftning som gäller. Jag har inte utlovat någonting mer än detta.

Det jag har talat om är att de skyddsuppgifter lagstiftningen gör det möjligt för Försvarsmakten att genomföra ska genomföras. Man har möjlighet att delta i terroristbekämpning, och man har möjlighet att delta med helikopterförmåga.

I lagstiftningen finns det också möjligheter att bistå det civila samhället. Det har Försvarsmakten gjort i samband med bränder, översvämningar och olika typer av olyckor och katastrofer. Det bygger på att myndigheten själv bestämmer om det här stödet och hur det ska lämnas enligt den stödförordning som gäller. Det här är saker som man inom gällande lagstiftning får hantera på myndighetsnivå. Det är det jag har gett besked om här. Det finns alltså ingen anledning att hålla på och tolka in vare sig det ena eller det andra. Jag har inte utlovat några lagändringar.

När det gäller beredskapspolisen är naturligtvis det register som finns en resurs. Det här avskaffades av den förra regeringen, och Oscarsson var en av dem som ingick i det parlamentariska underlaget under den tiden.

Det som nu sker är att man inom ramen för totalförsvarsplaneringen som vi startar får titta på även den här resursen och vad vi skulle kunna ha för nytta av den i framtiden. Men det finns inga pengar avsatta i det här läget, bör man också säga.

Nu vill jag inte ha någon övertolkning av det här heller – att jag skulle ha utfäst något löfte eller öppnat för någonting. Jag har bara konstaterat att när det gäller beredskapspolisen är den uppförd på dagordningen igen, och det är någonting man får titta på i samband med hela totalförsvarsplaneringen. Men det är inte en process som jag vill föregå.

Anf. 60 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det verkar som om försvarsministern inte tycker om att jag uppfattar att det finns en öppning. Då konstaterar vi det – vi tar till protokollet att han inte vill ha det på det viset.

Jag tycker att det vore ganska naturligt att säga: Självklart, ledamoten Oscarsson, är det så att det här finns, och om det behövs vore det naturligt att vi använder det.

Annars kan man ana någon sorts rädsla i botten. Jag vet inte hur man ska tolka det. Försvarsministern får en chans till att själv förklara det.

Det är jätteviktigt med totalförsvaret. Där ska försvarsministern ha en eloge för det beslut som är fattat. Men då vore det naturligt att titta på beredskapspolisen.

Det var ett misstag att avveckla den. Jag står inte här och säger att det var ett bra beslut. Det var ett misstag. Man sa att den inte hade använts på massor av år, men det var ett annat läge då.

Återigen: Vi ser ett läge där hoten ökar, trycket på våra gränser är ytterligt hårt och vi använder polisen till bristningsgränsen. Då måste vi titta på hur vi kan samutnyttja.

Vi hade en debatt här i riksdagen för ett par kvällar sedan. Då tog vi upp en annan del: helikoptrarna, som med tanke på erfarenheterna från branden i Västmanland inte heller används på ett optimalt sätt. Det här är jätteviktigt. Vi har begränsade resurser i det här konungariket. Vi måste titta på hur vi kan få dem att fungera på bästa sätt.

Försvarsmakten har sedan Gustav Vasas tid hjälpt kungen med att bevaka slottet. Jag tycker att det finns all anledning att titta på hur vi på ett naturligt sätt kan koppla in Försvarsmakten för att när behov finns kunna använda den till att bevaka exempelvis Rosenbad och riksdagen.

Med dessa ord önskar jag försvarsministern en god jul.

Anf. 61 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller beredskapspolisen är det inte så att jag har nekat till att se över möjligheterna. Däremot har jag hänvisat till att det får ske inom ramen för det som man tittar på när det gäller totalförvarsplaneringen. Därefter får man återkomma med eventuella besked och synpunkter.

När det gäller att utnyttja Förvarsmaktens resurser bör man göra det inom ramen för den lagstiftning som gäller om skyddsobjekt och möjligheten att använda Förvarsmakten i terroristsammanhang och att använda helikopterresurs. Sedan har vi också den stödförordning som finns i förhållande till det civila samhället. Det är där vi kan titta på möjligheter att använda förvarsmakt. Men det bygger på ett reellt läge, och det bygger på begäran från exempelvis polisen när det gäller den här lagstiftningen. Det är myndigheterna som hanterar den typen av frågor. I dagsläget är det inte riksdagsfrågor utan myndighetsfrågor.

Så ser läget ut, och då tycker jag att man ska använda de lagar och möjligheter som finns och att myndigheterna ska jobba vidare med den typen av ärenden.

I övrigt får jag önska Oscarsson en god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:255 om organisationskommitté för återupprättande av Totalförsvarets chefsnämnd

Anf. 62 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att en organisationskommitté ska tillsättas för återupprättande av Totalförsvarets chefsnämnd.

I ljuset av det försämrade omvärldsläget och den ökade osäkerheten i närområdet är det prioriterat att få till stånd en modern och sammanhållen totalförvarsplanering, vilket är syftet med de beslut regeringen fattade den 10 december 2015. Besluten omfattar bland annat uppdrag åt Förvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att senast den 10 juni 2016 till Regeringskansliet lämna förslag till en grundsyn för en sammanhängande planering för totalförsvaret.

Förslaget till grundsyn ska omfatta en beskrivning av hur arbetet med en sammanhängande planering för totalförsvaret ska bedrivas och ska vara ett stöd för samtliga berörda myndigheters planeringsarbete. Vidare uppdras åt Förvarsmakten och MSB att redovisa samlade bedömningar av Förvarsmaktens behov av stöd från det civila försvaret vid ett väpnat angrepp samt de civila myndigheternas möjligheter att tillhandahålla stöd.

Regeringens beslut den 10 december omfattar också närmare anvisningar för planeringen av det civila försvaret där samtliga berörda myndigheter åläggs att återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret. Myndigheterna ska lämna en första redovisning av planeringsarbetet senast den 10 juni 2016, och därefter ska arbetet redovisas årligen i samband med årsredovisningen.

Enligt anvisningar för Förvarsmaktens förvarsplanering ska Förvarsmakten med stöd av MSB ge de bevakningsansvariga myndigheterna

tillgång till relevanta delar av planeringen avseende väpnat angrepp. Tidpunkt och form för detta ska medge att alla bevakningsansvariga myndigheter kan påbörja den sammanhängande planeringen för totalförsvaret tidigt under 2016.

För att förbättra förutsättningarna för en samordnad och sammanhållen planering ska den samverkan som nu sker inom krisberedskapen också omfatta planeringen för det civila försvaret. I det arbetet har MSB en central roll. Myndigheten ska företräda det civila försvaret på central nivå i frågor som har betydelse för avvägningen mellan civila och militära behov av samhällets resurser om inte annat följer av särskilda föreskrifter.

På statlig regional nivå är länsstyrelsen den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom respektive län, och den ska verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås. Länsstyrelsernas ansvar kräver en omfattande regional samverkan. Försvarsmakten inrättade den 1 januari 2013 fyra regionala staber för att bland annat utveckla sin förmåga att samverka med andra myndigheter. Dessa staber ska utveckla förmågan att hantera totalförsvarsfrågor, vilket inkluderar att samverka med länsstyrelserna.

Inom Regeringskansliet inrättades 2008 ett krishanteringsråd där kansliet, berörda myndigheter och andra aktörer möts för samverkan och ömsesidig orientering och för att kunna upprätthålla en god beredskap inför och under allvarliga händelser och kriser. Rådet sammanträder minst två gånger per år för allmän orientering och kan sammankallas för informationsutbyte under allvarliga händelser och kriser. Krishanteringsrådet leds av inrikesministerns statssekreterare, och i rådet ingår normalt rikspolischefen, säkerhetspolischefen, överbefälhavaren samt generaldirektörerna för Affärsverket svenska kraftnät, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten. I rådet ingår även en landshövding som företräder länsstyrelserna. Vid behov kan andra ledamöter adjungeras.

Regeringen avser att vid behov återkomma med ytterligare åtgärder och närmare anvisningar för en sammanhållen totalförsvarsplanering men ser för närvarande inget behov av att skapa en organisationskommitté för återupprättande av Totalförsvarets chefsnämnd.

Anf. 63 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Tack, försvarsministern, för det utförliga svaret! Det var dessutom mycket tydligt; försvarsministern anser det inte vara aktuellt att återskapa Totalförsvarets chefsnämnd.

Fru talman! Försvar är ofta ett mycket abstrakt begrepp. Det gäller inte minst när man kommer in på civilt försvar och totalförsvaret. Här i kammaren ska det talade ordet gälla, och under mina 13 år i riksdagen har jag aldrig tidigare visat upp någon bild eller motsvarande, men den bild jag nu håller upp för kammaren visar hur det svenska totalförsvaret var uppbyggt, hur olika myndigheter var sammankopplade, år 1985.

Vi kan konstatera att sedan 1985 har vårt samhälle blivit oändligt mycket mer komplext. Det handlar inte bara om globaliseringen och om outsourcing från det offentliga till olika privata företag, utan det handlar också om fler myndigheter och fler offentliga nivåer i vårt samhälle.

Jag blev lite förvånad över att exposén över totalförsvaret, som regeringen beslutat om anvisningar för, inte innehåller det nationella säkerhets-

Prot. 2015/16:49
18 december

*Svar på
interpellationer*

råd som regeringen har tillskapat. Där sitter den i regeringen högst ansvarige för det militära försvaret och den högst ansvarige för det civila försvaret, inrikesminister Anders Ygeman.

Jag har flera gånger påtalat att jag tycker att det är olyckligt att vi i ett läge när omvärldsutvecklingen snabbt försämrats fattar beslut om att i regeringen skilja på ansvaret för civilt och militärt försvar. Det kommer inte att underlätta samordningen, och det kommer inte att underlätta återuppbyggnaden av ett totalförsvar i Sverige.

Jag är också bekymrad över att den redovisning som försvarsministern gör är uppifrån och ned. Det är väldigt många uppdrag till underlydande myndigheter, vilka ska rapportera till regeringen, och sedan ska regeringen ge nya anvisningar på olika sätt.

Fru talman! Jag tror att styrkan i den svenska konstitutionella modellen är att vi har självständiga, kompetenta myndigheter som leds av starka generaldirektörer. Om försvarsministern och regeringen tillämpar mer av uppdragstaktik, nämligen ger uppgifter till och överlåter på regionala, kommunala och statliga aktörer att agera, har man större förutsättningar att komma in i en mer positiv kontinuerlig spiral.

Man kan fråga sig, när det finns ett sådant uppifrån-och-ned-system, en sådan pyramid, vad som händer om till exempel Rosenbad slås ut, om regeringen inte längre kan fungera och de som ska ansvara för det civila försvaret för första gången på egen hand måste lösa det.

Jag tror inte att det finns en enhetlig modell för hur samordningen inom det svenska totalförsvaret ska gå till. Vi har vissa län som är skogslän, vi har andra län som är kärnkraftslän, och det kommer att krävas oändligt många olika lösningar. Om man, fru talman, bygger uppifrån och ned det svenska totalförsvaret och samordningen inom det är jag rädd för att det inte blir mycket till totalförsvar.

Anf. 64 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Någonstans måste man börja. När det gäller totalförsvaret är det en förmåga med en rejäl förbättringspotential. Vi börjar från en låg nivå, vilket vi nog kan vara överens om. Det är fråga om många myndigheter, många verksamheter. Det rutnätter, kopplingsschema eller vad vi väljer att kalla det, som Allan Widman visade upp om läget 1985 visar hur komplext och omfattande det var – och kan bli i framtiden.

Det handlar om kommuner, landsting och länsstyrelser, men det handlar också om enskilda företag, om olika näringsverksamheter. Det är hela bredden i samhället som ska utgöra stöd för ett militärt försvar men även kunna utföra uppgifter av ren krisberedskapskaraktär.

Nu tar vi ett första steg. Vi har lagt ett direktiv om att det till juni nästa år ska presenteras en grundlinje gällande totalförvarsplaneringen för att få igång det hela på ett sammanhållet sätt. Självfallet måste ett sådant arbete ske i samverkan med många olika aktörer. Det måste finnas centraliserade inslag i det, men det måste också finnas starkt decentraliserade inslag när det så att säga värker ut i full kraft.

Jag tycker inte att det är rättvist att ge en bild av att regeringen har någon sorts tro på att det i varje detalj går att toppstyra det. Det vi nu gör är att först och främst få igång arbetet med en totalförvarsplanering. Det har legat för fädot under lång tid.

Jag tror inte att det i praktiken kommer att bli en återgång till hur det en gång såg ut. Det är bra att ta del av historien, och det är bra att ta del av den typen av kartbilder som Allan presenterar, men jag tror att det kommer att se ut på ett annat sätt i framtiden. Därför måste vi bygga ett totalförsvar som svarar mot de krav och de hotbilder som finns i dag. Ytterst är det situationen med höjd beredskap och krig som måste vara måttstocken för de resultat som vi ska mäta mot.

Jag är väl medveten om och har ett fullständigt öppet sinne för att det inte är en resa som är gjord på kort tid, utan det är ett uppbyggnadsarbete som kommer att ta tid. Det finns i dag inte heller resurser avsatta mer än till det inledande arbetet, som vi nu ska göra. Efter det får vi ta ställning till hur vi fortsätter uppbyggnadsarbetet. Det är en nödvändig uppgift, och den prioriterade uppgiften i det första skedet blir stödet till det militära försvaret.

Man kan naturligtvis fördjupa sig i vem som ansvarar för vad och vilka departement som är delaktiga. Jag kan bara konstatera att i de planeringsdirektiv som regeringen gett är vi tydliga. Beredningsmässigt är det ett arbete som både Justitiedepartementet och Försvarsdepartementet deltagit i.

Anf. 65 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Kanske blir det så att varken Peter Hultqvist eller undertecknad får vara med om ögonblicket då vi har återupprättat ett mer stabilt totalförsvar i det svenska samhället. Det är sannerligen en lång resa som återstår. Man skulle till och med kunna använda det för Försvarsberedningen kända uttrycket ”en mycket låg nivå”; det är från den vi nu bygger.

Jag är tacksam att regeringen, efter att min interpellation lämnats in, fattade beslut om planering för ett totalförsvar.

Försvarsministern hänvisar till det som kallas Krishanteringsrådet, som alliansregeringen inrättade 2008. Jag vill poängtera att det föreligger stora skillnader, även om det också finns en del likheter, mellan Totalförsvarets chefsnämnd å den ena sidan och Krishanteringsrådet å den andra. Krishanteringsrådet består av totalt nio ledamöter. Totalförsvarets chefsnämnd bestod av 21 generaldirektörer samt representanter för länsstyrelser och Försvarsmakten.

Krishanteringsrådet är en del i Regeringskansliet och leds av en statssekreterare. Det är alltså en politiskt ledd verksamhet. Totalförsvarets chefsnämnd var på sin tid, fru talman, en helt självständig nämnd, bortkopplad från regering och andra myndigheter och med ett helt eget kansli.

I Krishanteringsrådet sker det, enligt försvarsministern, en ömsesidig orientering. Jag föreställer mig att man då berättar om den verksamhet som pågår i de olika myndigheterna. I förordningen om Totalförsvarets chefsnämnd fanns det ett mycket tydligt fokus inte bara på att man skulle informera varandra utan även på att man skulle samordna sina verksamheter och försöka uppmärksamma de svårigheter vid gränsdragningar och i kontaktytor som fanns mellan de olika myndigheter som var involverade i totalförsvaret.

Krishanteringsrådet sammanträder två gånger per år. Den stora chefsnämnden sammanträdde varannan månad.

Jag har fortfarande inte hört försvarsministern kommentera det nationella säkerhetsrådet. Det var ju ett grepp som regeringen tog för inte så

länge sedan och som var nytt för svenska förhållanden. Där sitter inrikesministern och försvarsministern. Varför nämns inte detta som en del i samordningen av det totalförsvaret vi nu ska skapa?

Fru talman! I svaret uppehåller sig försvarsministern också vid att Försvarsmakten och MSB ska ge ingångsvärden från försvarsplaneringen till bevakningsmyndigheterna. Bevakningsmyndigheterna är också ett tämligen nytt begrepp i svensk lagstiftning. De representerades tidigare av vad vi kallade för FAM, funktionsansvariga myndigheter. De räknas upp i en bilaga till krisberedskapsförordningen. Det är väl bra att de som finns med i den bilagan, ca 50 myndigheter, får bli en del i uppbyggnaden av det nya totalförsvaret. Men på den listan saknas samtidigt viktiga myndigheter, nämligen Försvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan, Försvarets materielverk och till och med Fortifikationsverket. De ingår inte i systemet.

Jag vet inte om detta är enkelt förbiseende av regeringen eller om det är med medvetenhet som man har utelämnat dessa för totalförsvaret mycket viktiga myndigheter.

Anf. 66 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Nu börjar vi arbetet. Den första prioriteten är stödet till det militära försvaret.

Jag vet inte om det viktigaste och mest prioriterade när man drar igång detta och ska skapa de första skisserna på hur det hela skulle kunna se ut och utvecklas är att inrätta en chefsnämnd. I svaret säger jag att vi för närvarande inte kan se något behov av att skapa en organisationskommitté för upprättandet av detta. Det är den formulering som jag har gett.

Hur det hela kommer att se ut i en framtid behöver jag inte peka ut nu eller säga med bestämdhet. Men vi har valt att inte fokusera på att nu inrätta nya kommittéer och olika grupper, utan vi har valt att fokusera på att skapa en inledande fas där vi får igång jobbet med de inledande myndigheterna. Självklart kan detta successivt vidgas. Vi har heller inget slutdatum för arbetet med ett modernt totalförsvaret.

Detta är en verksamhet som inte har bedrivits på många år, och det är ett mödosamt och långsiktigt arbete att få detta till stånd. Det som nu inleds måste bedrivas i olika etapper.

Regeringen håller öppet för att återkomma med närmare anvisningar och särskilda beslut allt efter hand som jobbet fortlöper. Jag har inte stängt några dörrar, men jag vill ha en ordentlig start på det, där man börjar med att skapa en plattform, så att inte alltihop försvinner in i ett uppdrag som sträcker sig så brett och har så många inblandade att vi tappar fart redan i inledningsskedet.

Det mest realistiska i den situation vi har är att börja på det sätt vi nu har valt. Sedan får vi se framöver hur vi utvecklar arbetet.

Självklart ska det nationella säkerhetsrådet, som leds av statsministern, ha en roll och aktiveras i samband med alla typer av kriser som kan drabba Sverige. Det är också en verksamhet som redan pågår. Det är en befintlig, existerande enhet som kommer att verka, och den får också sättas in i den här typen av sammanhang och händelser.

Anf. 67 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Nu blev jag hoppfull för ett kort ögonblick när försvarsministern nämnde det nationella säkerhetsrådet. Men sedan fyllde han i med att det ska samlas vid kriser.

Att samla myndigheter och beslutsfattare när krisen väl har kommit är inte den absolut bästa vägen. Jag hade hoppats att det nationella säkerhetsrådet kontinuerligt uppmärksammade också totalförsvarsfrågor och på det sättet förberedde vårt samhälle för de påfrestningar som kan komma. Men så är uppenbarligen inte fallet.

När det gäller de försvarsmyndigheter som i dag inte utgör bevakningsmyndigheter och därmed inte kommer att få ingångsvärden från försvarsplaneringen – Försvarets forskningsinstitut, Förvarshögskolan, FMV, Fortifikationsverket med flera – vill jag gärna ställa en rak fråga till försvarsministern: Kommer dessa att åtminstone innefattas i den planering som försvarsministern beskriver i sitt svar? Allt annat vore ju ologiskt.

Jag lyssnade noga på hur försvarsministern väljer att formulera sig i fråga om ett återupprättande av totalförsvarets chefsnämnd. Han säger att den frågan just nu inte är aktuell. Mikael Oscarsson kanske inte fick så många öppningar i sina tidigare interpellationer, men jag uppfattar att det ändå finns en öppning från försvarsministern här. Allra sist, innan jag önskar god jul och gott nytt år, skulle jag därför vilja skicka med att det inte är så mycket förändringar man behöver vidta när det gäller Krishanteringsrådet för att det ska få den funktion som Totalförsvarets chefsnämnd en gång hade. Det handlar om att koppla loss det från den politiska styrningen, få större bredd bland dem som deltar i mötena och få dem att fokusera just på samordning av totalförsvaret.

Fru talman! Tillåt mig att önska försvarsministern god jul och gott nytt år, och detsamma till fru talmannen!

Anf. 68 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller det nationella säkerhetsrådet vill jag säga att det ena inte utesluter det andra. Det förs strategiska diskussioner, och det görs analyser. Kriser och aktuella händelser är också sådant som präglar arbetet.

När det gäller de berörda myndigheterna vill jag säga att det är på detta sätt vi inleder nu. Vi ser detta som ett långsiktigt arbete som ska bedrivas i etapper. I takt med att jobbet utvecklas måste inte bara den här typen av myndigheter utan också det civila samhället på djupet och på bredden involveras. Annars bygger vi ju inget totalförsvar. Totalförsvar är en bred helhet och handlar ytterst om hela samhällets mobiliseringskraft.

Nu gäller det att komma igång, så att vi får en start på en verksamhet som antingen har legat för fäfat eller har pågått på en mycket låg nivå.

Eftersom jag i mitt uppdrag har lärt mig att man måste vara oerhört noggrann med orden säger jag det jag sa tidigare: Det finns för närvarande inget behov. Det var så jag formulerade mig.

Sedan får jag önska Allan Widman god jul och gott nytt år och tacka för hans engagemang i alla frågor som rör försvar och säkerhet. Jag vill också önska fru talmannen och presidiet god jul och gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:49

18 december

Svar på

interpellationer

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:239 om nyanlända och arbetsmarknaden

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Sofia Fölster har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att sänka trösklarna in på den svenska arbetsmarknaden, vilka konkreta åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att Arbetsförmedlingen ska bli mer effektiv samt hur mycket jag och regeringen räknar med att jobbtillväxten kommer att dämpas till följd av regeringens skattehöjningar.

Att varaktigt minska arbetslösheten och att öka sysselsättningen är en av regeringens viktigaste uppgifter. För att nå målsättningen görs investeringar i jobben genom regeringens jobbagenda, som består av tre delar: investeringar i bostäder, klimatomställning och infrastruktur, en aktiv närings- och innovationspolitik för fler och växande företag samt investeringar i kompetens och matchning.

För att korta tiden från nyanländas ankomst till arbete reformeras även arbetet för nyanländas etablering. I budgetpropositionen för 2016, som riksdagen nyligen beslutat om, föreslår regeringen ett antal investeringar som ska leda till en snabbare etablering på arbetsmarknaden, däribland förstärkta arbetsmarknadsinriktade insatser, validering och en rejäl höjning av ersättningen till kommunerna för flyktningmottagande. Regeringen är inställd på att det kommer att krävas ytterligare insatser för att skapa ett hållbart system för mottagande och mer effektiva insatser för snabb etablering på arbetsmarknaden.

Skatteverket uppskattar att det för 2014 har betalats ut nästan 17 miljarder kronor i ROT-avdrag. Samtidigt som kostnaderna för ROT-avdraget skenar råder det en akut bostadsbrist i kommunerna. Bostadsbristen i sig hämmar jobbtillväxten och försämrar nyanländas förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen avser att begränsa nuvarande subvention av renovering samt om- och tillbyggnation och använda pengarna som frigörs för att bland annat öka byggandet av nya bostäder.

Regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enades den 23 oktober om vissa insatser för att säkra förmågan i det svenska mottagandet av asylsökande och stärka etableringen av nyanlända. I överenskommelsen föreslås bland annat att RUT-avdraget ska omfatta också utökat trädgårdsarbete, flyttjänster och it-tjänster i hemmet.

Arbetsförmedlingen har en central roll för att uppnå regeringens mål om en snabbare etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Myndigheten ska ha väl uppbyggda arbetsgivarkontakter och ge ett professionellt stöd till arbetsgivare som rekryterar. Alla arbetssökande oavsett yrkesbakgrund och utbildningsnivå ska ges stöd och vägledning i ett aktivt arbetssökande. Regeringen har inlett ett arbete med att förändra styrningen av Arbetsförmedlingen, som i flera avseenden har varit alltför detaljerad. En rad åtgärder har vidtagits för att möjliggöra en anpassning av politiken till arbetssökandes och arbetsgivares enskilda behov samt för att förbättra samverkan mellan Arbetsförmedlingen och andra aktörer. Utöver det arbete som regeringen har initierat har Arbetsförmedlingen inlett ett omfattande förnyelsearbete där arbetsgivararbetet är i fokus.

Regeringen har fört samtal med arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen och andra berörda myndigheter om åtgärder för att skapa så kallade snabbspår in på arbetsmarknaden för nyanlända inom etableringsuppdraget. Snabbspår för kockar och hälso- och sjukvårdsyrken har redan presenterats. Regeringen har även tagit initiativ till den så kallade 100-klubben, som är en satsning där näringsliv och statliga myndigheter erbjuder jobb och praktik för nyanlända.

Som Sofia Fölster säkert redan känner till redogör regeringen i budgetpropositionen och vårpropositionen för den samlade bedömningen av hur regeringens reformer påverkar sysselsättningen och arbetslösheten. När det gäller effekter av olika reformförslag är det dock viktigt att påpeka att det råder stor osäkerhet om i vilken utsträckning och i vilken takt olika åtgärder påverkar sysselsättning och arbetslöshet. Regeringens reformer bedöms gradvis få genomslag på sysselsättning och arbetslöshet under prognosperioden. Sammantaget bedöms de åtgärder som föreslås i budgetpropositionen bidra till en lägre arbetslöshet och en högre sysselsättning de närmaste åren.

Det bör även framhållas att vi upplever förändrade förutsättningar för arbetsmarknadspolitiken. Konjunkturen förbättras. Den totala arbetslösheten liksom ungdomsarbetslösheten minskar kraftigt. Enligt senaste Arbetskraftsundersökningen har sysselsättningen sedan förra året ökat med 81 000, 40 000 färre är arbetslösa, och arbetslösheten har minskat med 0,8 procentenheter. Bland ungdomar har arbetslösheten minskat med 3,1 procentenheter. Antalet långtidsarbetslösa är 21 000 färre än för ett år sedan.

Samtidigt förändras verkligheten just nu snabbt inför våra ögon. Sveriges befolkning kommer att växa betydligt snabbare än tidigare förväntat, och det stora antalet asylsökande kommer framöver att påverka både arbetskraften och arbetslösheten. På kort sikt innebär det utmaningar för Sverige, men på längre sikt innebär det möjligheter för Sverige.

Sverige behöver fler jobb och fler som jobbar. Att lösa framtidens utmaningar görs inte med ytterligare kortsiktiga nedskärningar och skattesänkningar. Det görs genom investeringar och samarbete, och det är precis vad regeringen gör.

Anf. 70 SOFIA FÖLSTER (M):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

När jag läser svaret från regeringen och arbetsmarknadsministern får jag dock intrycket att regeringen är ganska nöjd och inte fullt inser vilka stora utmaningar vi nu står inför. Det är naturligtvis enkelt att luta sig tillbaka när konjunkturen vänder uppåt, särskilt om man reglerar på någon annans budget. Men faktum är att trots att Anders Borg och Fredrik Reinfeldt har lotsat oss genom den värsta finanskrisen sedan 30-talet utan en skråma, vilket nu syns i statistiken när konjunkturen vänder uppåt, står vi inför omvälvande förändringar på svensk arbetsmarknad, detta på grund av en mycket orolig omvärld. Det ska vi ta på största allvar.

I år beräknas 160 000 människor söka asyl i Sverige. Förra året var det drygt hälften. Det är människor som inget hellre vill än att börja arbeta och skapa sig en egen försörjning. Trots det ser utsikterna för den här gruppen inte särskilt ljusa ut. Arbetslösheten är betydligt högre i gruppen utrikes

födda än i andra grupper, och den siffran ökar just nu. I dag tar det i genomsnitt sju år för hälften av de nyanlända att få sitt första jobb. Det är oroande siffror, särskilt när vi nu i antal välkomnar många fler människor till Sverige. Vissa pratar om höga kostnader för flyktmottagandet i år. Men de kostnaderna är ju ingenting mot vad som händer om hundratusentals människor fastnar i bidragsberoende och utanförskap.

Då är frågan: Vad gör arbetsmarknadsministern i ett krisläge när hundratusentals människor står på randen till utanförskap? I regeringens budget, som börjar gälla vid årsskiftet, är de största förändringarna från tidigare skattehöjningar på just jobb och företagande, detta för att bekosta en kraftig bidragsutbyggnad.

Arbetsmarknadsministern nämner i sitt svar regeringens aktiva näringspolitik. Men den aktiva näringspolitiken motsvarar bara 2 procent av de 32 miljarder som regeringen samtidigt höjer skatterna på jobb och företagande med. Regeringen försämrar ROT och höjer inkomstskatter och energiskatter. De som straffas allra hårdast är unga och äldre, som får arbetsgivaravgifterna höjda. Men detta nämner inte arbetsmarknadsministern.

I stället lyfter hon bättre validering, utbyggt RUT-avdrag och extra stöd till kommunerna för flyktmottagande. Det är visserligen viktiga insatser, men det är insatser som vi är överens om och har i vår överenskommelse. Även utbildningsplikt för nyanlända utan grundskolekompetens är vi överens om. Där väntar vi fortfarande på att regeringen ska komma till skott och presentera ett förslag för riksdagen på hur detta ska genomföras konkret.

Vad vi dock inte är överens om är synen på arbete. Regeringen kan subventionera hur många praktikplatser som helst, men om inte trösklarna för att få ett riktigt jobb sänks bryts inte utanförskapet.

Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern: När kommer regeringen att presentera ett konkret förslag för riksdagen om utbildningsplikt för nyanlända i enlighet med den migrationsöverenskommelse som vi har? Tycker regeringen verkligen att de åtgärder som har presenterats hittills räcker, när siffrorna för arbetslösheten bland utrikes födda ökar? Hur ska företagare ha råd att anställa fler när kostnaderna för att anställa höjs av regeringen från och med nästa år?

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag är absolut inte nöjd, Sofia Fölster – tvärtom. Vi står inför mycket stora utmaningar. Som jag också sa i mitt svar är det regeringens bedömning att vi kommer att behöva göra mycket mer. Den budget som riksdagen just har beslutat om lades fram innan vi såg den stora ökningen av asylsökande till Sverige. Självklart kommer det att behöva vidtas många ytterligare åtgärder.

Jag delar den uppfattning som Sofia Fölster för fram att människor som kommer hit inte vill något hellre än att komma i arbete så snart som möjligt och kunna försörja sig själva. Det gäller att hjälpa dem att kunna göra det.

Nu har vi ett läge på arbetsmarknaden där vi har stark efterfrågan på arbetskraft. Vi har aldrig någonsin i Sverige haft så många lediga jobb som vi har i dag. Det är naturligtvis en möjlighet för att se till att de många människor som har kompetenser som efterfrågas på svensk arbetsmarknad

får utnyttja sina kompetenser och komma in i arbete. Där spelar snabbspåraren en mycket viktig roll. Genom dem kan vi hitta väsentligt snabbare vägar in för dem som har med sig kompetens eller utbildning som efterfrågas på arbetsmarknaden. Det kommer att betyda mycket också för tillväxten av nya jobb. När lediga jobb inte kan tillsättas inom rimlig tid hämmar det tillväxten av nya jobb.

Det kommer att behöva presenteras fler åtgärder, och regeringen återkommer till det.

När det gäller förslagen som fanns i den överenskommelse som träffades mellan regeringen och fyra oppositionspartier finns det en grupp som följer det arbetet. Vi presenterar förslagen löpande, allteftersom de blir färdiga. Det finns god insyn också för Moderaterna i det arbetet.

Fru talman! Jag tror att vi delar ambitionen om vad som ska göras, och jag är övertygad om att vi kommer att behöva breda uppgörelser för många av de utmaningar som Sverige står inför, när många nyanlända ska etableras i samhället.

Men det är ändå, fru talman, ett problem med Moderaternas olyckliga fixering vid skattepolitiken. Det tenderar att bli ett likhetstecken mellan skattepolitik och politik.

Skatter är viktiga. De påverkar drivkrafter och är viktiga för finansieringen. Utformningen av skattepolitiken är en viktig pusselbit. Men det är inte den enda pusselbiten. Mycket annat är också viktigt för att vi ska kunna få en bra jobbtillväxt och för att fler människor ska kunna komma i arbete.

Det som vi nu gör inom näringspolitiken är viktigt. Det handlar till exempel om en ny exportstrategi och om att underlätta för fler företag att exportera. Det handlar också om innovationer, nya sätt att göra upphandlingar, forskning och samarbete.

När det gäller möjligheterna inom arbetsmarknadspolitiken är det viktigaste instrumentet inte nya åtgärder. Det viktigaste instrumentet är att avreglera Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken, så att man kan jobba mer flexibelt. Det är en olycklig detaljstyrning som har gjort att vi har fått alldeles för låg effekt av arbetsmarknadspolitiken jämfört med vad som skulle vara möjligt.

Några av de viktiga delar som regeringen arbetar med är avregleringen av arbetsmarknadspolitiken, större flexibilitet för Arbetsförmedlingen och mer samarbete, till exempel med arbetsmarknadens parter, med arbetsgivarna och med kommunerna. Arbetsförmedlingen kan inte ensam lösa detta. Man behöver partnerskapet. Därför är det så viktigt med det fokus på arbetsgivarnas behov som Arbetsförmedlingen nu har. Det är till syvende och sist en arbetsgivare som ska anställa. Då är det viktigt att man kan möta arbetsgivarens behov.

Anf. 72 SOFIA FÖLSTER (M):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern kallar det för fixering vid skattepolitiken. Jag kallar det för en av de största skattechocker som vi har sett i modern tid i ett läge när det är oerhört olyckligt och många människor skulle behöva få ett jobb och jobben skulle behöva växa till.

Regeringens ekonomiska politik bedöms varaktigt minska antalet sysselsatta med 0,3 procent eller 15 000–20 000 personer. Så skrev Konjunkturinstitutet i somras. Det är bara en av flera ekonomiska experter som har dömt ut regeringens jobbpolitik. Och det gjordes innan det visade sig att vi kommer att ha betydligt större utmaningar på svensk arbetsmarknad med ett nytt utanförskap än vad någon av oss tidigare hade trott.

Visst går det, som sagt, att luta sig tillbaka mot konjunktursvängningar. Men när så många människor riskerar ett långvarigt utanförskap håller det inte att samtidigt föra en politik som motverkar den positiva ekonomiska utvecklingen och till och med kanske hämmar tillväxten av nya arbeten. Detta gäller särskilt när principen om krona för krona nu är kastad över bord och den ekonomiska stabiliteten inte längre kan tas för given.

Jag skulle därför vilja återkomma till regeringens jobsatsningar som arbetsmarknadsministern nämnde i sitt svar och även i sitt senare inlägg. Regeringen talar ofta varmt om subventioner av praktik och traineeplatser. I valrörelsen hörde vi att 32 000 unga skulle få en traineeplats. Sedan drogs detta löfte tillbaka. Därefter lovade regeringen att unga skulle få utbildningskontrakt för att komma i arbete. Trots att 380 miljoner nu har lagts på detta projekt har det visat sig att bara 147 unga har fått ett sådant utbildningskontrakt. Det är alltså mindre än 3 promille av de unga som i dag står utanför arbetsmarknaden och söker arbete.

Ytterligare en hörnsten i jobbpolitiken är Arbetsförmedlingen, som vi har talat om. Det är Arbetsförmedlingen som nu har till uppgift att lotsa nyanlända in i arbete. Trots det visar Arbetsförmedlingens egna siffror att endast 5 procent av de nyanlända som har deltagit i Arbetsförmedlingens etableringsprogram har ett arbete efter avslutad utbildning.

Detta är inte första gången som Arbetsförmedlingens ineffektivitet uppdagas. Arbetsförmedlingen har i dag lägst förtroende av samtliga myndigheter i Sverige, detta trots att Arbetsförmedlingen har en budget som är betydligt större än hela Försvarsmaktens.

160 000 nyanlända kommer, som sagt, till Sverige i år. Om vi inte snabbt sänker trösklarna in på arbetsmarknaden riskerar dessa människor att fastna i ett långvarigt utanförskap. Då har vi inte råd att slösa pengar på ineffektiva subventioner eller åtgärder. Vi har inte heller råd att riskera vår konkurrenskraft och försvåra för dem som nu skapar nya jobb i Sverige.

Jag vill därför återigen fråga arbetsmarknadsministern följande: Är regeringen nöjd med att bara 147 unga har tecknat utbildningskontrakt? Är regeringen nöjd med att Arbetsförmedlingen inte lyckas få fler nyanlända i arbete? Om regeringen inte är det skulle jag vilja att ministern konkret utvecklar ytterligare vad regeringen avser att göra för att Arbetsförmedlingen ska bli mer effektiv. På vilket sätt blir det enklare för nyanlända att få jobb när trösklarna till arbetsmarknaden höjs och när det blir betydligt dyrare att anställa?

Anf. 73 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Sofia Fölster säger att jobben skulle behöva växa till. Ja, det är precis det som sker. Vi har en oerhört stark jobbtillväxt just nu. Det är mycket glädjande. Det gör också att arbetslösheten nu sjunker mycket snabbt. Den sjunker särskilt snabbt för ungdomar, vilket är mycket glädjande eftersom det sker från en hög nivå. Det gör också att behovet av subventioner minskar, vilket jag tycker är bra. Om fler kan få ett arbete

utan subventioner eller utan arbetsmarknadspolitiska åtgärder är det naturligtvis en framgång. Som arbetsmarknadsminister vill jag inte ha så många människor som möjligt i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jag vill ha så många människor som möjligt i arbete.

Det finns individer som kommer att behöva särskilt stöd, och då behöver vi ha en bra arbetsmarknadspolitik. Men det är förstås inget egenvärde i att ungdomar som kan få jobb ändå ska vara i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det är arbete som är målet, och just nu går det mycket bra. Men det sätter också fokus på att man måste satsa oerhört mycket mer på utbildning och på matchning än vad man har gjort tidigare.

Sofia Fölster kritiserar den politik som fördes av den gamla regeringen. Jag delar den uppfattningen. Det var olyckligt med styrningen av Arbetsförmedlingen på ett så detaljerat sätt och med ett felaktigt fokus, vilket också gjorde att det redan låga förtroendet för Arbetsförmedlingen sjönk ytterligare. Det var också exceptionella kriser inom Arbetsförmedlingen, då styrelsen förklarade att den inte hade förtroende för generaldirektören. Det var ett exceptionellt krisläge i en helt central myndighet. Detta håller vi nu på att få ordning på.

Jag delar också kritiken när det gäller etableringsuppdraget. De som kommer till Sverige har helt olika förutsättningar, på samma sätt som vi som redan finns här har olika förutsättningar. En del har ingen utbildning alls. De har kanske aldrig lönearbetat. Andra har hög utbildning och har haft en stark ställning på arbetsmarknaden i sitt gamla hemland och borde kunna få det också i Sverige. De har helt olika behov och måste alltså bemötas olika.

Det var mycket olyckligt att man hade åtgärden med etableringslotsar. Det var samma insats för alla oavsett förutsättningar. Det är bra att vi nu har kunnat avskaffa denna insats och i stället kan göra mer flexibla satsningar och möta individer på olika sätt.

Som jag sa tidigare kommer vi att behöva mer av den varan. Jag tror inte att det som vi har gjort hittills kommer att räcka, men vi är på rätt väg. Nu möter vi nämligen utbildade läkare så att de snabbt kan komma in och jobba som läkare. Vi möter kockar så att de snabbt kan komma i arbete, kanske redan utan att de kan svenska. Arbetsgivarna säger att det inte är nödvändigt att kunna svenska för att arbeta i kök. Det duger bra med engelska. Vi jobbar också med snabbspår inom en lång rad yrken: slaktare, elektriker, lärare, ingenjörer. Detta kommer att underlätta för många.

Men vi behöver också vägar in för dem som inte har med sig en sådan efterfrågad kompetens eller utbildningsnivå. Där finns nu förslag om förstärkta insatser när det gäller utbildning och större flexibilitet. Men jag tror också att vi kommer att behöva återkomma med fler förslag.

Anf. 74 SOFIA FÖLSTER (M):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern säger att vi har en god jobbtillväxt. Trots det ökar arbetslösheten i gruppen utrikes födda. Visst finns det en hel del åtgärder när det gäller utbildning och validering som vi är helt överens om. Men det finns andra frågor där vi har helt skilda uppfattningar. Det gäller synen på arbete och hur jobb skapas.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Jag tror inte att politiker kan skapa jobb genom att knäppa med fingrarna. Jag tror inte heller att regeringen kan trollda fram fler arbeten ur byråådan genom subventionerade satsningar och genom subventionerad praktik. Jobb skapas av företag. Det är bara när ekonomin växer och det är lönsamt att driva företag i Sverige som fler har råd att anställa. Det är bara när restaurangen, städfirman eller biluthyrningsföretaget får förutsättningar att expandera som fler människor kan få sitt första jobb.

I år kommer 160 000 nyanlända till Sverige. Även om dessa människor har rest runt halva jordklotet är deras utsikter att få jobb oerhört dåliga. De hindras av språk, utbildningskrav och pappersvändare i de insatser där många av dem fastnar.

Egen försörjning innebär inte bara självständighet för en människa utan också en möjlighet att bidra till samhället och göra rätt för sig.

Nu behövs en jobbpolitik som tydligt sänker trösklarna för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Då är det helt oacceptabelt att regeringen kraftigt höjer skatter på jobb och arbetar för högre bidrag. Det är min förhoppning att regeringen nu tänker om. Det behövs om vi ska klara utmaningarna med flyktingkrisen på sikt.

Med detta vill jag tacka för en bra debatt och önska både ministern och presidiet en god jul.

Anf. 75 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Nu säger Moderaterna att man välkomnar utbildning och validering. Det är ju bra, men när man själv hade ansvar för arbetsmarknadspolitiken gjorde man nedskärningar på just utbildning och validering. Nu säger man att man välkomnar en avreglering av Arbetsförmedlingen, men när man själv hade ansvaret införde man en detaljerad styrning av Arbetsförmedlingen.

Nu pratar man inte längre om den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar – man har lämnat sitt gamla förslag – men när regeringen kom med förslaget att man skulle lämna denna ineffektiva och mycket dyra åtgärd, som inte har fungerat, varnade man för att ungdomsarbetslösheten skulle öka. Tvärtom ser vi nu att ungdomsarbetslösheten faktiskt sjunker, och det oerhört kraftfullt.

Det vore alltså bra om Moderaterna anpassade sin retorik och politik till verkligheten. Det var synd att man inte visade en större lyhördhet för verkligheten när man hade möjligheten i regeringsställning.

Fru talman! Jag tar ändå fasta på Sofia Fölsters goda vilja och hennes insikt att det kommer att behövas många nya insatser för att vi ska klara den stora möjligheten – men också stora utmaningen – med många nyanlända här i Sverige. Jag ser fram emot att kunna samarbeta brett i de här frågorna framöver, och jag hoppas kunna göra det även med Moderaterna.

Jag vill tacka för debatten och också önska såväl Sofia Fölster som fru talmannen och presidiet en god jul och ett gott nytt år. Vi tar nya tag nästa år.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 76 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Désirée Pethrus har frågat justitie- och migrationsministern varför regeringen motsätter sig att EU tar på sig ansvaret för bevakningen och kontrollen i fråga om EU:s yttre gränskontroll och vad ministern och regeringen gör för att främja möjligheten att söka humanitära visum utanför EU.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Kontrollen över det egna territoriet är en av statens kärnuppgifter, och regeringens ståndpunkt är att kontrollen av gränserna är och bör förbli i första hand ett nationellt ansvar. EU-fördraget framhåller tydligt att den nationella säkerheten är varje medlemsstats ansvar och att det även fortsättningsvis ska vara så.

Enligt fördraget ska EU respektera medlemsstaternas statliga funktioner, framför allt när det gäller att hävda territoriell integritet, upprätthålla lag och ordning och skydda den nationella säkerheten. Gränskontroll är ett viktigt verktyg för att uppnå dessa mål, och det är därför inte förenligt med fördraget att överföra det grundläggande ansvaret för gränskontrollen till EU.

Det finns dessutom olika operativa problem om ansvaret skulle föras över till EU. Gränskontrollen är nära kopplad till det övriga polisiära och rättsliga arbetet, och det bygger på icke-harmoniserad nationell lagstiftning. Det är därför mycket svårt att överlåta ansvaret för gränskontrollen till EU. Av EU:s gränskodex framgår tydligt att gränskontrollen fyller en dubbel funktion. Den ska förhindra olaglig invandring men också förebygga alla typer av hot mot den allmänna ordningen och den inre säkerheten.

Medlemsländernas olika geografiska läge, in- och utrikespolitiska situation och andra förutsättningar påverkar vilket fokus gränskontrollen i de olika länderna har. Vid en eventuell gemensam europeisk gränskontroll kan det bli svårt att behålla den inriktning på gränskontrollen som är nödvändig för att möta de olika medlemsländernas nationella utmaningar. Det kan också ifrågasättas om en gränskontroll i EU:s regi skulle vara mer effektiv än den nationella gränskontrollen.

Med den situation som nu råder inom Schengensamarbetet är det uppenbart att ett lands agerande får stora konsekvenser för ett annat. Mot den bakgrunden inser jag naturligtvis samtidigt att det finns behov av att se över det gemensamma regelverket på det här området. Jag välkomnar därför att Europeiska kommissionen har presenterat ett gränspaket som innehåller förslag om hur vi kan arbeta bättre tillsammans för att stärka kontrollen av den yttre gränsen. Det är en bra utgångspunkt för den fortsatta diskussionen. Vi kommer framöver att få anledning att i mer detalj återkomma med synpunkter på de enskilda förslagen.

Jag vill också framhålla att Sverige och regeringen kontinuerligt och på olika sätt bidrar till att stärka Schengensamarbetet och kontrollen av den yttre gränsen. I pågående diskussioner inom EU lyfter regeringen fram nödvändigheten av att kontrollen av den yttre gränsen sköts i enlighet med

Svar på
interpellationer

Schengenregelverket. Samtidigt uppmanar vi till solidaritet och till att berörda länder ska ges det stöd de behöver för att kunna genomföra de kontroller som de ska göra.

Under året har Sverige bidragit med att stödja de här länderna med personal och teknisk utrustning. Till exempel har Polismyndigheten bidragit med fler än 30 svenska gränspolisexperter i olika Frontexoperationer, och Kustbevakningen har bidragit med ett större fartyg, sjöövervakningsflyg och en patrullbåt till Frontex operationer i Medelhavet. Polismyndigheten och Kustbevakningen har också samverkat i en insats. Under 2016 kommer Sverige att fortsätta att bidra med personal och teknisk utrustning i syfte att stärka kontrollen av den yttre gränsen.

När det gäller åsikten att asylsökande ska kunna söka viseringar av humanitära skäl före inresa i EU kan jag informera om att regeringen avser att tillsätta en utredning om lagliga vägar för att söka asyl i EU. Den ska då ske i enlighet med överenskommelsen från den 23 oktober 2015 mellan regeringen och allianspartierna om insatser med anledning av flyktingkrisen. Humanitära viseringar är ett exempel på en fråga som utredningen ska titta på. Arbetet med att utforma utredningsdirektiv har påbörjats. Regeringen verkar även för att EU måste ta ett ökat ansvar för att vidarebosätta fler flyktingar och skyddsbehövande i samarbete med UNHCR.

I Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2016 aviseras ett förslag om ett strukturerat EU-kvotflyktningssystem, i syfte att bereda skyddsbehövande en säker och laglig väg in i EU. Förslaget väntas presenteras våren 2016.

Anf. 77 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, även om jag inte är nöjd med det. Det är nämligen motsägelsefulla uppgifter som har kommit i EU-nämnden och i det här svaret när det gäller var regeringen står i frågan.

Min fråga till statsrådet handlar om varför Sveriges regering hela hösten har haft en negativ hållning till att EU tar ett ökat ansvar för att säkra EU:s yttre gräns i en tid då många talar om en kollaps av densamma. Ungefär 1 ½ miljon personer har korsat den yttre gränsen illegalt under 2015, och ändå väljer statsrådet att hävda att Sverige inte kan och bör stödja ett övertagande när det gäller den yttre gränsen och att EU ska gå in.

I förslaget från EU säger man att EU-kommissionen, för att underlätta hanteringen av migrationen, förbättra den inre säkerheten i Europeiska unionen och slå vakt om principen om den fria rörligheten för personer, snarast möjligt bör inrätta en europeisk gräns- och kustbevakning i syfte att garantera en stark gemensam förvaltning av de yttre gränserna.

Fru talman! För mig blir det därför märkligt att statministern under hösten i flera olika medier uttalat att han inte vill ha en sådan myndighet och att Sverige självt ska sköta sina gränser. Samtidigt har regeringen sagt att vi måste få kontroll över våra svenska gränser eftersom de yttre gränskontrollerna inte fungerar. I går tog riksdagen till och med, på regeringens önskan, ett beslut om id-kontroller på båtar, bussar och tåg som transporterar passagerare till Sverige. Det är någonting som kan synas nödvändigt, men samtidigt riskerar det att försämra den ekonomiska utvecklingen i framför allt Skåneregionen.

Det är uppenbart att vi riskerar den fria rörligheten om de yttre gränskontrollerna inte fungerar. Vi riskerar Schengensamarbetet, vilket på lång sikt även påverkar den svenska ekonomin eftersom vi är beroende av hela EU-området.

Fru talman! På Migrationsverkets presskonferens om flyktingkrisen den 22 oktober, som jag tror att vi var flera som följde, meddelade Migrationsverkets generaldirektör Anders Danielsson att dagens situation är som att Sverige skulle ha en landgräns mot Turkiet – detta eftersom Grekland, och även Italien gentemot Libyen, inte klarar av gränskontrollen. De registrerar och kontrollerar inte vilka som tar sig in i EU och ska söka asyl. Det innebär att man inte heller har kontroll på personer eller om det finns eventuella hot mot vår säkerhet. Vi vet inte vad de har för avsikter och vad de har i bagaget.

Detta är naturligtvis inte hållbart. Det påverkar allas vår säkerhet. De som kommer via flyg kontrolleras noggrant vad avser identitet och vad man får föra in i Schengenområdet, men kommer man via en båt över Medelhavet har vi ingen kontroll. Det är naturligtvis inte hållbart. Vi måste få kontroll på situationen, och om vi ska få kontroll på våra egna gränser måste vi också se till att ha kontroll på de yttre gränserna. Samtidigt vill jag betona, fru talman, att det naturligtvis är oerhört viktigt att asylrätten fortsatt ska gälla.

I det här läget hör vi i olika medier regeringens ständigt återkommande negativa inställning till EU-förslaget om en europeisk gräns för kustbevakning för att förbättra kontrollen vid den yttre gränsen. Jag förstår inte riktigt hur regeringen tänker. Varför är det bättre att Sverige självt ska sköta kontrollen av gränsen mot Turkiet än att EU gemensamt ska göra det?

Anf. 78 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det verkar råda en betydande förvirring om både den svenska hållningen och vad EU-förslaget materiellt innebär.

Några förtydliganden: Vi har inte, som Désirée Pethrus säger, intagit en negativ ställning till att stärka EU:s yttre gräns eller att ha starka Frontexoperationer för att skydda EU:s yttre gräns – tvärtom. Vi är ett av de länder som kraftigast har drivit att EU måste vidta åtgärder för att skydda den yttre gränsen. Vi är det land som hårdast har pressat på Grekland och Italien att göra rätt insatser. Hela vägen, vid varje EU-möte och varje bilateralt möte har vi drivit den uppfattningen. Detta går inte att blanda ihop med att EU ska hitta på en ny myndighet som ska ta över nationalstaternas uppgifter, det vill säga skydda det egna territoriet.

Frontex har i dag problem med att fylla sina operationer med personal och utrustning. Det problemet löser man inte genom att byta namn på Frontex till Frontex för kustbevakningen och ge dem överstatliga befogenheter.

Det totala antalet personer som skulle vara satta att sköta Frontex och det totala materialet räcker inte till att upprätthålla ens ett lands gränsskydd, än mindre EU:s gränsskydd. Det är helt enkelt en dålig idé att ha ett gemensamt skydd av de yttre gränserna i EU, för det är en nationell kompetens med nationell behörighet och nationella resurser. Har man inte tillgång till den nationella behörigheten, den nationella kompetensen och de nationella resurserna kan man inte utföra uppdraget.

Däremot – och där ska jag ge Désirée Pethrus lite rätt – måste vi vara mycket tydligare mot de enskilda medlemsländerna om vilka förpliktelser de har. Grekland och i viss mån Italien har inte levt upp till de nationella förpliktelserna. Men nu accepterar Grekland hjälpen från de andra medlemsländerna i Frontex regi. Min bedömning är att om Grekland inte hade begärt den hjälpen hade Grekland riskerat att suspenderas ur Schengen, och då hade Schengengränsen flyttats ett hack längre norrut.

Vi är helt överens om nuvarande situation. Schengens yttre gräns är inte tillräckligt tät; den är alldeles för porös. Det behöver vidtas ytterligare åtgärder. I kombination med dessa åtgärder ska vi också verka för lagliga vägar in. Men där vi skiljer oss åt är att Désirée Pethrus vill ha en överstatlig ny myndighet som hon tror löser en massa problem. Det tror inte regeringen.

Anf. 79 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! I det underlag som finns om en europeisk gräns- och kustbevakning som ska skydda Europas yttre gränser sägs det att Nederländerna under sitt ordförandeskap under våren ska ta fram ett beslutsunderlag till stats- och regeringscheferna. Jag vet inte vad statsministern sa på mötet i går, om han ställde sig positiv till detta eller inte. Det kanske statsrådet här kan tala om. Men i underlaget sägs det att när en medlemsstat är oförmögen att vidta nödvändiga åtgärder för att säkra Schengenområdet ska den tilltänkta gräns- och kustbevakningen ingripa med ett genomförandebeslut. Det handlar inte om att överta nationalstaters ansvar.

Som statsrådet sa har EU under hösten behövt agera gentemot Grekland, som ju inte har klarat av sitt uppdrag att säkra EU:s yttre gräns och som också i början motsatte sig att EU ingrep.

Nu har EU agerat snabbt, vilket visar att EU kan hantera kriser. Det är bra. Precis som vid finanskriser och annat där EU agerar för att säkra euroområdet har EU under hösten, när man inte hade tillräckliga mandat och resurser att agera inom Frontex för att säkra gränserna, börjat vidta mått och steg för att få ett mer genomgripande system där det här ska kunna fungera. Vi vet inte hur Grekland och en ny regering i Grekland kommer att agera framöver. Vi kräver att det finns ett system på plats som fungerar.

Finns det då möjligheter inom fördraget att agera? Ja, i fördraget står det, som statsrådet också anger i sitt svar, att den nationella säkerheten är varje medlemsstats eget ansvar och ska så förbli. Vi kristdemokrater står upp för det och för subsidiaritetsprincipen, att vi ska fatta beslut på den mest lämpliga nivån. Men när det gäller just EU:s yttre gränser är det ju inte Sveriges egen gränskontroll som är den mest effektiva nivån, utan här måste vi lyfta den högre. Då krävs det uppenbarligen att EU har ett mandat att agera.

I EU-fördragets artikel 77.1 står att unionen ska utforma en politik med syftet att vidta nödvändiga åtgärder för att upprätta ett integrerat system för förvaltning av de yttre gränserna. Uppenbarligen står inte statsrådet bakom den fördragstexten. Jag ser det som ett stöd för att Sverige ska kunna gå vidare med att säkra sina egna gränser genom att ge det här stödet. Annars undergräver vi vår egen nationella suveränitet på ett annat sätt.

Fru talman! Vi kristdemokrater välkomnar att regeringen, i enlighet med statsrådets svar på min interpellation, ska tillsätta en utredning om fler lagliga vägar in i EU. Det är nödvändigt och något som jag sedan i

våras har hävdad i EU-nämnden. Vi anser dock att det bör vara ett EU-gemensamt ansvar att folk som vill komma till EU bör kunna söka humanitärt visum och för den delen också arbetskraftsvisum i EU via kontroll utanför EU. Det skulle slå undan människosmugglarnas övertag och de farliga båtfärder som människor nu tvingas till på Medelhavet, så det välkomnar jag. Men jag skulle vilja betona att det vi från Kristdemokraterna driver är att det här måste ske på EU-nivå, därför att vi då kan få möjlighet att ta hit många till EU.

Jag skulle gärna vilja få en kommentar från statsrådet om hur han ser på att EU ska öppna EU-kontor för att man där ska kunna söka humanitära visum och arbetskraftsvisum.

Anf. 80 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi vill att det ska finnas lagliga vägar in i EU. Det är viktigt att vi har det när vi samtidigt säkrar EU:s yttre gränser. Formerna för hur det ska gå till kan vi diskutera, och det kan vara många olika. Det diskuteras också inom EU. EU har nu vid åtminstone tre tillfällen uttalat sig för lagliga vägar in i EU, men det återstår väl att se.

När det gäller EU-fördraget kanske man borde läsa mer än en paragraf. Det som Désirée Pethrus läser upp ger möjligheten att utforma en politik för gränskontrollen, och den finns ju. Men det slås också fast att gränskontrollen är nationernas uppgift.

Man kan lite i marginalen notera att rådets rättstjänst inte än har uttalat om detta är förenligt med fördraget. Kanske borde Désirée Pethrus invänta rådets rättstjänsts tolkning innan hon själv gör tolkningar av fördraget.

Anf. 81 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Jag inser naturligtvis att vi själva måste ha kontroll över våra gränser. Det är nationalstatens ansvar. Och jag har väldigt svårt att se hur EU skulle kunna ta över en sådan säkerhetsfråga, eftersom nationell säkerhet ligger på varje nation själv att fatta beslut om.

Som jag uppfattar det handlar det här om att om den yttre gränsen hotas, så att alla medlemsstater hotas, måste vi ha någon typ av möjlighet att agera gemensamt.

Nu fick jag inget svar på vad statsministern har sagt om de rådsslutsatser som antogs i går på Europeiska rådet när det gäller insatsen med en ny kustbevakningsbyrå. Jag inser också att vi inte vill ha överstatlighet. Kristdemokraterna motsätter sig överstatlighet som bara är till för att öka överstatligheten i sig själv. Men vi menar att vi inte själva kan ta ansvar för säkerheten mot Turkiet, det som Migrationsverkets generaldirektör har sagt, utan det krävs att EU gemensamt fattar beslut om hur man ska agera när den yttre gränsen hotas.

Om vi inte säkrar den yttre gränsen kommer hela den fria rörligheten att falla, och det ser vi med regeringens förslag om id-kontroller som vi fattade beslut om i går i riksdagen. Vi kommer att tvingas stänga våra egna gränser om vi inte ser till att den yttre gränsen bevakas för vår säkerhet.

Jag tackar för svaret och debatten och önskar statsrådet och presidiet en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 82 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag önskar Désirée Pethrus en god jul. Vi får återkomma när vi har lite mer konkreta förslag från EU-rådet att diskutera i början av nästa år.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellationerna 2015/16:176, 177, 179 och 180 om vapenlicenser, vapenförvaring och det europeiska vapenpasset

Anf. 83 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Krister Hammarbergh har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att förkorta handläggningstiderna hos polisen gällande licensprövning av jaktvapen och vapen för prickskytteändamål. Han har också frågat hur jag kommer att agera för att myndighetsprövningen gällande licensprövning av jaktvapen och vapen för prickskytteändamål ska ske på ett likartat sätt över hela landet.

Krister Hammarbergh har vidare frågat mig hur långt beredningsarbetet gällande införandet av ett digitalt ansökningsförfarande gällande licenser för vapen för jakt- och prickskytteändamål har kommit och när ett förslag om införandet av ett sådant kan förväntas till riksdagen.

En ytterligare fråga som Krister Hammarbergh har ställt till mig är om regeringen vill ta initiativ till en översyn av regelverket för tillståndsgivning för vapenförvaring på annan ort än i bostaden.

Slutligen har Krister Hammarbergh frågat mig om regeringen anser att Sverige borde erkänna det europeiska vapenpasset för att på det sättet underlätta för jägare och sportskyttar att komma till Sverige för att jaga eller delta i sportskyttetävlingar.

Polismyndigheten har numera bättre förutsättningar för att få till stånd ett mer effektivt och enhetligt arbete med ärenden om vapentillstånd än vad som varit fallet de senaste åren.

Regeringen har därför gett Polismyndigheten i uppdrag att se över och effektivisera rutinerna rörande vapentillstånd och tillgodose att hanteringen är enhetlig och rättssäker. Uppdraget ska delredovisas den 1 mars 2016 och slutredovisas den 1 mars 2017.

Vad gäller införandet av ett digitalt ansökningsförfarande är det en fråga för Polismyndigheten att hantera. Ett sådant ansökningsförfarande skulle väsentligt underlätta för dem som vill ansöka om vapenlicens. Polismyndigheten har avsatt resurser för ett sådant arbete under 2016, men det är i nuläget oklart när ett system kan vara i bruk.

Vapenlagstiftningen måste först och främst vara utformad på ett sådant sätt att den i möjligaste mån motverkar förekomst av illegala vapen i landet och att vapen kommer till brottslig användning.

Det befintliga regelverket ställer därför höga krav på bland annat förvaring av skjutvapen och ammunition. Mot bakgrund av det rådande läget i samhället, där vi ser en ökad brottslig användning av skjutvapen, är det enligt min uppfattning inte lämpligt att för närvarande överväga några ändringar i regelverket som skulle kunna innebära en sänkning av de nu gällande förvaringskraven.

Även kravet på tillstånd till införsel av vapen vid tillfällig användning för jakt eller tävling har ansetts motiverat med hänsyn till framför allt säkerhetsaspekter. Att Sverige kräver införseltillstånd och inte enbart godtar ett europeiskt skjutvapenpass som villkor för införsel av vapen har också stöd i EU:s vapendirektiv.

Om kravet på införseltillstånd avskaffades skulle det innebära att möjligheten för Polismyndigheten att göra kontroller i bland annat misstanke- och belastningsregistren och Schengens informationssystem, SIS, väsentligt försämrades. Att avskaffa kravet på införseltillstånd kan därför inte, särskilt i det rådande läget i samhället, anses förenligt med strävan att upprätthålla en god kontroll över de vapen som förs in till och innehålls i Sverige.

Anf. 84 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Det är snart jul, och då ska man vara snäll. Därför tackar jag för svaret trots att mina fyra interpellationer hanteras på en och samma gång, vilket ger oss lite mindre tid att tala om de här viktiga frågorna, och trots att det finns en del felaktiga slutsatser i svaret. Debatten ger dock möjlighet att ändra vissa ståndpunkter. Vi får nog dela upp detta eftersom det handlar om fyra saker.

Vi har drivit regeringen framför oss vad gäller illegala vapen. Det är en viktig fråga, inte minst i en europeisk kontext.

Vi tror att man kan ha två tankar i huvudet samtidigt. Det gäller både att kunna bekämpa illegala vapen och att se till att ha ett rimligt regelverk för de legala skyttar och prickskyttar som använder sina vapen på ett klanderfritt sätt och inte är inblandade i någon brottslighet.

Vi är inte positiva till regelverk som inte används eller som är ineffektiva. Vi vill ha effektiva regelverk.

När det gäller handläggningstiderna har det blivit problem de senaste åren. I ett län kan handläggningstiden vara några dagar medan den i grannlandet är sex månader. Det finns inget som motiverar att det är så. Tidigare hade vi de 21 polismyndigheterna. Nu är förutsättningarna visserligen bättre, men situationen med handläggningstiderna har fått JO att uttala sig kritiskt om polisen.

Vi ser också olika hantering av regelverket. Jag mötte några seriösa och duktiga vapenhandlare i Piteå. De har stora problem. De har 21 regelverk att hantera utifrån alla detaljer. Det är givetvis inte godtagbart.

Varför har det blivit så här? Jo, för att vi har individer inom myndigheterna som har vissa personliga uppfattningar och som använder sin arbetstid till att processa. Det är ett skäl till att vi har långa handläggningstider men också ett skäl till att vi har olika tillämpning.

Detta började i Västra Götaland. Det spred sig sedan till mitt hemlän, Norrbotten. Senare visade det sig varför. En anställd i Västra Götaland hade bytt myndighet och tog med sig en annan tillämpning. Det är inte acceptabelt.

Polisen som myndighet har fått chans att reda upp detta. Jag har tagit upp det många gånger, inte minst i gamla Rikspolisstyrelsen. Jag har fått löften om att man tar kritiken på allvar och ska snabba på hanteringen.

Men de facto har väldigt lite hänt. Handläggningstiderna har blivit något bättre, men skillnaden i tillämpningen av reglerna är fortfarande lika

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

utbredd. Insynsrådet i den nya myndigheten gav i våras ett löfte om att det kommer ett regelverk i september oktober. Det har vi inte sett.

Jag menar att vi från politikens sida har gett både de tidigare myndigheterna och den nya myndigheten stora möjligheter att reda ut de långa handläggningstiderna och skillnaden i hanteringen av regelverket. Men nu är tålamodet slut, och jag litar inte längre på vad Polismyndigheten säger. Regeringen har gett ett uppdrag till polisen, men tidsutdräkten har varit alltför lång. Nu måste man ta tag i situationen och förbättra den.

Fru talman! Jag återkommer till övriga tre punkter i nästa inlägg.

Anf. 85 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag ska också vara julsnäll och säga att jag delar Krister Hammarberghs bild av läget. Jag delar Krister Hammarberghs kritik av den ordning som gällde under den moderatledda regeringen.

I motsats till då har regeringen nu agerat. Myndigheterna har slagits samman från 21 myndigheter till en myndighet. Polismyndigheten har fått ett formellt uppdrag, med krav på återrapportering till regeringen, om enhetliga rutiner i alla delar av landet och att förbättra så att de orimligt långa handläggningstiderna kan kortas.

Det stämmer att handläggningstiderna redan har kortats något, men det är för lite. Det krävs bättring. Därför kommer polisen också att jobba med frågan och återrapportera direkt till regeringen.

Detta kunde ha gjorts under något av de år som Krister Hammarberghs parti hade hand om frågan i regeringen.

Anf. 86 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Det där var ett billigt trick. Ministern vet vilken regering som gjorde omorganisationen av polisen, just på grund av dessa skäl.

Jag menar att vi politiker har använt de kanaler till myndigheten som vi ska använda i första hand. Men när myndigheten ändå inte levererar får det gå upp på politisk nivå, och då är det dåligt att ge polisen orimligt lång tid att hantera detta, ändå till 2017.

Men låt oss ta de andra delarna. Det gäller de tillkännagivanden som riksdagen gav till regeringen i maj. Det handlade om digitala register. Vi lever nu med en myndighet där det alltid är svårt att göra brottsutredningar därför att vi har en teknologi som är från tiden före Gutenberg. Man sitter alltså med böcker och skriver in. Det finns inget digitalt register.

I interpellationssvaret sägs att det skulle underlätta mycket för dem som ansöker om vapenlicens. Ja, visst är det så, men huvudskälet till att vi har velat ha detta och har drivit fram ett beslut i riksdagen är att vi ska få bättre brottsutredningar och att myndigheten ska ha kontroll över flödena.

Jag vill åter hävda att vi inte kan ha regler och regelverk som är så ineffektiva att de inte gör någon nytta. Det är därför vi har tryckt på om detta.

I interpellationssvaret säger ministern att detta är polisens sak. Nej, det är fel, vill jag hävda. Det är regeringen som får tillkännagivandet, och det är regeringen som får se till att vapenregistret kommer på plats. Det är inte i första hand för de vapensökande, utan för att vi ska få kontroll på vapnen och öka säkerheten.

Jag har interPELLERAT om förvaring av vapen. Jag blir lite bekymrad när ministern säger att han inte ens kan överväga att tänka sig att göra en förändring av regelverket.

Vårt motiv till att ta upp detta är att man måste förvara vapen i sin egen bostad och att vi i dag har mängder med jägare som jagar någon annanstans än i närheten av sin bostad. Det leder till att de måste transportera vapen långa vägar.

Vi menar att vi självfallet måste ha ett säkert regelverk men att det kan vara bättre att ha en säker förvaring där man ska jaga i stället för att tvingas transportera vapen på ett osäkert sätt långt i Sverige. Motivet är ökad säkerhet.

Jag tycker att statsrådet borde tänka efter, för säkerhetens skull, och överväga att se förändringar som är både praktiska och bättre om vi ska ha kontroll över vapnen.

Den sista delen gäller införsel av vapen. Här har vi ett typiskt tillstånd. Nu krävs ett införseltillstånd om man är jägare och kommer utomlands ifrån. Om man kommer från Norge, Finland eller Danmark krävs inget tillstånd; där har vi ingen kontroll.

Motivet till ansökan, som tar sex veckor och kostar ett antal hundra-lappar, är att vi ska ha kontroll på personernas vandel. Det kan väl vara en god tanke, men vad har man för system, och hur fungerar det i praktiken? Jo, man har en pärm.

Någon större kontroll har man inte, trots att vi har ett system där man skulle kunna använda EU:s vapenpass. Vi upplever att vi har en reglering som inte leder någonstans, för någon vandel kontrolleras i praktiken inte av polisen i dessa register.

Varför är det viktigt för regeringen att ha kvar ett regelverk som inte tillämpas och inte tillför något? Om det kan göras på ett bättre sätt är vi öppna för diskussioner.

Om regeringen sätter lite fart när det gäller tillkännagivandet om att införa det digitala arkivet för vapendeklarationer vid import och gör det som riksdagen har bett regeringen att göra tror jag att vi får bättre möjligheter till kontroll än med dagens system, som inte fungerar.

Anf. 87 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag skulle kunna ha en intressant förvaltningspolitisk diskussion med Krister Hammarbergh och Moderaterna om vad som är regeringens roll, vad som är riksdagens roll och vad som är myndigheters roll.

Regeringen tror på professionen, vi tror på polisen och vi tror på myndigheter. Vi tror inte att vare sig regering eller riksdag ska vara långt nere i myndighetsförvaltningen och peta i myndigheternas sätt att arbeta.

Om Moderaterna nu verkligen har en annan uppfattning och menar att detta är regeringens och riksdagens roll kan man undra varför de inte gjorde något åt dessa register ”som är från tiden före Gutenberg”, det vill säga före boktryckarkonsten. Var det 400 år sedan, fru talman? Moderaterna satt bara åtta år i regeringen, men det var ändå 350 år eller så efter det att boktryckarkonsten kom. Om den moderatledda regeringen tyckte att det var en fråga för politiken hade man kanske kunnat damma av den under de åtta år man hade chansen.

Sanningen är väl att Moderaterna varken då eller nu egentligen tycker att detta en fråga för politiken utan tycker att det är något som myndigheterna ska klara av själva och att de ska se till att ha effektiva rutiner och leva i digitaliseringen.

Nåväl, det är glädjande att kunna konstatera att det, nu när vi har bytt regering, finns medel avsatta för att det digitala registret ska komma på plats. Det borde glädja Krister Hammarbergh.

I motsats till Krister Hammarbergh tror jag inte att det är viktigt att i denna tid göra förändringar som skulle underlätta för legala vapen att komma ut på den illegala marknaden, det vill säga att man ska kunna förvara vapen på ställen där man själv inte har uppsikt över dem. I Krister Hammarberghs exempel befinner man sig 40–50 mil därifrån, alltså i andra änden av landet. Jag tror att det är viktigt att hålla fast vid den ordning vi har.

Vi har tyvärr en ganska oroväckande utveckling inom EU, som har varit inne och petat på de svenska jägarnas vapen. Det är något som regeringen har motsatt sig, med benäget stöd av oppositionen i riksdagen. Jag tycker inte att vi ska ge dem som vill försvåra för svenska jägare ytterligare vatten på sin kvarn.

Anf. 88 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Det blir så där när man inte har ett svar och börjar inse att man är ute på svag is. Då får man hänvisa till att tidigare regeringar borde ha skött det jobb man själv inte vill göra nu.

Jag delar uppfattningen att myndigheterna ska följa och göra sin roll. När man gång på gång tar upp något med myndigheter och får löfte från dem blir det däremot politikens roll att ta initiativ. Det tror jag är en uppfattning som även Anders Ygeman delar.

Vi kan inte ha en situation där en blind leder en blind. Som politiker måste vi ta vårt ansvar. Vårt ansvar som politiker är faktiskt att gå ned på detaljer varje gång det behövs, när vi ser att saker inte fungerar, och sedan lägga politiska förslag på rätt nivå.

Vi lägger politiska förslag på rätt nivå, det vill säga skapar tillkännagivanden här i riksdagen som det sedan är upp till regeringen att följa. Anledningen till att man nu tittar på register och börjar anslå pengar är de facto att vi från Alliansen motionerade om detta och fick ett tillkännagivande. Initiativet kom från vår sida.

Jag ber återigen statsrådet att åtminstone tänka på att se över ett regelverk som kan göras säkrare. Det är klart att vapen ska finnas under uppsikt, att det ska finnas en säker vapenförvaring. Men om det går att skapa en säkrare förvaring på platsen där man jagar i stället för att transportera vapnen kanske 100 mil, vilket inte är helt ovanligt, vore det en förbättring. Vi har inte sagt att man ska göra det utan att man bör tänka sig att börja se över regelverket. Men det kan man uppenbarligen inte göra.

Jag vill passa på att tacka statsrådet för diskussionen. Jag önskar herr talmannen och likaså statsrådet en god jul. Jag ska låta statsrådet få möjlighet nu under julfriden att tänka över vad han egentligen sa i dag.

Anf. 89 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Låt mig bara för protokollet rätta mig. Jag hade fel med nästan 100 år. Den 3 februari 1468 dog Johann Gutenberg, det vill säga för

lite över 500 år sedan, inte 400 som jag sa. Men det gav väl ändå tid för Moderaterna att under de åtta år de satt i regeringsställning rätta till 500 år gamla misstag. Nu kommer de ju att rättas till, så Krister Hammarbergh kan gå på juledighet i glädje över att polisen nu har avsatt medel för ett digitalt vapenregister.

Jag stänger inte dörren för att tänka när det gäller vapenförvaringen – det ska jag säga. Men om man befinner sig på 100 mils avstånd från sitt vapen är det svårt att ha uppsyn över det. Man kanske bara är där vapnet är på vissa bestämda tider av året. Men om det finns andra möjligheter att garantera att det finns uppsikt och säkerhet får vi väl sätta oss ned och ha en konstruktiv diskussion om det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:236 om vapendirektivet som ett hot mot landets jägare och skyttar

Anf. 90 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Borian Åberg har frågat mig om jag avser att gå på EU-kommissionens linje när det gäller det nya vapendirektivet, om jag tror att kommissionens förslag kommer att minska antalet brott som begås med illegala vapen och om jag anser att kommissionens förslag kommer att få önskad effekt som står i proportion till den ökade arbetsbelastning det innebär för polisen och den försvåring det innebär för legala vapenhandlare, jägare och sportskyttar.

Kommissionen presenterade den 18 november 2015 förslag på ändringar i vapendirektivet. När det gäller vilken linje regeringen ska ha beträffande detta direktiv är vi ännu i ett tidigt skede. Samtidigt är jag och regeringen tveksamma till vissa delar av kommissionens förslag. Det rör till exempel tidsbegränsade licenser och obligatoriska läkarkontroller.

Det är viktigt att den förväntade nyttan står i relation till kostnader och administrativa bördor som förslagen medför.

I arbetet med att revidera vapendirektivet kommer jag att verka för att de ändringar som bestäms inte ska bli onödigt betungande för enskilda vapenägare. Jag har bland annat träffat och kommer att träffa företrädare för jakt- och skytteföreningar för att lyssna till deras synpunkter. Förslaget har också nyligen remitterats. Regeringen är angelägen om att berörda parter får möjlighet att komma till tals.

Anf. 91 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Efter de fruktansvärda terroråderna i Paris är det förståeligt att kommissionen vill göra någonting och visa handlingskraft. Men då krävs det åtgärder som stryper tillgången till illegala vapen och explosiva medel – inte meningslösa begränsningar som försvårar för laglydiga medborgare att utöva sina hobbyer. En stor del av kommissionens förslag har ingen effekt på det riktiga problemet, vilket är smuggling och användning av illegala vapen.

Antalet våldsbrott begångna i EU-länderna med legalt innehavda vapen är försvinnande litet. Kriminella ligor har mycket lättare att köpa insmugglade illegala vapen än att göra inbrott hos till exempel jägare som lagligen äger vapen.

Själva smugglingsprocessen är också enkel. Tullen vid Öresundsbron får till exempel inte göra några kontroller om de som sitter i bilen är fler än de närvarande tulltjänstemännen. Det är bara att fylla bagageluckan med vapen, sätta in fem stora män i bilen och sedan passera tullkontrollen. Att se till att tullinspektörerna får göra sitt jobb skulle ha en mycket bättre effekt på de illegala vapnen än delar av kommissionens förslag. Dessutom är det något som inrikesministern skulle kunna göra utan att invänta något direktiv från EU.

Jag återgår till de orimliga förslagen, till exempel förslaget att införa förbud mot halvautomatiska gevär baserat på utseende, magasinkapacitet och möjligheten att bygga ut dem till helautomatik. Den som begriper något om mekanik vet att för att göra ett civilt halvautomatiskt vapen till ett helautomatiskt krävs det kunskap, omfattande ingrepp och tillgång till en mekanisk verkstad. Dessutom är ett sådant förfarande redan nu olagligt i Sverige.

De som sysslar med tävlingsskytte är också oroad för att formuleringen kring magasinkapacitet kommer att komplicera väldigt mycket för tävlingsskyttar, men inte ha någon som helst effekt på de kriminella.

Förslaget som dock har upprört mest är förbudet för vissa gevärstyper baserat på utseende, vilket är högst godtyckligt. Eller som en tävlingsskytt uttryckte det: Det är som att förbjuda vissa vandringskängor bara för att militärer använder skor från samma tillverkare.

Kommissionen vill införa femårslicenser för vapen och förbjuda handel på internet. Femårslicenser för pistoler finns redan i Sverige, och handläggningstiderna är mycket långa, mellan sex månader och ett år. Om det skulle det införas femåriga licenser även för gevär skulle Polismyndigheten inte hinna med något annat. Alternativt skulle handläggningstiderna bli så långa att när en jägare får licens är det hög tid att ansöka på nytt och vänta i fem år till.

Anf. 92 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag delar mycket av Borianas Åbergs kritik av kommissionens förslag. Jag har via min statssekreterare försäkrat mig om att regeringen och oppositionen står enade i kritiken mot förslaget. Jag har också genom att träffa företrädare för framför allt Sveriges jägarorganisationer försäkrat mig om att den politik regeringen för ligger i linje med svenska jägares intressen. Jag har också personligen framfört de här sakerna till ansvarig kommissionär, Avramopoulos.

Nu inväntar vi remissomgången, och sedan kommer vi att fortsätta att agera för att förslagen inte ska leda till stora försämringar för Sveriges jägare.

Anf. 93 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag gläder mig åt ministerns inställning, men jag skulle önska ett mycket tydligare avståndstagande från förslaget. Det har många andra länder redan gjort. Förslagen är, som jag nämnde, både obegripliga och skadliga.

Det är bra att ministern har kontaktat Jägareförbundet och andra intressenter. Vi ska inte glömma att det handlar om folkrörelser, som jakt och sportskytte. Det är folkrörelser som involverar alla åldersgrupper från ungdomar till pensionärer. Ett direktiv som syftar till att motverka brott mot illegala vapen ska inte utmynna i en kamp mot laglydiga medborgare eller, ännu värre, ett indirekt förbud mot utövandet av vissa sporter.

Alla mina kollegor, och antagligen också ministern, har blivit kontaktade av många oroliga medborgare. En av dem tävlar tillsammans med sin fästmö i skytte på elitnivå. Han och fästmön reser jorden runt för att delta i olika tävlingar. Han har beskrivit att de tack vare sin hobby har knutit vänskapsband med personer i hela Europa och även i resten av världen. Det är vänskapsband som kommer att bli svårare att underhålla om de naturliga träffpunkterna, skyttetävlingarna, försvinner. Möjligen har jag missuppfattat något, men jag har alltid trott att den europeiska integrationen handlar om att föra de europeiska folken närmare varandra, underlätta kontakter och skapa vänskapsband.

Om förslaget i sin helhet blir verklighet kommer det också att få mycket negativa effekter på näringslivet, i synnerhet på turismen. Runt om i Europa arrangeras skyttetävlingar med upp till 1 000 deltagare. Vi kan till exempel ta den lilla orten Hodonice i Tjeckien. Dit kommer varje år mellan 900 och 1 000 deltagare. Tävlingarna pågår under fem dagar. Den genomsnittliga hotellkostnaden för fem nätter är 350 euro. För 1 000 deltagare gör det 350 000 euro. Till detta kommer restaurangbesök, turistattraktioner och shopping. Ministern kan tänka sig vilken katastrof det kommer att bli för hela regionen om tävlingarna tvingas upphöra. Dessutom kommer det att ha noll effekt på terrorismbekämpningen.

Det finns också bra delar i förslaget, till exempel att skapa ett gemensamt system för märkning av vapen för att underlätta spårbarheten, att skärpa kontrollen för illegala vapen och att införa hårdare regler för pluggning av vapen. Men som helhet är förslaget ett slag i luften när det gäller att komma åt terrorister och kriminella. Jag befarar att frestelsen att visa handlingskraft mot terrorismen med enkla medel kommer att vara svår att motstå.

Anf. 94 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Anledningen till att jag begärde ordet i debatten är att jag vill belysa den oro som i dag finns runt om i Sverige, i såväl skytte- som jägarkretsar. Jag vet att ministern har haft kontakt med de här olika aktörerna, och jag undrar om ministern kan beskriva lite hur tidsperspektivet framåt ser ut och vilka övriga initiativ ministern har tänkt att ta för att, som jag ser det, i första hand stoppa detta och försöka skicka tillbaka det för omarbetning. Det är ett hastverk där man har riktat in sig på de lagliga vapnen, som redan i dag är registrerade och inte utgör något problem mer än något enstaka undantag. Det görs väldigt lite för att komma åt de olagliga vapnen som just inte finns i några register alls.

Jag skulle vilja höra vad man har tänkt göra inom polis och tull, hur man tänker angående vapenamnestier i Europa och hur man har tänkt komma åt de vapen som finns kvar sedan krigshärdar och annat. Finns det tankar på att stärka upp rättssystemet när det gäller de olagliga vapnen?

Jag vill alltså gärna få höra om tidsperspektivet på detta. Vad händer närmast, och när kan vi förvänta oss att få besked om i vilken riktning regeringen kommer att gå?

Anf. 95 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Först vill jag tacka Moderaterna för era konstruktiva bidrag. Ni är lite ödmjuka och försiktiga. Ni har ju varit med och drivit på för att kommissionen ska komma med de här vapenförslagen. När jag har kommit till justitieutskottet och EU-nämnden har ni ju sagt att ni tycker att det ska vara striktare lagar och regler från EU-kommissionen. Det är historia. Då kan man inte heller bli förvånad när kommissionen kommer med de förslag man själv har efterfrågat och krävt av regeringen att driva på hårdare för.

Jag är också tacksam över det stöd som ni visar för regeringens linje för att se till att hålla svenska jägare skadeslösa i den här processen. Men ni behöver inte vara så ödmjuka att ni glömmer era kampanjer innan för att få det här direktivet på plats.

Tidsplanen är sådan att vi har ett förslag från kommissionen som jag menar är bristfälligt och som faktiskt också är svårtydbart. Vi har träffat skytteorganisationer och jägare. Vi har också genom möte i justitieutskottet försäkrat oss om att vi har oppositionens stöd. Vi har nu skickat ut förslaget på remiss. Tyvärr är tidsplanen sådan att det blir en kort remisstid. Den 5 januari ska förslagen vara inlämnade. Sedan ska vi försöka komma fram till en gemensam ståndpunkt. Min förhoppning är att vi ska ha en ståndpunkt i Sverige som är gemensam för regeringen, oppositionen och svenska jägare så att vi kan stå starka gentemot kommissionen.

Jag har tagit diskussionen personligen med kommissionär Avramopoulos, och jag framförde då att jag menar att kommissionen bör återkomma med ett nytt förslag. Vi får se om det också blir verklighet eller om vi måste driva på ytterligare framöver.

Jag hoppas att vi på det här sättet ska få fram ett bra beslut i EU som inte ingriper onödigt mycket i den svenska jaktens villkor, exempelvis när det gäller krav på läkarundersökning eller ständiga förnyelser av tillstånd, utan att vi i stället ska fokusera på saker som att förbättra förvaringen av vapen i andra EU-länder, komma till rätta med stiftade, deaktiverade vapen, ha bättre märkning av vapendelar, försvåra konvertering och så vidare. Det är min förhoppning. Min förhoppning är också att vi ska kunna göra det här i bred politisk enighet och även i enighet med stora delar av Folkörelsesverige.

Anf. 96 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag förstod inte riktigt referensen till Moderaterna som ministern gjorde. Däremot kan jag göra en referens till vad ministrarnas partikamrater i EU-parlamentet tyckte när förslaget kom. De skrev så här:

Vi ska inte låta terrorn vinna. Därför är vi starkt för EU-kommissionens förslag om att stärka vapenkontrollen i hela EU, inklusive ett totalförbud mot privata halvautomatiska vapen, hårdare regler för webbhandel och gemensamma EU-regler för märkning och kontroll av skjutvapen. Det här är effektiva medel som medlemsländerna bör införa genast.

Det är glädjande att ministern visar eftertanke och tar kontakt med de berörda. Det kan inte vara någon hemlighet att ministern vet vad dessa

remissinstanser tycker redan nu. Artiklar har cirkulerat flitigt i medierna, och medborgare har kontaktat politiker och beslutsfattare på alla nivåer.

Jag vill en gång till poängtera att det är farligt och cyniskt att försöka visa handlingskraft genom att rikta åtgärder mot laglydiga medborgare som är lätta att komma åt. De svenska jägarna och sportskyttarna är redan hårt kontrollerade. De har licenser och förvarar sina vapen i säkerhetsskåp, och de utgör inte något som helst hot mot någon.

Därför skulle jag önska att ministern redan i dag tog tydligt avstånd från de delar av förslaget som begränsar livet för laglydiga medborgare. Det skulle vara utmärkt för alla jägare och sportskyttar om den svenska regeringen kunde stå emot populistiska lösningar.

Slutligen vill jag önska god jul till herr talmannen, presidiet och ministern.

Anf. 97 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Jag tror att det är viktigt att vi koncentrerar oss på vilken stor verksamhet skytte är i Sverige. Det är en av de tio vanligaste idrotterna, och vi har en stor jägarkår med ungefär 2 miljoner vapen och 700 000 vapenägare i landet. Det här berör alltså många. Vi har säker vapenförvaring, utbildningar och krav för att få ha vapen. Det innebär att Sverige inte har några problem med de lagliga vapnen, utan vi har problem med de olagliga vapnen. Det är som ministern sa bra om vi går i takt och är överens och att vi är tydliga i EU så att vi kan sätta ned foten rejält.

Jag tror att det är viktigt att vi just sätter ned foten rejält redan nu från början och talar om att detta är ett hastverk från EU-kommissionen. Det är anmärkningsvärt att man skickar ut ett så här dåligt underbyggt förslag. Det finns ingen konsekvensbeskrivning, och dessutom slår det nästan enbart mot de redan legala vapnen som är registrerade och som används av människor som är bemyndigade att använda dem vid jakt och skytte.

Jag vill gärna sträcka ut handen till ministern och be honom att verkligen vara så tuff i den här frågan som verkligen behövs och tala om att det här inte är någonting som vi ställer upp på i Sverige och att man bör göra om och göra rätt och återkomma med förslag som kan begränsa terrorism och olagliga vapen i EU. Det här förslaget slår nästan enbart mot de lagliga vapnen. Där är Sverige redan ett föregångsland inom EU.

Anf. 98 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att förklara varför skärpt lagstiftning i EU var viktig för exempelvis Moderaterna och varför regeringen också har drivit den frågan.

Det finns många problem med EU:s vapenlagstiftning som det här förslaget rättar till. Vi hade deaktiverade vapen som kunde reaktiveras, som användes i båda terrorattentaten i Paris. Vi har lagliga halvautomatiska vapen i EU i dag, som är väldigt väl anpassade för att användas i terrorattentat. Ett sådant lagligt vapen användes exempelvis av Breivik i Norge. Han hade licens på det, just för jakt. Vi har problem med att gasvapen borrar och används för brottsliga ändamål. Vi har problem med att EU har exklusiv märkning av vapen. Det finns därför risk att vi får in vapen som inte är tillräckligt märkta.

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

Många av de frågorna har vi drivit gemensamt. Borian Åberg undrade över Moderaternas inställning. När jag har kommit till justitieutskottet och EU-nämnden har Moderaterna varje gång drivit på för tuffare vapenregler i EU, för att kommissionen ska snabba på. Jag menar att det har varit riktigt av Moderaterna. Men då kan man inte bli förvånad över att kommissionen återkommer med de förslag som Moderaterna själva har drivit.

Jag hoppades att jag var tydlig med att jag menar att det är fel med obligatoriskt krav på läkarundersökning. Jag menar att det är fel att generellt sett ha femåriga tillfälliga tillstånd. Jag menar att det är fel att gå fram med ett otydligt och till vissa delar obegripligt förbud för vissa halvautomatiska vapen. Vissa halvautomatiska och helautomatiska vapen ska vara förbjudna, menar jag. Men den avgränsning som kommissionen föreslår är inte funktionell. Den riskerar att hota vitala svenska jaktintressen. Jag hoppas att vi står upp gemensamt, opposition, regering och stora delar av jägarkåren.

Herr talman! Med de orden vill jag önska interpellanten en riktigt god jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2015/16:251 om inställd samverkansövning

Anf. 99 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag misstänker att det här blir årets sista interpellation för såväl herr talmannen och mig som interpellanten – om inget oförutsett inträffar.

Daniel Bäckström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att de lärdomar från det arbete som nu sker i och med flyktingsituationen tas om hand på bästa sätt. Han har även frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och berörda aktörer får möjlighet att också fortsättningsvis utveckla samhällets krisberedskapsförmåga.

Ett effektivt sätt att pröva och utveckla samhällets krisberedskap är genom tvärspektoriella övningar, såsom Samö. På motsvarande sätt behöver vi även lära oss av faktiskt inträffade händelser och få utrymme att implementera de lärdomar vi drar.

Hanteringen av den pågående flyktingsituationen innebär stora utmaningar för kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer. Men hanteringen av flyktingsituationen innebär också möjligheter. I den pågående hanteringen av flyktingsituationen prövas många aktörers förmåga till bland annat ledning, samverkan och kommunikation, det vill säga förmågor som skulle ha övats i Samö 2016. Hanteringen av flyktingsituationen medför också att berörda aktörer får nya erfarenheter som de kan dra lärdom av inför återuppbyggandet av det civila försvaret.

Regeringen har nyligen beslutat att myndigheter som har ett särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap ska återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret. I planeringsanvisningarna för det civila försvaret anges att det intensiva arbete som bedrivs med anledning av den rådande flyktingsituationen bör kunna beaktas och tillvaratas

av länsstyrelser och andra berörda myndigheter i planeringen för det civila försvaret.

Slutligen vill jag poängtera vikten av att övningar fortsätter att genomföras på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Övningar gör oss bättre förberedda för att hantera både det oväntade och det väntade. Med hänsyn till den ansträngda situation många aktörer befinner sig i ser jag dock rimligheten i att aktörerna nu får fokusera på att hantera den rådande situationen och samtidigt dra lärdom av att hantera en faktisk händelse. Vi har ett krishanteringssystem som kan hantera en händelse och samtidigt utveckla krisberedskapsförmågan.

Anf. 100 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag vill tacka minister Ygeman för svaret.

Jag väckte interpellationen med anledning av det besked som lämnades i början av månaden om att den omfattande och stora övning som sedan länge planerats i Västra Götaland, Värmland och Halland tillsammans med MSB skulle ställas in. Med tanke på rådande omständigheter och uppdraget i inriktningsbeslutet, som togs i somras i samband med försvarsbeslutet, om att vi ska återuppta totalförsvarsplanering och i praktiken stärka vår samlade krisberedskapsförmåga i landet känns det viktigt att lyfta upp de här frågorna. Det är viktigt att reflektera tillsammans över resurssituationen och förmågan att i praktiken möta eventuella ytterligare händelser i dagsläget.

Det känns extra sårbart när vår myndighet som är ansvarig för de frågorna inte klarar av att fullfölja en sådan viktig övning. Den omfattar såväl lokalplanet och det regionala planet som de statliga myndigheter som är involverade i arbetet. Det är extra viktigt att, även när det är press i arbetet, våga lyfta upp frågorna om hur det skulle bli ifall ytterligare allvarliga händelser skulle inträffa parallellt.

Övningen och övningarnas betydelse är grundläggande för vår gemensamma förmåga att hitta varandra vid stressade tillfällen, så att funktionerna möts, och för att få praktisk erfarenhet av att hantera de verkliga kriserna.

Jag håller med om att många av landets kommuner, regioner och länsstyrelser har många utmaningar att hantera i rådande läge. Men det varierar, och bilden varierar. Prognosen av läget är svår att bedöma. Under hur lång tid kan man vänta sig att trycket ska pågå? Vad förväntas hända under månaderna i väntan framöver? Vilka effekter kommer det att få för förmågan att dra igång totalförsvarsplaneringen på allvar? Det är samma myndigheter som ska involveras i det arbetet.

Det uppdrag som regeringen har lagt till berörda myndigheter, inte minst MSB, under det närmaste halvåret om att återkomma till regeringen med förslag på hur man ska gå vidare med totalförsvarsplaneringen är också oerhört viktigt och har nära kopplingar till övningsverksamhet.

Jag vill också belysa resursfrågan. Anser ministern att MSB och landets länsstyrelser har tillräckligt med tillgängliga resurser för att klara av att fortsätta med övningsverksamhet och planeringsverksamheten i övrigt för att stärka vår beredskap? Det är nämligen precis det vi behöver just nu.

Jag kan nämna att för Värmlands del, som var ett av de berörda länen, fattade landshövdingen i måndags beslut om att under våren 2017 genom-

Prot. 2015/16:49
18 december

Svar på
interpellationer

föra en egen övning med länets 16 berörda kommuner och även Polismyndigheten. Man upplevde att allt arbete man deltagit i för att planera den inställda övningen har varit viktigt. Då vill man komma i ett övningsskarpt läge, för att testa förmågan tillsammans. Det som länet saknar är de övriga statliga verksamheterna som inte är med. Jag kan tycka att det vore lämpligt om de var det.

Landshövdingen tar ett viktigt initiativ för att gå vidare med arbetet, inte minst för att motivera de lokala krisberedskapssamordnarna som engagerar sig hårt i arbetet.

Anf. 101 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Övning ger färdighet. Övning är viktigt för hela krisberedskapssystemet. Men kung slår knekt. Verklighet slår dikt. Och det verkliga, skarpa läget i Sverige slår övning. Därför är det viktigt att vi klarar av att hantera den situation vi just nu befinner oss i.

Vi har kraftigt minskat söktrycket till Sverige. Det var som högst i storleksordningen 10 000 personer i veckan. Vi är nu nere i storleksordningen 3 000 personer i veckan. Vi börjar se slutet på det akuta krisläget. Men det är fortfarande fler människor som söker sig till Sverige i veckan nu än det var under kriget i Balkan. Vi har en fortsatt mycket hög nivå. Därför menar jag att det var ett rimligt beslut att i det här krisläget ställa in krisövningen.

Vi får återkomma och genomföra den typen av stora krisövningar när vi har ett bättre läge. Då blir det också enklare att dra relevanta slutsatser.

Anf. 102 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Med tanke på det som ministern här anför är detta en fråga om tid och resurser. När i tid kan man förvänta sig att nästa planeringsomgång när det gäller liknande stora samordnade övningar inträffar? Jag är alldeles övertygad om att den här typen av övningar verkligen behövs, även när trycket är som allra störst mot den samlade myndigheten och mot samhällets resurser.

Utifrån egen erfarenhet som kommunstyrelseordförande vet jag ju vad övningstillfällena innebar i praktiken, inte bara när det blåste och regnade för mycket. Jag som kommunalråd fick röja träd och delta praktiskt i arbetet. När det kommer stora varsel från näringslivet hade vi och har fortfarande förmågan att praktisera denna metodik även i andra typer av händelser.

Jag är oerhört glad över att det händelseförberedande arbete som har pågått i Sveriges kommuner har genomförts under den strategiska time-outen när vi pratar om totalförsvarsplanering. Det har gjort någonting med den lokala beredskapen.

Sedan vet vi att det ser väldigt olika ut. Statliga anslag till den kommunala verksamheten går i stor utsträckning till projektanslag mer än till anslagsfinansierande verksamhet. Då kan det variera i olika kommuner. En del kommuner har en väldigt bra bemanning och nyttjar de statliga medfinansieringsmedel som tillsammans med ytterligare kommunal finansiering möjliggör att det finns en person som jobbar fokuserat med de lokala krisberedskapsfrågorna. Andra kommuner saknar i praktiken den möjligheten och har inte nyttjat det statliga anslag som förmedlas via länsstyrelsen och MSB på olika sätt.

Det gör att det kan bli olika lokala förutsättningar. Då kan den samordnade insats som ett län men också regionen kan göra vara oerhört viktig för att nyckelpersonerna i de olika kommunerna ska lära känna varandra mer och träna tillsammans.

Jag har sett i praktiken hur svårt det kan vara en lördagskväll under semestertiden vid 22-tiden att få tag på nyckelpersoner som kan vara både politiker och tjänstemän. Det gäller inte bara den kommunala organisationen utan också dem som jobbar inom statliga myndigheter och verksamheter samt regionala ansvarspositioner.

Med min erfarenhet från skarpa lägen – ibland mindre och ibland större händelser – ser jag att det kan innebära en situation framöver där det slår brett. Kriser kommer ibland inte ensamma. Då är vår samlade förmåga och beredskap i dagsläget avgörande för att man ska orka få ett samhällsskydd och en stressfri arbetsmiljö för nyckelpersonerna i krisberedskapsarbetet som nu är under tryck och press. Man ska kunna orka tänka strategiskt och långsiktigt samtidigt som man ska hantera mycket omfattande utmaningar.

När det gäller engagemanget i försvarsutskottet ser jag betydelsen av att inte bara öva försvarsdelen för att stärka totalförsvaret utan också i praktiken gemensamt genomföra stora övningar på den civila sidan under de närmaste åren för att nå så långt som möjligt under försvarsplaneringsperioden.

Jag ser fram emot det fortsatta arbetet. Jag vet att det finns ett starkt engagemang hos regeringen. Såväl minister Ygeman som minister Hultqvist jobbar hårt för att det här ska komma i gång. Man har gett väldigt viktiga förutsättningar för att myndigheterna ska återkomma med förslag om det vidare arbetet.

Anf. 103 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Daniel Bäckström, vi är överens i allt om vikten av att öva och vikten av att, när det akuta krisläget klingar av, få till stånd stora nationella övningar.

Sedan tror jag att det är för tidigt att i dag göra några utfästelser om när krisen har ebbat ut så långt att man kan genomföra övningar och vilken tidshorisont det rör sig om, även om vi ser en glädjande utveckling.

Jag vill också passa på att önska både Daniel Bäckström och herr talmannen god jul. Jag är säker på att riksdagens ledamöter också skulle göra det, men den fysiska närvaron är lite begränsad så här på årets sista dag i kammaren.

Tack för ett gott arbete! God jul och gott nytt år!

Anf. 104 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Jag vill tacka för denna julkhälsning. Jag hoppas att vi kan fira en julhelg i det här landet under goda förhållanden och att vi får tid att tänka på nästa års arbete. Vi vet att det blir stora utmaningar.

En del i frågeställningen i dagens interpellation handlar om erfarenhetsinsamling, det vill säga hur man tar vara på de erfarenheter som den statliga myndigheten gör under pågående insatser.

Det är viktigt att vi under det kommande året får tillfälle att stämma av det praktiska arbetet för att kunna göra ett medskick om hur man ska styra upp och prioritera insatser på övningssidan. På det viset kan vi ge ytterligare stöd och diskutera hur resursfrågan ser ut i dagsläget i landets län och

kommuner, men också inom MSB, för att kunna hantera och komma längre med den samlade krisberedskapsplaneringen och i praktiken flytta fram positionerna i totalförsvarsplaneringen.

Stora pågående händelser bör inte äventyra den långsiktiga nationella ambitionen att få en väl fungerande beredskap och tydliga målsättningar som i praktiken kan förväntas leverera så bra skydd som möjligt, både inrikes och vid externa händelser.

Jag vill också tillönska er en riktigt god jul och tacka för året som har gått.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelse

2015/16:69 Politik för hållbart företagande

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna skrivelse skulle förlängas *till och med fredagen den 15 januari 2016*.

EU-dokument

KOM(2015) 630 Grönbok om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag Bättre produkter, större urval och fler möjligheter för konsumenter och företag

KOM(2015) 627 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerställande av gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden

§ 23 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 december

2015/16:282 Organisationsöversyn

av *Stig Henriksson* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:283 Genomförande av Bostadsplaneringskommitténs förslag

av *Ola Johansson* (C)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:284 Regeringens utredning om offentlig upphandling och villkor enligt kollektivavtal

av *Maria Malmer Stenergård* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:285 Regeringens råd för digitalisering

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 december

2015/16:505 Familjehemsplacering av ensamkommande barn

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:506 Höga andrahandshyror

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:507 Svensk geoprocess

av *Caroline Szyber* (KD)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:508 Lönsamt byggande på mindre orter

av *Robert Hannah* (L)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:509 Polisens metoder vid kartläggning av EU-migranter

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:510 Krav på palestinska val

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:511 Statens kostnader för en eventuell sanering av gruvområdet i Pajala

av *Birger Lahti* (V)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:512 Nollutsläpp i svensk basindustri

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:513 Mäns psykiska ohälsa

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:514 Rotens skjutfält i Stockholms och Uppsala län

av *Mats Green* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:515 Skärsvikens skjutfält i Västernorrland

av *Mats Green* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:516 Vaddö skjutfält i Stockholms län

av *Mats Green* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:517 Söderarms skjutfält i Stockholms län

av *Mats Green* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:518 Göteborgs skärgårdsskjutfält i Västra Götalands län
av *Mats Green* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:519 Härnöns skjutfält i Västernorrland

av *Mats Green* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 25 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 17 december

2015/16:437 Transparens vid fördelning av extra medel till kommunerna

av *Anette Åkesson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 26 Kammaren åtskildes kl. 13.36.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med § 14 anf. 48 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 19 anf. 88 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 3 Avsägelser	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	2
§ 5 Anmälan om betänkande	2
§ 6 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:206 om öppenhet och transparens	3
Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	3
Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M)	3
Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	5
Anf. 4 NIKLAS WYKMAN (M)	5
Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	6
Anf. 6 NIKLAS WYKMAN (M)	7
Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	8
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:217 om vidmakthållande av utgiftstaken	8
Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	8
Anf. 9 NIKLAS WYKMAN (M)	9
Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	10
Anf. 11 NIKLAS WYKMAN (M)	10
Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	10
Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M)	11
Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	12
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:238 om restaurangmomsens sysselsättningseffekt.....	13
Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	13
Anf. 16 ANETTE ÅKESSON (M).....	13
Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	14
Anf. 18 ANETTE ÅKESSON (M).....	15
Anf. 19 NIKLAS WYKMAN (M)	16
Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	16
Anf. 21 ANETTE ÅKESSON (M).....	17
Anf. 22 NIKLAS WYKMAN (M)	18
Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	18
§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:242 och 245 om konsekvenser av mindre ändringar av RUT-avdraget	19
Anf. 24 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	19

Anf. 25 NIKLAS WYKMAN (M).....	20
Anf. 26 ANETTE ÅKESSON (M).....	21
Anf. 27 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	22
Anf. 28 NIKLAS WYKMAN (M).....	23
Anf. 29 ANETTE ÅKESSON (M).....	24
Anf. 30 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	25
Anf. 31 NIKLAS WYKMAN (M).....	25
Anf. 32 ANETTE ÅKESSON (M).....	26
Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	26
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:244 om budgettramar och överskottsmål	27
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	27
Anf. 35 NIKLAS WYKMAN (M).....	27
Anf. 36 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	28
Anf. 37 NIKLAS WYKMAN (M).....	29
Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	30
Anf. 39 NIKLAS WYKMAN (M).....	31
Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	31
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:246 om momsregler för flyktingboenden	32
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	32
Anf. 42 GUNILLA NORDGREN (M).....	32
Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	33
Anf. 44 GUNILLA NORDGREN (M).....	33
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	34
Anf. 46 GUNILLA NORDGREN (M).....	35
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	35
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:250 om kustrobotsystem i behov av en kompetent radar	36
Anf. 48 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	36
Anf. 49 MIKAEL OSCARSSON (KD)	37
Anf. 50 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	38
Anf. 51 MIKAEL OSCARSSON (KD)	39
Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	40
Anf. 53 MIKAEL OSCARSSON (KD)	41
Anf. 54 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:252 om försvarsmaktsresurser till polisen	42
Anf. 55 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	42

Anf. 56 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 57 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	43
Anf. 58 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	44
Anf. 59 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	44
Anf. 60 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	45
Anf. 61 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	46
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:255 om organisationskommitté för återupprättande av Totalförsvarets chefsnämnd.....	46
Anf. 62 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	46
Anf. 63 ALLAN WIDMAN (L).....	47
Anf. 64 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	48
Anf. 65 ALLAN WIDMAN (L).....	49
Anf. 66 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	50
Anf. 67 ALLAN WIDMAN (L).....	51
Anf. 68 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	51
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:239 om nyanlända och arbetsmarknaden	52
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	52
Anf. 70 SOFIA FÖLSTER (M).....	53
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	54
Anf. 72 SOFIA FÖLSTER (M).....	55
Anf. 73 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	56
Anf. 74 SOFIA FÖLSTER (M).....	57
Anf. 75 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	58
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:158 om EU:s yttre gränskontroll	59
Anf. 76 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	59
Anf. 77 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	60
Anf. 78 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	61
Anf. 79 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	62
Anf. 80 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	63
Anf. 81 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	63
Anf. 82 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	64
§ 19 Svar på interpellationerna 2015/16:176, 177, 179 och 180 om vapenlicenser, vapenförvaring och det europeiska vapenpasset.....	64
Anf. 83 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	64
Anf. 84 KRISTER HAMMARBERGH (M)	65
Anf. 85 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	66
Anf. 86 KRISTER HAMMARBERGH (M)	66
Anf. 87 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	67
Anf. 88 KRISTER HAMMARBERGH (M)	68
Anf. 89 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	68
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:236 om vapendirektivet som ett hot mot landets jägare och skyttar	69

Anf. 90 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	69
Anf. 91 BORIANA ÅBERG (M).....	69
Anf. 92 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	70
Anf. 93 BORIANA ÅBERG (M).....	70
Anf. 94 STEN BERGHEDEN (M)	71
Anf. 95 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	72
Anf. 96 BORIANA ÅBERG (M).....	72
Anf. 97 STEN BERGHEDEN (M)	73
Anf. 98 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	73
§ 21 Svar på interpellation 2015/16:251 om inställd	
 samverkansövning	74
Anf. 99 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	74
Anf. 100 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	75
Anf. 101 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	76
Anf. 102 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	76
Anf. 103 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	77
Anf. 104 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	77
§ 22 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	78
§ 23 Anmälan om interpellationer	78
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar	79
§ 25 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	80
§ 26 Kammaren åtskildes kl. 13.36.	80